

Plínio Korreija de Oliveira

Revolūcija
un
kontrrevolūcija



Plínio Korreija de Oliveira

Revolūcija un kontrrevolūcija

**„Revolūcija raisa nemierus,
bet kontrrevolūcija atjauno mieru un kārtību.“**

**Tradīcijas, ģimenes un īpašuma aizstāvības biedrība Amerikā
Springrouva, Pensilvānija, 17362**

SATURS

Priekšvārds

Ievads

1. daļa REVOLŪCIJA

1. NODALA

Mūsdienu cilvēka krīze

2. NODALA

Rietumu cilvēka un kristieša krīze

3. NODALA

Krīzes raksturojums

1. Vispārēja krīze
2. Viena krīze
3. Pilnīga krīze
4. Dominējoša krīze
5. Krīze, kas izplešas
 - A Viduslaiku noriets
 - B Pseidoreformācija un renesanse
 - C Franču revolūcija
 - D Komunisms
 - E Monarhija, republika un reliģija
 - F Revolūcija, kontrevolūcija un diktatūra

4. NODALA

Revolucionārā procesa metamorfozes

5. NODALA

Revolūcijas trīs izpausmes līmeņi

1. Revolūcija tendencēs
2. Revolūcija idejās
3. Revolūcija notikumos
4. Piezīmes
 - A Revolūcijas līmeņi jāatšķir no hronoloģiska revolūcijas dalījuma posmos
 - B Trīs revolūcijas līmeņu atpazīšana
 - C Revolucionāro procesu ir iespējams apspiest

6. NODALA

Revolūcijas gaita

1. Revolūcijas dzinējspēks
 - A Revolūcija un nesakārtotās tieksmes
 - B Revolūcijas konvulsijas ir pilnībā klātesošas jau tās iedīgļos
 - C Revolūcija pati uzjunda savus iemeslus
2. Pierimums ir tikai šķietams
3. Revolūcija iegūst arvien jaunu slīpējumu

4. Revolūcijas tempi ir labi sabalansēti
 - A Straujais izgājiens
 - B Lēnais uzvaras gājiens
 - C Gājienu saskaņotība
5. Iebildumus var atspēkot
 - A Lēnās gaitas revolucionāri un „pa daļai kontrrevolucionāri“
 - B Protestantiskās monarhijas un katoliskās republikas
 - C Protestantiskais askētisms
 - D Revolūcijas vienotība
6. Revolūciju rosinošie spēki – brīvmūrniecība un citas slepenas organizācijas

7. NODALA

Revolūcijas būtība

1. Skats uz revolūciju
 - A Vārda *revolūcija* nozīme
 - B Revolūcija ar asins izliešanu un bez tās
 - C Revolūcijas amplitūda
 - D Revolūcija *par excellence*
 - E Kārtības sagraušana it visā
2. Revolūcija un likumība
 - A Kas ir likumības pilnība
 - B Katoliskā kultūra un civilizācija
 - C Katoliskās civilizācijas sakrālais raksturs
 - D Kultūras un civilizācijas pilnbrieds
 - E Viscaur nelikumība
3. Lepnība un juteklība revolūcijas metafizisko vērtību pamatā
 - A Lepnība un egalitārisms
 - B Juteklība un liberālisms

8. NODALA

Saprāta, gribas un jutīguma loma cilvēka rīcībā

1. Grēkā kritusī cilvēka daba, brīvā griba un Dieva žēlastība
2. Revolūcijas iedīgļi
3. Revolūcija un maldi ticībā

9. NODALA

„Daļējs kontrrevolucionārs“ arī ir revolūcijas dēls

10. NODALA

Kultūras, mākslas un apkārtējās gaisotnes nozīme revolūcijas attīstībā

1. Kultūra
2. Māksla
3. Gaisotne
4. Mākslas un gaisotnes vēsturiskā loma revolucionārajā procesā

11. NODALA

Revolūcija par grēku un pestīšanu. Revolucionārā utopija

1. Revolūcija noliedz grēku un pestīšanu
2. Vēstures piemēri: grēka noliegums liberālismā un sociālismā
 - A Individīda bezvainīguma koncepcija

- B Tautas masu un valsts bezvainīguma koncepcija
3. Pestīšana caur zinātņi un tehnoloģiju – revolucionārā utopija

12. NODAĻA

Revolūcijai raksturīgs pacifisms un armijas tradīcijām pretējs noskaņojums

1. Zinātne darīs galu kariem, armijām un policijai
2. Revolūcijas cīnītāju un karaspēka idejiskā nesaderība
3. Revolūcijas gars ir pretējs armijas tradīcijām

2. daļa

KONTRREVOLŪCIJA

1. NODAĻA

Kontrrevolūcija ir pretdarbība

1. Kontrrevolūcija nozīmē specifisku un atklātu cīņu pret revolūciju
2. Šādas pretdarbības cildenums
3. Pretdarbība, kas vērsta uz mūslaiku cilvēka ienaidniekiem
4. Kontrrevolūcija iet līdzī laikam un ir konsekventa savās darbībās

2. NODAĻA

Pretdarbība un tās vēsturiskais nemainīgums

1. Kas ir jāatjauno?
2. Kas jārada no jauna?

3. NODAĻA

Tieksme pēc jauninājumiem un kontrrevolūcija

1. Kontrrevolūcija aizstāv Tradīciju
 - A Kontrrevolūcijas izcelsme
 - B Kvēlojošais deglis
 - C Šķietamais tradicionālisms
2. Kontrrevolūcijas konservatīvisms
3. Kontrrevolūcija – būtisks priekšnoteikums autentiskam progresam

4. NODAĻA

Kas ir kontrrevolucionārs?

1. Patiess kontrrevolucionārs
2. Potenciāls kontrrevolucionārs

5. NODAĻA

Kontrrevolūcijas taktika

1. Taktika, sastopoties ar patiesu kontrrevolucionāru
 - A Individuālās aktivitātes
 - B Vienota rīcība
2. Taktika, sastopoties ar potenciālu kontrrevolucionāru
3. Taktika, sastopoties ar revolucionāru
 - A Kontrrevolucionārā iniciatīva
 - B Revolūcijas pretuzbrukums
4. Kontrrevolūcijas taktika attiecībā pret vadoņiem un tautas masām

6. NODAĻA

Kontrrevolucionārās darbības līdzekļi

1. Priekšroka vislabākajiem līdzekļiem
2. Pieticīgu līdzekļu pielietojums un tā efektivitāte

7. NODALA

Šķēršļi kontrrevolūcijas ceļā

1. Jāizvairās no kļūdām arī kontrrevolucionārā vidē
2. Revolūcijas aizstāvju argumenti
 - A „Kontrrevolūcija ir novecojusi“
 - B „Kontrrevolūcijai piemīt negatīvisms“
 - C „Kontrrevolūcijai ir nosliece uz strīdiem“
3. Nepareiza attieksme, sastopoties ar revolūcijas saukļiem
 - A Revolucionāro saukļu neievērošana
 - B Polemikas apslāpēšana

8. NODALA

Kontrrevolūcija kā process un tās radītais satricinājums

1. Kontrrevolucionārais process
2. Tipiskie revolucionārā procesa aspekti
 - A Straujas attīstības apstākļos
 - B Lēnas attīstības apstākļos
3. Kā izjaukt revolucionāro procesu
 - A Svētā Gara daudzveidīgā darbība
 - B Nekas nav jāslēpj
 - C Satricinājums, kas palīdz atgriezties
 - D Šāda satricinājuma iespējamība mūsdienās
 - E Atklāt cilvēkiem revolūcijas seju visā pilnībā
 - F Vērst uzmanību uz kontrrevolūcijas metafiziskajiem aspektiem
 - G Kontrrevolūcijas divas fāzes

9. NODALA

Kontrrevolūcijas virzītājspēks

1. Tikums un kontrrevolūcija
2. Pārdabiskā dzīve un kontrrevolūcija
3. Kontrrevolūcijas neuzvaramība

10. NODALA

Kontrrevolūcija, grēks un pestīšana

1. Kontrrevolūcijai jāatdzīvina labā un ļaunā jēdzieni
2. Kā atdzīvināt labā un ļaunā jēdzienus?

11. NODALA

Kontrrevolūcija un laicīgā sabiedrība

1. Kontrrevolūcija un sabiedriskās organizācijas
 - A Žēlsirdības darbi, sabiedriskie pakalpojumi, strādnieku un kalpotāju asociācijas u. c.
 - B Cīņa pret komunismu
2. Kristīgā pasaule un vispasaules republika
3. Kontrrevolūcija un nacionālisms
4. Kontrrevolūcija un militārisms

12. NODALA

Baznīca un kontrrevolūcija

1. Baznīca – daudz augstāks un nesalīdzināmi plašāks jēdziens nekā revolūcija vai kontrrevolūcija
2. Baznīcai ir svarīgi, lai revolūcija tiktu sagrauta
3. Baznīca pēc savas būtības ir kontrrevolucionārs spēks
4. Baznīca pat ir vislielākais kontrrevolucionārais spēks
5. Baznīca ir kontrrevolūcijas dvēsele
6. Kontrrevolūcijas ideāli pieprasa augsti teikt Baznīcas godu
7. Savā ziņā kontrrevolūcijas skatījums ir plašs un sniedzas tālāk par Baznīcas darbības jomu
8. Vai katram katolim būtu jābūt kontrrevolucionāram?
 - A Neapzināts kontrrevolucionārs
 - B Mūsdienu prasība pēc skaidras valodas
 - C Izteikts kontrrevolucionārs
 - D Kontrrevolucionārā darbība, kas neveido apustulātu
9. Katoļu Akcija un kontrrevolūcija
10. Kontrrevolūcija un nekatoļi

3. daļa

REVOLŪCIJA UN KONTRREVOLŪCIJA PĒC DIVDESMIT GADIEM

1. NODALA

Revolūcija – pastāvīgu pārmaiņu process

1. *Revolūcija un kontrrevolūcija* un TĢĪ: divdesmit darba un cīņas gadi
2. Vai pasaulē, kas pastāvīgi un strauji mainās, revolūcija un kontrrevolūcija vēl joprojām ir aktualitātes? Atbilde ir apstiprinoša

2. NODALA

Trešās revolūcijas apogejs un krīze

1. Trešās revolūcijas apogejs
 - A Ceļā uz savu apogēju trešā revolūcija apzināti vairījās no liekām un liktenīgām avantūrām
 - B Varbūt avantūra vēl ir priekšā revolūcijas turpmākajās fāzēs?
2. Neparedzēti šķēršļi trešās revolūcijas klasisko metožu pielietojumam
 - A Pārliecināšanas spēka atslābums
 - B Līderības efektivitātes mazināšanās
 - C Iebildums: komunistu panākumi Itālijā un Francijā
3. Maskēts naidis un varmācība kurina visaptverošu revolucionāri psiholoģisku karu
 - A Divi galvenie revolucionāri psiholoģiskā kara mērķi
 - B Vispārējais revolucionāri psiholoģiskais karš – trešās revolūcijas attīstības un pašreizējo problēmu rezultāts
4. Trešās revolūcijas psiholoģiskais uzbrukums Baznīcas iekšienē
 - A Otrais Vatikāna koncils
 - B Baznīca – konflikta centrs starp revolūciju un kontrrevolūciju mūsdienās
 - C *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* atskaņas
 - D *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* iedvesmotās TĢĪ un tai līdzīgu organizāciju darbības lietderīgums

5. Trešās revolūcijas divdesmit gadu novērtējums *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* kritēriju gaismā

3. NODAĻA

Dzimst ceturta revolūcija

1. Ceturto revolūciju paredzēja vēl trešās revolūcijas organizētāji
2. Ceturta revolūcijas paralēles ar cilts ideāliem – vai nejaušība?
 - A Ceturta revolūcija un pārdabiskais
 - B Strukturālisms un tendences, kas vēsta par tuvošanos cilts sabiedrībai
 - C Nepretenciozs devums
 - D Banālo opozīcija
 - E Cilts gars un pentakostālisms Baznīcā
3. Kontrrevolucionāru pienākums ceturta revolūcijas priekšvakarē

Nobeigums

Pēcvārds

Tēmu un personu rādītājs

Atsauksmes par grāmatu *REVOLŪCIJA UN KONTRREVOLŪCIJA*

Priekšvārds

Kopš laika, kad 1959. gadā grāmata *Revolūcija un kontrrevolūcija* tika pirmo reizi nopublicēta brazīliešu kultūras jautājumiem veltītajā žurnālā *Catolicismo*, tā ir piedzīvojusi virkni izdevumu portugāļu, angļu, franču, itāļu un spāņu valodās.

Tulkojums latviešu valodā ir tapis, izmantojot šīs grāmatas 3. izdevumu Amerikas Savienotajās Valstīs. Tajā ietverti arī jaunākie komentāri par *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* 3. daļu, kuru autors pievienoja savai grāmatai 1976. gadā.

Darbs *Revolūcija un kontrrevolūcija*, kas kļuvis par galveno iedvesmas avotu daudzajām autonomajām *Tradīcijas, ģimenes un īpašuma aizstāvības biedrībām* un tām līdzīgām organizācijām, sniedz zināšanas un atklāj principus, pēc kuriem vadoties, būtu iespējams efektīvi apstādināt civilizācijas sairšanas procesu mūsdienu pasaulē.

Šī darba autors ir visā pasaulē pazīstamais brazīliešu katoļu filozofs prof. Plīnio Korreija de Oliveira (Plinio Corrêa de Oliveira). Gadu gaitā viņš uzrakstījis vēl daudzus darbus, kurus Baznīca novērtējusi ar īpašu atzinību. Piemēram, pagājušā gadsimta četrdesmitajos gados darbs *Aizstāvēt Katoļu Akciju* („Em Defesa da Ação Católica“), kurā izskaidrots, kādu ļaunumu patiesībā nodara Katoļu Akcijas kustībā uzņemtie kreiso uzskatu paudēji, izpelņijās ar pāvesta Pija XII ziņu uzrakstītu uzslavas vēstuli no monsinjora Montīni (Montini), kurš tajā laikā aizvietoja Vatikāna valsts sekretāru.

Citā darbā, *Baznīca komunistiskā valstī: neiespējamā līdzāspastāvēšana* (1963), Oliveira pierāda, ka paties katolis komunistiskā režīma ieviešanu savā valstī nevar atzīt par morāli pieņemamu. Vatikāna Katoliskās izglītības kongregācija nosauca šo darbu par „precīzu Baznīcas maģistērija dokumentu atbalsi, ieskaitot arī tādus dokumentus kā slavenās enciklikas – pāvesta Jāņa XXIII encikliku *Mater et Magistra* (*Māte un skolotāja*) un pāvesta Pavila VI encikliku *Ecclesiam Suam* (*Savai Baznīcai*)“.

1992. gadā profesors uzrakstīja darbu *Aristokrātija un tai līdzīgas tradicionālās elites aprindas pāvesta Pija XII uzrunās*, kurā pretnostatīja divus sabiedrības modeļus. Pirmais modelis balstās uz kristiešu uzskatu, ka Dievs vēlas, lai starp sociālajiem slāņiem pastāvētu sabalansēta un harmoniska nevienlīdzība, kurā visiem locekļiem pienāktos vismaz cilvēciski dzīves apstākļi. Otrā modeļa pamatā ir aplamā ideja, ka jebkura nevienlīdzība ir netaisnīga. Šai grāmatai cildinošus vārdus veltījuši kardināli Silvio Odi (Oddi), Mario Luidži Čapi (Ciappi) un Alfons M. Stiklers (Stickler), kā arī teologs Raimondo Spjaci (Spiazzi), tomists Viktorino Rodrigezs i Rodrigezs (Rodriguez y Rodriguez) un kanoniķis Anastasio Gutjerezs (Gutiérrez).

Tomēr visievērojamākais profesora Korreijas de Oliveiras darbs ir *Revolūcija un kontrrevolūcija*. Šī darba lielā nozīme bija saskatāma jau uzreiz pēc tā izdošanas. Kardināls Eižens Tiserāns (Tisserant) rakstīja: „Pētījuma tēma ir īpaši nozīmīga laikmetā, kurā mēs dzīvojam... Profesora Korreijas de Oliveiras veiktā analīze ir rūpīga, skaidra un precīza... Grāmata interesēs daudzus mūsu laikabiedrus. Apsveicu autoru ar šo lielisko darbu!“ Kīnas kardināls Tomass Tiēns (Tien) atzīmēja: „Tie, kas

mūsu vidū vēl personīgi cieš no komunisma sekām, spēj labi novērtēt, ar kādu precizitāti autors pie šīs grāmatas strādājis un cik ļoti šāds izdevums bija nepieciešams.“

Bet katrs grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* izdevums, savukārt, noslēdzas ar šādiem vārdiem:

Kaut arī mums sirdī nav ne mazāko šaubu, ka šajā izdevumā izvirzītās tēzes atbilst Baznīcas nostādnēm, tomēr tās visas bez izņēmuma mēs nododam Kristus Vikāra spriedumam, un esam arī gatavi tūlīt pat atteikties no jebkuras tēzes, ja tajā atklātos kaut vismazākā novirze no svētās Baznīcas, mūsu Mātes, Derības šķirista un Debesu vārtu mācības.

Kopš laika, kad šis apliecinājums tika pirmo reizi publicēts, ir jau pagājuši vairāk nekā 50 gadi, un grāmata *Revolūcija un kontrrevolūcija* ir kļuvusi pazīstama visā pasaulē. Taču neviena no tēzēm nav atzīta par tādu, kas saturētu kaut ko pretēju Baznīcas maģisterijam. Šis fakts tikai no jauna apstiprina agarākās aprobācijas un apliecina ilgtspējīgā darba viengabalainību.

Taču bez visa jau minētā ir jāņem vērā vēl kāds ļoti svarīgs apstāklis. Grāmatas trešajā daļā autors atklāj, ka galvenais kaujas lauks cīņai starp nekārtību izraisītāju (revolūciju) un kārtības uzturētāju (kontrrevolūciju) vairs nav pilsoniskā sabiedrība, bet gan pati svētā Baznīca.

Tik draudīga lietu attīstība vispirms rada bažas katoļiem. Bet patiesībā par to satraucas arī visi citi labas gribas cilvēki, jo bez Baznīcas ietekmes laicīgā sabiedrība nekad nespēs piecelties no zemā stāvokļa, kādā to notriecis tas pats ienaidnieks – revolūcija.

Tie, kas meklē visefektīvāko veidu, kā šo ienaidnieku sakaut, ar prieku uzņems grāmatu, kurā izskaidroti cīņas principi.

Tradīcijas, ģimenes un īpašuma aizstāvības biedrība Amerikā (TĢĪ)

Ievads

Šodien žurnāls *Catholicismo* laiž klajā savu simto numuru.¹ Atzīmējot šo notikumu, žurnāla redakcijai vēlējas piešķirt jubilejas numuram kādu raksturīgu iezīmi, kas vēl vairāk palīdzētu padziļināt jau pastāvošo garīgo saikni ar lasītāju.

Šķita, ka šim nolūkam vislabāk varētu kalpot esejas nopublicēšana par revolūcijas un kontrrevolūcijas tēmu.

Šādas tēmas izvēli nav grūti izskaidrot. *Catholicismo* ir kaujinieciski noskaņots žurnāls. Tas nozīmē, ka vispirms būtu jāvērtē mērķi, par kādiem tas cīnās. Tātad, ko tieši žurnāls vēlas apkarot? Ielasoties dažās izdevuma lappusēs, par šo jautājumu var rasties diezgan izplūdis priekšstats. Bieži būs vērojama tendence atmaskot komunismu, sociālismu, totalitārismu, liberālismu, liturģismu, „maritēnismu“ un vēl dažādus citus „ismus“. Taču nevarētu teikt, ka no šiem „ismiem“ kāds īpaši izceltos un raksturotu visa žurnāla ievirzi. Piemēram, apgalvojums, ka žurnāls *Catholicismo* ir vērsts pret protestantismu vai pret sociālismu, būtu pārspīlēts. Kāds varbūt sacītu, ka mūsu žurnālam ir daudz mērķu. Un tomēr var just, ka pozīcijā, kādu žurnāls ir ieņēmis, visiem šiem mērķiem ir, ja tā varētu sacīt, viens kopsaucējs. Tas arī nosaka izdevuma virzienu.

Kas ir šis kopsaucējs? Doktrīna? Vara? Domu strāvojums? Šī jautājuma izgaismojums noteikti palīdzētu dziļāk izskaidrot visu doktrinālās izglītošanas darbu, kuru žurnāls *Catholicismo* ir veicis savu simts pastāvēšanas mēnešu laikā.

* * *

Taču labums, kādu iespējams gūt, izstudējot *Revolūciju un kontrrevolūciju*, tālu pārsniedz šos pieticīgos mērķus.

Lai par to pārliecinātos, mums tikai jāpavēro, kāda ir mūsu zemes reliģijas aina. Runājot statistikas valodā, katoļu stāvoklis ir turpat vai teicams: pēc jaunākajiem oficiālajiem datiem mēs sastādām 94 % no valsts iedzīvotājiem. Ja visi no mums būtu tādi katoļi, kādiem mums vajadzētu būt, tad Brazīlija patlaban tiešām būtu apbrīnas cienīga divdesmit Baznīcas dzīves gadsimtos izveidojusies katoliskas varas pārstāve.

Kādēļ gan tad esam tik tālu no šāda ideāla? Vai varam droši apgalvot, ka mūsu pašreizējā stāvokļa galvenais cēlonis ir spiritisms, protestantisms, ateisms vai komunisms? Nē! Tas ir kaut kas cits – kaut kas netverams un skatam gaistošs, taču spējīgs visu caurstrāvēt ne mazāk spēcīgi un bīstami kā radiācija. Visi jūt tā darbības sekas, taču retais pazīst tā vārdu vai dabu.

Šīs rindas rakstot, mūsu domas aizklīst pāri Brazīlijas robežām pie mūsu mīļajām Latīņamerikas brāļu tautām un tālāk pie visas pasaules katoļiem. Visur tas pats ļaunums ir atstājis savu nenosakāmo, taču visaptverošo ietekmi, ieskicējot traģiskas

¹ Šis ievads pirmo reizi tika nopublicēts brazīliešu žurnāla *Catholicismo* 1959. gada aprīļa numurā.

varenības simptomus. Pārdomāsim kaut vai šādu piemēru. Kādā vēstulē, kas tika sūtīta 1956. gadā Nacionālās Pateicības dienas sakarā, monsinjors Andželo Delakva (Dell'Acqua), kurš tobrīd aizvietoja Vatikāna valsts sekretāru, raksta Karlosam Karmelo kardinālam de Vaskonselosam Motam (de Vasconcellos Motta) no Sanpaulu: „Valstu reliģiskā agnosticisma dēļ mūsdienu sabiedrībā ir mazinājusies vai pat pilnībā zudusi izpratne par Baznīcas jēgu“. Kurš ienaidnieks gan būtu parūpējies par tik naidpilnu triecienu Kristus Līgavai? Kas ir tas kopīgais iemesls šim un daudziem citiem vienlaikus pastāvošiem un līdzīgiem ļaunumiem? Kā lai to nosauc? Ar kā palīdzību tas viss var darboties? Kas ir šī ļaunuma uzvaras noslēpums? Kā lai mēs to veiksmīgi sakaujam?

Būtu grūti pat atrast vēl aktuālāku tēmu apspriešanai.

* * *

Šim briesmīgajam ienaidniekam ir vārds: to sauc par revolūciju.

Un tā dziļākais cēlonis meklējams lepības un juteklības eksplozijā, kas iedvedmojusi ne vienu vien sistēmu, bet pat veselas ideoloģisko sistēmu ķēdes. Ar savu pretimnākšanu tās tad arī pavēra ceļu trim lielajām Rietumu revolūcijām: pseidoreformācijai, Franču revolūcijai un komunismam.²

Lepība vedina uz naidu pret visu augstākstāvošo un līdz ar to arī pamudina apgalvot, ka nevienlīdzība pati par sevi visos līmeņos, bet it īpaši metafizikas un reliģijas jomā, ir ļaunums. Tas ir revolūcijas egalitārais aspekts.

Juteklība pati par sevi tiecas aizslaucīt no sava ceļa visas barjeras. Tā nepieņem ierobežojumus un aizved pie sacelšanās pret jebkuru autoritāti un likumu, vienalga, vai tas būtu Dieva vai cilvēku likums, Baznīcas vai valsts likums. Tas ir revolūcijas liberālais aspekts.

Visos šajos aspektos, kuri pēc rūpīgas analīzes kvalificēti kā metafiziski, daudzkārt atklājas pretrunas. Taču tos vieno marksistiskā utopija par anarhisku paradīzi, kurā augsti attīstīts cilvēks, kas „emancipācijas“ rezultātā atmetis reliģiju, dzīvos vislielākajā sakārtotībā, bez politiskās varas pārstāvjiem un pilnīgā brīvībā, turklāt tas viss arī neveicinās nevienlīdzības rašanos.

Pirmā revolūcija bija pseidoreformācija. Tā lielākā vai mazākā mērā sēja cilvēku sirdīs šaubas un veicināja reliģiskā liberālisma izplatīšanos, kā arī, ļaujot darboties daudzajām sektām, sekmēja Baznīcas egalitārismu.

Pēc tam sekoja Franču revolūcija. Tā atnesa egalitārisma triumfu divās jomās: reliģijas sfērā tas notika, izplatot ateistiskus uzskatus, kas tika maskēti ar sekulārisma izkārtņi; savukārt politikas sfērā tika popularizēti aplamie apgalvojumi, ka jebkura

² Sal.: **Leons XIII**, pāvests. Apustuliskā vēstule *Vigesimo Quinto anno*. 1902. gada 19. martā. *No*: Fr. John J. Wynne, S. J. *The Great Encyclical Letters of Pope Leo XIII*. New York : Benziger Bros., 1903. 559.–560. lpp.

nevienlīdzība ir netaisnība, visi augstākās varas pārstāvji ir reāls drauds un visaugstākais labums ir brīvība.

Komunismā šie uzstādījumi tiek pārnesti uz sociālekonomisko lauku.

Šīs trīs revolūcijas patiesībā ir vienas revolūcijas dažādas epizodes, kurā sociālisms, liturģisms, izstieptās rokas politika (politique de la main tendue) un līdzīgi fenomeni ir tikai pārejas posmi vai arī pieklusinātas varas izpausmes.

* * *

Tik plašs, visaptverošs un ilgstošs process, protams, nevar attīstīties citādi, kā vien skarot visus cilvēciskās darbības laukus, pie kuriem pieder, piemēram, kultūra, māksla, likumdošana, tradīcijas un institūcijas.

Detalizēta šī procesa izpēte visās attīstības jomās tālu pārsniegtu mūsu plānotā izdevuma ietvarus. Tādēļ mēs plašo tēmu aplūkosim tikai vienā rakursā – ieskicēsim galvenās aprises revolūcijai, kuru varētu salīdzināt ar milzu plūdiem, definēsim to un ļoti skaidri norādīsim tās dziļākos cēloņus un stimulējošos faktorus, kā arī revolūcijas teorijas pamatelementus, pievērsīsim uzmanību dažādu revolūcijas skarto jomu nozīmīgumam, revolūcijas dinamisma sparam un tās izplatīšanās mehānismam. Līdzīgi pēc tam analizēsim šos jautājumus saistībā ar kontrrevolūciju un izpētīsim dažus no noteikumiem, kas nepieciešami, lai kontrrevolūcija uzvarētu.

Katrā no šīm tēmām mums bija jāaprobežojas vienīgi ar izklāstu par to, kas, pēc mūsu domām, šobrīd ir visnoderīgākais, lai izglītotu mūsu lasītājus un atbalstītu tos cīņā pret revolūciju. Mums pat nācās izlaist daudzus visai svarīgus jautājumus tikai tādēļ, ka tie vēl nebija kļuvuši tik ļoti aktuāli.

Tādējādi šis darbs, kā jau tika sacīts, ir vienkārši tēžu apkopojums, no kura lasītājs var labāk iepazīt žurnāla *Catolicismo* garu un programmu. Ja katrs apgalvojums tiktu pilnībā izanalizēts, tad mūsu grāmata būtu zaudējusi savas normālās proporcijas. Tādēļ izvērstā argumentācija ir minimāla un tiek pievienota vienīgi tādēļ, lai parādītu sakaru starp dažādām tēzēm un sniegtu panorāmisku skatījumu uz visām mūsu doktrinālajām pozīcijām.

* * *

Šis darbs var kalpot kā pārskats. Ko tad īsti žurnāla *Catolicismo* lasītāji Brazīlijā un citur pasaulē (protams, tie, kas visvairāk noskaņoti pret revolūciju) domā par revolūciju un kontrrevolūciju? Kaut arī mūsu iecerēs ir ietverta tikai daļa no iespējamo tēmu loka, mēs tomēr ceram, ka ar to pietiks, lai rosinātu katru mūsu lasītāju uzdot sev šādu jautājumu, kā arī atsūtīt mums savu atbildi. Ar lielu interesi gaidīsim Jūsu vēstules.

1. daļa

REVOLŪCIJA

1. NODALA

Mūsdienu cilvēka krīze

Daudzās krīzes, kas šodien satricina pasauli – valsts krīze, ģimenes krīze, ekonomikas krīze, kultūras krīze un vēl citas – ir tikai vienas fundamentālas krīzes aspekti, un šīs krīzes darbības sfēra ir cilvēks. Citiem vārdiem, krīze sakņojas visdziļākajās dvēseles problēmās, no turienes tā nāk un pilnībā pārņem mūsdienu cilvēka personību, ietekmējot arī visas viņa aktivitātes.

2. NODALA

Rietumu cilvēka un kristieša krīze

Tomēr pāri visam tā ir Rietumu cilvēka un kristieša krīze, tātad, eiropiešu un viņu pēcteču – kanādiešu, amerikāņu, latīņamerikāņu un austrāliešu – krīze. Šādi saprastu, mēs to arī pētīsim. Taču krīze var skart arī citas tautas – atkarībā no tā, cik lielā mērā tās aizsniegusi un tajās iesakņojusies Rietumu ietekme. Šajā gadījumā krīzi vēl caurauž problēmas, kas raksturīgas šo tautu kultūrai un civilizācijai, un to sadursme ar pozitīvo vai negatīvo no Rietumu kultūras un civilizācijas.

3. NODALA

Krīzes raksturojums

Lai arī cik spēcīga nebūtu atsevišķu faktoru iedarbība, kā rezultātā krīze dažādās valstīs var atšķirties, tai vienmēr ir piecas galvenās pazīmes.

1. Vispārēja krīze

Krīze ir vispārēja. Nav tādu cilvēku, kurus tā lielākā vai mazākā mērā neskartu.

2. Viena krīze

Šī krīze ir viena. Tā nav krīžu virkne, kurā krīzes attīstītos viena līdzās otrai un katrā valstī neatkarīgi no pārējām; tās nav atsevišķas krīzes, kuras vienotu tikai vairāk vai mazāk izteikta līdzība.

Kad mežā izceļas ugunsgrēks, mēs nevaram uzskatīt, ka tie ir tuvumā augošu tūkstoš koku tūkstoš ugunsgrēki. Mēs zinām, ka nedalīts degšanas process skar dzīvu vienību – mežu. Turklāt uguns izplatās ar tik lielu sparū dēļ karstuma, kurā neskaitāmās liesmas no dažādiem kokiem saplūst kopā un pieņemas spēkā. Tiešām, visi apstākļi it kā līdzdarbojas, lai uguns parādīšanās mežā izvērstos par vienu notikumu – ugunsgrēku, kurā vienojušās tūkstoš atsevišķas liesmiņas, pat ja tās būtu radušās dažādu negadījumu rezultātā.

Rietumu kristīgā pasaule bija vienots veselums, kas apgaismoja kristiešu zemes, tās neuzsūcot. Un, kad šajā dzīvajā vienībā aizsākās krīze, tā galu galā skāra visu

kopienu, jo, dažādiem svēlmes avotiem saplūstot, kā arī vēl detonācijas ietekmē vairojās vietējo krīžu skaits, bet gadsimtu gaitā tās tikai arvien dziļāk savā starpā sapinās un samilza. Citiem vārdiem, kristīgā pasaule, ja ar to saprot oficiāli katolisku valstu ģimeni, jau sen vairs neeksistē. Rietumu un kristīgās tautas ir tikai un vienīgi paliekas no bijušā. Un šajos laikos tā paša ļaunuma ietekmē šīs tautas izmirst lēnā nāvē.

3. Pilnīga krīze

Jebkurā no valstīm šī krīze attīstās tik dziļā un problemātiskā līmenī, ka tā izplatās vai atklājas pavisam dabiskā veidā visās dvēseles spējās, visās kultūras nozarēs un, visbeidzot, visās cilvēka darbības sfērās.

4. Dominējoša krīze

Virspusēji spriežot, mūsdienu notikumi šķiet haotiski un neatšķetināmi samudžināti. Daudzējādā ziņā tādi tie arī ir.

Un tomēr šajās notikumu sakritībās, kas izriet no tik daudzu pretrunīgu spēku savirknējuma, ir iespējams saskatīt pilnīgi konsekventu un enerģisku virzību, ja tās aplūko saistībā ar lielo krīzi, kuru patlaban analizējam.

Tik tiešām, šo neprāta spēku ietekmē Rietumu tautas tiek pamazām novestas līdz tādām statusam, kas ir diametrāli pretējs kristīgajai civilizācijai.

Tādējādi šī krīze līdzinās karalienei, kurai visi haosa spēki kalpo kā iztapīgi un pakļāvīgi vasaļi.

5. Krīze, kas izplešas

Šī krīze nav tikai kaut kāda viena iespaidīga epizode. Gluži otrādi, tā jau piecus gadsimtus veido kritisku procesu un patiesībā ir gara cēloņsakarību ķēde, kas kādā brīdī ar lielu spēku aizsākusies Rietumu cilvēka dvēseles dziļumos un kultūrā un jau kopš piecpadsmitā gadsimta rada periodiskas konvulsijas. Šo procesu labi apraksta pāvesta Pija XII sacītie vārdi par viltīgo un noslēpumaino Baznīcas ienaidnieku:

Tas ir atrodams visur un starp visiem; tas var izplūst niknumā, bet var arī būt rāms un viltīgs. Šajos pēdējos gadsimtos tas ir mēģinājis panākt, lai Kristus Mīstiskajā Miesā sairst intelektuālā, morālā un sociālā vienotība. Tas ir meklējis dabisko, taču bez Dieva žēlastības, ticies pēc saprāta, taču bez ticības, vēlējis brīvību bez kādām autoritātēm un citkārt – autoritāti bez brīvības. Tas ir „ienaidnieks“, kas kļuvis arvien vairāk atpazīstams, izrādot tādu nekaunību, kas vēl joprojām pārsteidz: Kristum – jā; Baznīcai – nē! Vēlāk: Dievam – jā; Kristum – nē! Visbeidzot, bezdievīgais sauklis: Dievs ir miris! Pat vēl vairāk: Dievs nekad nav eksistējis! Un tagad paskatieties uz centieniem veidot pasaules struktūru uz pamatiem, par kuriem mēs nešauboties sakām, ka tie ir galvenais cēlonis briesmām, kas samilzt pār visu cilvēci: ekonomika bez Dieva, likumdošana bez Dieva, politika bez Dieva.³

³ **Pijs XII**, pāvests. Uzruna Itālijas Katoļu Akcijas Vīru apvienībai 1952. gada 12. oktobrī (*Discorsi e radiomessagi di Sua Santità Pio XII*). Vatican : Tipografia Poliglotta Vaticana, 1953. 14. sēj., 359. lpp.

Šo procesu nevajadzētu uztvert kā gluži nejaušu lietu sakritību ar neparedzamām sekām. Jau no paša sākuma krīze bija pietiekami stipra, lai realizētu visas savas iespējas. Un vēl joprojām tā ir pietiekami stipra, lai ar vispārējiem apvērsumiem radītu maksimālus postījumus. Tāds arī ir krīzes likumsakarīgais iznākums.

Dažādu gadījuma faktoru (kultūras, sociālo, ekonomisko, etnisko, ģeogrāfisko un citu) ietekmē un to nosacīta, krīze reizēm var virzīties uz priekšu arī pa likumainiem ceļiem. Taču jebkurā gadījumā tā nepārstāj sniegties pretī traģiskam noslēgumam.

A Viduslaiku noriets

Ievadā jau minējām šī procesa galvenās iezīmes. Un tagad nenāks par ļaunu papildināt sacīto vēl ar dažiem faktiem.

14. gadsimtā kristīgajā Eiropā sāka iezīmēties izmaiņas mentalitātē. Ritot 15. gadsimtam, tās kļuva aizvien skaidrāk saskatāmas. Slāpes pēc pasaulīgiem priekiem pārtapa karstās ilgās. Biežāk un biežāk tika rīkoti krāšņi izklaides pasākumi, kas piesaistīja arvien vairāk cilvēku. Pieaugoša tieksme pēc dzīves, kuru piepilda izsmalcinātu labumu baudīšana, aizveda pie tolaik progresīvajām juteklisku noskaņu izpausmēm un meklējumiem pēc delikāta viegluma kā ģērbšanās stilā, tā manierēs, valodā, literatūrā un mākslā. Tā maz pamazām agrāko laiku nopietnība un vienkāršība cilvēku acīs zaudēja savu vērtību. Modē nāca jautrība, laipnība un svētkiem raksturīgs noskaņojums. Cilvēki savās sirdīs sāka kaunēties no upurgatavības un patiesas Jēzus krusta pielūgsmes, kā arī no tiekšanās pēc svētuma un mūžīgās dzīves. Bruņniecība, kas agrāk bija viens no izteiktākajiem kristīgā askētisma paraugiem, tagad mēdza bieži iemīlēties un kļuva sentimentāla. Mīlas dēku literatūra iekaroja visas zemes. Tieksme pēc pārmērīgas greznības un no tās izrietošā dziņa pēc ienākumiem izplatījās visās sabiedrības šķirās.

Ienākot intelektuāļu vidē, šis morālais klimats nepārprotami izsauca lepības izpausmes, tādas, kā patiku pret tukšām un ārišķīgām debatēm, trikiem ar nekoncekventiem argumentiem un muļķīgu savu zināšanu izrādīšanu. Tika cildinātas agrāko laiku filosofijas tendences, kuras jau savā laikā bija izkonkurējusi sholastika. Pagaistot kādreizējai degsmei uzturēt ticības viengabalainību, šīs tendences, ietērptas jaunās maskās, atkal uznira. Godkārtīgie prinči ar labvēlību pieņēma likumu zinātāju absolūtismu, kas augstprātīgi izpušķoja savu tēlu ar zināšanām seno romiešu likumdošanā. Un šis bija laiks, kad tiklab dižkungos, kā arī vienkāršajos ļaudīs dzīsa agrākā vēlme uzturēt pienācīgā līmenī karalisko varu, lai tā būtu tikpat stabila kā svētā Francijas Ludviķa un svētā Kastīlijas Ferdinanda laikos.

B Pseudoreformācija un renesanse

Šim jaunajam dvēseles stāvoklim raksturīgas spēcīgas, tomēr savā ziņā neapzinātas ilgas pēc citas lietu kārtības, kas fundamentāli atšķiras no tās, kura savu vislielāko uzplaukumu bija sasniegusi 12. un 13. gadsimtā.

Pārspīlēta un bieži vien neprātīga jūsma par antīko pasauli bija veids, kā šīs ilgas tika izteiktas. Lai izvairītos no tiešas konfrontācijas ar vecajām viduslaiku tradīcijām, humānisms un renesanse bieži tiecās ierādīt Baznīcai, visam pārdabiskajam un

relīģijas morālei otršķirīgu vietu. Tajā pašā laikā visa cilvēciskā paraugu, ar kuru centās aizraut pagānu morālisti, šīs kustības ieteica kā Eiropai ideāli piemērotu. Jaunais cilvēka tips patiesi bija mūsdienu alkatīgā, juteklīgā, pasaulīgā un praktiskā cilvēka un materiālistiskās kultūras priekšgājējs – tās pašas kultūras un civilizācijas priekšgājējs, kurā mēs tagad grimstam arvien dziļāk un dziļāk. Jebkādi centieni izveidot no renesanses kristīgu laikmetu tomēr nebija spējuši jau iedīgli iznīcināt faktorus, kas pakāpeniski aizveda pie neopagānisma uzvaras.

Dažās Eiropas daļās neopagānisms neattīstījās tik tālu, lai novestu tautas pie oficiālas atkrišanas no ticības, jo tas saskārās ar ievērojamu pretestību. Pat, ja arī neopagānisms jau bija pārņēmis savā varā cilvēku dvēseles, tas, vismaz iesākumā, neuzdrīkstējās no šīm dvēselēm pieprasīt oficiālu ticības atmešanu.

Savukārt citās zemēs neopagānisms atklāti uzbruka Baznīcai. Lepnība un juteklība, kas pagāniskajā dzīvesveidā bija kļuvušas par iepriecinājuma avotu, sagādāja labu augsni protestantismam.

Lepnība lika apšaubīt ticības patiesības, meklēt tām pamatojumu un burtiskā veidā skaidrot Svētos Rakstus. Tas noveda pie sacelšanās pret Baznīcas varu. Sektas noliedza vispārējās Baznīcas hierarhisko struktūru, citiem vārdiem, dumpojās pret pāvesta varu. Dažas no radikālākajām sektām noliedza arī Kristus karaļnama prinču un augstākās aristokrātijas varu, tas ir, Baznīcas bīskapu varu. Citas sekas pat noliedza priesterības hierarhisko raksturu, apgalvojot, ka priesteri ir tikai parasti cilvēki, kuri šim darbam tiek deleģēti un skaļi izreklamēti kā vienīgie patiesie priesteriskās varas pārstāvji.

Morāles jomā protestantisms akceptēja juteklības uzvaras gājienu, kas izpaudās ar Baznīcas kalpu celibāta atcelšanu un laulības šķiršanas ieviešanu.

C Franču revolūcija

Humānisma visaptverošā ietekme un katoļus saistījušās renesanses idejas nepārstāja izplatīties pa visu Franciju, atstājot aiz sevis arvien garāku ķēdi ar sekām.

Ticīgo dievbijība bija vājinājusies. To panāca jansenisms un citi strāvojumi, kurus sešpadsmitā gadsimta protestantisms par nelaimi bija atstājis Visukristīgajā Francijas karaļvalstī. Šādi apstākļi radīja labvēlīgu augsni jauno ideju uzplaukumam 18. gadsimtā, kas noveda pie gandrīz pilnīgas tradīciju sagrāves, nenopietna un virspusēja domāšanas veida pieņemšanas un šīs zemes dzīves dievišķošanas. Tas viss arvien vairāk atbrīvoja ceļu bezdievības uzvarai.

Šaubas par Baznīcu, Kristus dievišķības noliegums, deisms un sākotnējais ateisms iezīmēja šīs atkrišanas fāzes.

Franču revolūcija, būdama radniecīga renesanses jaunpagānisma un protestantisma centieniem, kļuva šo ideju pārmantotāja. Tās ieviestajos pārveidojumos visās dzīves jomās bija jūtams pseidoreformācijas rokraksts. Konstitucionālā Baznīca, kuru revolucionārā vara vēl tiecās izveidot pirms iegrimšanas deismā un ateismā, bija Francijas Baznīcas pielāgošana protestantisma garam. Savukārt Franču revolūcijas

politiskā darbība aprobežojās ar valsts sfēras iebīdīšanu „reformā“, kādu radikālākās protestantu sektas savulaik bija pieņēmušas Baznīcas organizācijas jomā:

- sacelšanās pret karali atbilst dumpim pret pāvestu;
- vienkāršās tautas sacelšanās pret dižciltīgajiem augstmaņiem atbilst Baznīcas „vienkāršās tautas“, tas ir, ticīgo dumpim pret Baznīcas „aristokrātiju“, garīdzniecību;
- augstākās varas nodošana tautas pārstāvju rokās atbilst dažās sektās pastāvošajai kārtībai, kur paši ticīgie šīs sektas dažādos līmeņos arī vada.

D Komunisms

Dažas no protestantiem radušās sektas tiešā veidā pārcēla savus centienus reliģijā uz politikas sfēru, tādējādi sagatavojot ceļu republikāņiem raksturīgajam domāšanas veidam. Septiņpadsmitajā gadsimtā svētais Francisks de Sals brīdināja Savoijas hercogu par šādām republikāņu tendencēm.⁴ Dažas sektas gāja pat tālāk, nosakot principu: ja arī vēl šodien vārda īstajā nozīmē neesam komunisti, tad vismaz esam uz to ceļā.

Tieši Franču revolūcijas šūpulī dzima Babefa komunistiskā kustība. Vēlāk, deviņpadsmitajā gadsimtā, arvien kaismīgāks revolūcijas gars radīja utopiskā komunisma skolas un Marksa tā dēvēto zinātniskā komunisma teoriju.

Un vai gan tas arī nebija gaidāms? Loģiski spriežot, deisma auglis ir ateisms. Juteklība, saceloties pret traulajiem laulības šķiršanas šķēršļiem, pati tiecas pretī brīvai mīlestībai. Un lepnībai, jebkura pārkuma nīdējai, visbeidzot bija jāiziet cīņā pret pēdējo nevienlīdzību, bagātību. Apreibis no sapņiem par vienas pasaules republikas izveidošanu, Baznīcas un civilās varas apspiešanu, jebkādas Baznīcas aizliegšanu un pat valsts likvidēšanu pēc pārejas laika strādnieku diktatūras, revolucionārais process mūs ieved 20. gadsimtā. Tur sastopamies ar neobarbarismu – vienu no nesenākajiem un kļedzošākajiem revolucionārā procesa produktiem.

E Monarhija, republika un reliģija

Lai novērstu pārpratumus, būtu jāuzsver, ka šis izklāsts nesatur apgalvojumus par tādas valsts pārvaldes formas kā republikas obligātu saistību ar revolucionāro režīmu. Runājot par dažādām valsts formām, pāvests Leons XIII ir skaidri pateicis, ka „ikviena no tām ir laba, kamēr vien godīgi tiecas pretī savam mērķim, tas ir, kopējam labumam, jo tādēļ jau arī civilās varas iestādes ir izveidotas.“⁵

Taču par revolucionāru mēs uzskatām naidu pret monarhiju un aristokrātiju – tādēļ, ka tas nav savienojams ar cilvēka cieņu un normālo lietu kārtību. Maldus, kas noved pie pretēja uzskata, svētais pāvests Pijs X nosodīja savā 1910. gada 25. augustā rakstītajā apustuliskajā vēstulē *Mūsu apustuliskais uzdevums* (Notre charge apostolique).

⁴ Skat. **Sainte-Beuve**. *Etudes de lundis. XVIIème siècle. Saint François de Sales*. Paris : Librairie Garnier, 1928. 364. lpp.

⁵ **Leons XIII**, pāvests. Enciklika *Tra le sollicitudine*. 1892. gada 16. februārī. Paris : Bonne Presse. 3. sēj., 166. lpp.

Izcilais pāvests šajā dokumentā kritizē franču politiski reliģiskās kustības *Vaga* (Le Sillon) tēzi, ka „vienīgi demokrātija spēs panākt, lai sāktu valdīt pilnīga taisnība“. Pāvests jautā: „Vai gan ar to netiek aizvainotas citas valdības formas, kas tiek noniecinātas līdz nekam nederīgu valdību kategorijai, kas būtu pieņemama tikai tad, ja trūktu kaut kā labāka?“⁶

Ja šie maldi, kas tik dziļi iesakņojušies visā procesā, kuru patlaban studējam, netiek atpazīti, tad arī nevar pilnībā izskaidrot, kā tas iespējams, ka monarhija, kuru pāvests Pijš VI savās tēzēs klasificē kā vislabāko valsts pārvaldes formu (“praestantioris monarchici regiminis forma”⁷), deviņpadsmitajā un divdesmitajā gadsimtā bija kļuvusi par naidīgas vispasaules kustības uzbrukumu mērķi. Ar savu darbību šī kustība gāza citkārt godātus troņus un dinastijas. Mūsu skatījumā masveidīgā republiku rašanās visā pasaulē ir tipisks revolūcijas auglis un tās sastāvdaļa.

Cilvēku vēl nevar uzskatīt par revolucionāru, ja tas konkrētu vietējo apstākļu iespaidā un, respektējot likumīgās varas tiesības, dod priekšroku izvēlei par to, lai viņa zeme būtu demokrātiska, nevis aristokrātiska valsts vai monarhija. Bet, jā, viņu var nosaukt par revolucionāru, ja, revolūcijas egalitārā gara aizrauts, tas principā ienīst monarhiju vai aristokrātiju, uzskatot, ka tā jau pašos pamatos ir netaisna un necilvēcīga.

No šāda pret monarhiju un aristokrātiju vērsta naida rodas demagoģiskās demokrātijas, kas apkaro tradīcijas, vajā sabiedrības eliti, ienes vispārēju garīgās atmosfēras degradāciju un piepilda tukšumu ar vulgaritāti. Tas tad arī uzliek savu zīmogu kultūrai un civilizācijai, ja minētajos apstākļos kultūra un civilizācija vispār var pastāvēt.

Cik lielā mērā no šīs revolucionārās demokrātijas atšķiras pāvesta Pija XII aprakstītā demokrātija! Lūk, fragments no viņa sacītā:

Vēsture sniedz mums liecības, ka visur, kur vien valda patiesa demokrātija, cilvēku dzīve ir it kā veselīgu tradīciju caurausta, un nav likumīgi tās iznīcināt. Šo tradīciju aizsācēji ir vispirms valdošo sabiedrības šķiru pārstāvji, tas ir, grupējumi vai asociācijas, kas, kā mēs teiktu, nosaka toni kādā ciematā, pilsētā, reģionā vai visā valstī. Tā arī visās civilizētajās tautās pastāv ietekmīgas aristokrātiskas institūcijas – aristokrātiskas šī vārda vislabākajā nozīmē, piemēram, daļa plaši pazīstamu akadēmiju, kas savu slavu ir godam iemantojušas. Arī tur līdzdarbojas sabiedrības augstāko slāņu pārstāvji.⁸

Kā tikko redzējām, revolucionārās demokrātijas gars stipri atšķiras no tā gara, kuram jāatdzīvina demokrātija pēc Baznīcas mācības.

F Revolūcija, kontrrevolūcija un diktatūra

⁶ Pijš X, pāvests. *Notre charge apostolique*. No: Acta Apostolicae Sedis. 2. sēj., 618. lpp.

⁷ Pijš VI, pāvests. Uzruna 1793. gada 17. jūnija konsistorijā. No: *Les Enseignements Pontificaux – La Paix Interieure de Nations*. Paris : Desclée & Cie. 8. lpp.

⁸ Pijš XII, pāvests. 1946. gada 16. janvāra uzruna Romas patriciešu kārtas un aristokrātijas pārstāvjiem. No: *Discorsi e radiomessagi*. 7. sēj., 340. lpp.

Šādas pārdomas par revolūcijas un katoliskās domas pozīcijām valsts pārvaldes formu izvēles jautājumā var likt dažiem lasītājiem jautāt, vai diktatūra ir revolucionārs vai kontrrevolucionārs faktors.

Lai varētu sniegt skaidru atbildi uz šo jautājumu, uz kuru jau ir dotas tik daudzas neskaidras un pat tendenciozi sagrozītas atbildes, ir nepieciešams vispirms apzināt atšķirību starp elementiem, kas savijušies kopā sabiedriskās domas izveidotajā diktatūras jēdzienā un kas kritikas gaismā nekad nav aplūkoti. Kļūdaini pieņemot, ka diktatūras tēze ir tas pats, kas tās izpildījums divdesmitā gadsimta vēsturē, sabiedrība ar diktatūras jēdzienu saprot tādu stāvokli, kad vadonis, kuram piešķirta neierobežota vara, pārvalda valsti. Daži teic, ka tas nākot tikai par labu. Citi saka – par postu visiem! Taču jebkurā gadījumā šāds lietu stāvoklis tomēr tiek saprasts kā diktatūra.

Tātad šis jēdziens ietver divus skaidri izdalāmus elementus:

- valsts augstāko varu;
- valsts varas koncentrēšanos vienas personas rokās.

Sabiedrisko domu, šķiet, vairāk nodarbina otrais elements. Tomēr der atcerēties, ka noteicošais ir pirmais elements – vismaz tad, ja uztveram diktatūru kā tādu situāciju, kad sabiedriskais darbinieks, uz laiku atcēlis likumīgo kārtību, pēc savas patikas atmet arī jebkuras cilvēktiesības. Visiem zināms, ka realizēt diktatūru var, piemēram, karalis. (Karaļa diktatūru, tas ir, situāciju, kad karalis atceļ jebkādu likumību, lai sev nodrošinātu neierobežotu valsts varu, nedrīkst jaukt ar diktatūras režīmu antīkajā pasaulē, kur līdzīgas iespējas pastāvēja tikai zināmā pakāpē, un vēl mazāk to var salīdzināt ar organiski funkcionējošo viduslaiku monarhiju.) Neviens arī nešaubās, ka diktatūru tikpat labi var realizēt tautas vadonis, aristokrātu dzimta, baņķieru kliķe vai pat tautas masas.

Pati par sevi diktatūra, kuru realizē vadonis vai personu grupa, nav ne revolucionāra, ne kontrrevolucionāra. Tā kļūst revolucionāra vai kontrrevolucionāra atkarībā no apstākļiem, kas šo diktatūru izraisījuši, un no tās veiktajām darbībām. Šajā ziņā nav nozīmes, vai vara koncentrējas viena cilvēka vai veselas cilvēku grupas rokās.

Mēdz būt arī apstākļi, kad *salus populi*⁹ pieprasa indivīda tiesību ierobežošanu un tautas varas pieaugumu. Tādējādi atsevišķos gadījumos diktatūra var būt arī likumīga.

Kontrrevolucionārajai diktatūrai, kas pilnībā orientēta uz tieksmi pēc sakārtotības, ir raksturīgas trīs pazīmes:

- Tā ierobežos tiesības, lai aizsargātu kārtību, nevis lai to izjauktu. Ar kārtību mēs saprotam ne tikai fizisku mieru un klusumu, bet arī visu lietu sakārtotību atkarībā no to uzdevumiem un mērķiem, kā arī vadoties pēc attiecīgas vērtību skalas. Taču šī tiesību ierobežošana ir drīzāk šķietama nekā reāla, jo upurētas tiek vien tās likumīgās tiesības, kuras ļaunā kalpi ir izkropļojuši, lai kaitētu kārtībai kā tādai un visas sabiedrības labumam. Šis upuris ir vērsts vienīgi uz to, lai aizsargātu īstās tiesības, kas nes labumu.

⁹ *Salus populi* (latīņu val.) – tautas labklājība.

- Tiesību ierobežojums šajā gadījumā tiek plānots uz laiku. Tam jā sagatavo apstākļi, lai tik ātri, cik vien iespējams, varētu atgriezties kārtība un normāls stāvoklis. Diktatūra, atkarībā no tā, cik laba tā ir, rīkojas, lai novērstu pati savas eksistences cēloni. Dažādu sabiedriskās dzīves jomu nodošana tautas pārstāvja rokās ir jāorganizē tā, lai tik ātri, cik vien iespējams, katra joma varētu atkal kļūt pietiekami neatkarīga. Tādējādi arī katrai ģimenei vajadzētu ļaut darīt visu, ko tā normāli spēj, augstāko sabiedrības slāņu atbalstu piešķirot tikai kā papildinājumu un tur, kur ģimene pati sev palīdzēt nevar. Šo augstāko slāņu pārstāvjiem, savukārt, vajadzētu saņemt savas municipalitātes palīdzību tajās lietās, kuru risināšana normāli sniedzas pāri viņu pašu iespējām. Un tā palīdzības sniegšanas shēmai arvien jāvirzās uz augšu, piemēram, municipalitātei jāsaņem atbalsts no reģiona un reģionam – no valsts.
- Mūsdienās likumīga diktatūra parasti beidzas ar kontrrevolūciju. Tas nenozīmē, ka, lai uzvarētu revolūciju, vienmēr ir nepieciešama diktatūra. Taču zināmos apstākļos tā var būt.

Revolucionārā diktatūra, gluži pretēji, tiecas nodrošināt sev nemirstību. Tā pārkāpj jebkuras autentiskas tiesības un iespēžas visās sabiedrības sfērās, lai tās iznīcinātu. Iznīcība tiek sēta, izpostot ģimenes dzīvi, sagādājot kaitējumu īstajai sabiedrības elitei, likvidējot sabiedrībā hierarhiju, propagandējot utopiskas idejas un iedvesmojot tautas masas uz nekārtīgām tieksmēm, būtībā nomācot jebkādu īstas dzīvības dzirksti ikvienā sociālajā slānī un visu nododot valsts varas rokās. Citiem vārdiem, revolucionārā diktatūra atbalsta revolūcijas intereses. Tipisks šādas diktatūras piemērs bija hitlerisms.

Tieši tāpēc arī revolucionārā diktatūra jau pašos pamatos ir antikataliska. Patiesībā tīri katoliskā vidē trūkst pat vajadzīgās atmosfēras šādas situācijas attīstībai.

Tas gan vēl nenozīmē, ka revolucionārā diktatūra vienā vai otrā valstī nebūtu mēģinājusi izpatikt Baznīcai. Tomēr šādā gadījumā ir runa vienīgi par politisko attieksmi, kas tiek mainīta un izvēršas par atklātu vai maskētu vajāšanu, līdzko Baznīcas vadība sāk apgrūtināt revolūcijas gaitu.

4. NODALA

Revolucionārā procesa metamorfozes

Kā bija redzams no iepriekšējā nodaļā sniegtās analīzes, revolucionārais process ir Rietumu cilvēka un kristieša nekārtīgo tieksmju un to izraisīto maldu pakāpeniskas attīstības produkts.

Dažādos attīstības posmos šīm tendencēm un maldiem ir atšķirīgs raksturs. Tāpēc var teikt, ka revolūcija vēstures gaitā rada metamorfozes.

Tās pašas metamorfozes, kas vērojamas kopējā revolūcijas ainā, mazākā mērogā parādās arī katrā no spilgtākajām revolūcijas epizodēm.

Tā, piemēram, Franču revolūcijas gars savā pirmajā attīstības fāzē bija pieņēmis aristokrātijas un pat Baznīcas aprindu stilu un valodu. Tas bija biežs viesis galmā un

sēdēja pie viena galda ar karaļa padomniekiem. Vēlāk tas kļuva buržuāzisks un gatavoja visu, kas nepieciešams, lai bez asins izliešanas likvidētu monarhiju un aristokrātiju, kā arī izvērstu maskētu un samērā miermīlīgu Katoļu Baznīcas apspiešanu. Un tad, kolīdz bija iespējams, tas kļuva jakobīnisks un apreibinājās, šķaidot asinis.

Jakobīņu frakcijas pastrādātās zvērības tomēr lika uzbangot pretestības viļņiem. Revolūcija atkāpās pa tiem pašiem ceļiem, pa kuriem bija virzījusies uz priekšu. No jakobīnisma tā savās direktīvās pārgāja uz buržuāzijas politiskajiem mērķiem, bet ar Napoleonu atkal sniedza roku Baznīcai un atvēra durvis trimdā izsūtītajai aristokrātijai. Visbeidzot, tā sveica ar atgriešanos arī Burbonus. Franču revolūcija bija beigusies, bet revolucionārais process nebija beidzies. Tas atkal izvirda, krītot Kārlim X un pie varas nākot Luijam Filipam. Tādā veidā, periodiski mainoties metamorfozēm, revolucionārais process, balstīdamies uz savām veiksmeš un pat neveiksmeš, ir nonācis arī līdz mūsdienām.

Revolūcija, tāpat, izmanto savas metamorfozes, ne tikai lai tiktu uz priekšu, bet arī lai veiktu savus taktiskos manevrus, kas tik bieži tai bijuši nepieciešami.

Šī kustība, kas vienmēr ir dzīva, laiku pa laikam it kā pamirst. Taču tā ir tikai viena no interesantākajām metamorfozēm. Virspusēji raugoties, situācija kādā valstī var izskatīties pilnīgi mierīga. Kontrevolucionārie reakcijas spēki atslābst un snauduļo. Un tomēr kultūras, ekonomikas, sociālajā un Baznīcas dzīvē nepārtraukti aktivizējas revolūcijas fermenti. Kad zināms intervāls ir pagājis, notiek negaidīts izrāviens, kas bieži vien ir spēcīgāks nekā visi iepriekšējie.

5. NODALA

Revolūcijas trīs izpausmes līmeņi

1. Revolūcija tendencēs

Revolūcija, kā mēs redzējam, ir process, kurā var izdalīt stadijas, un tā pirmsākumi meklējami cilvēku nekārtīgajās tieksmēs, kas ir šī procesa dvēsele un apslēptais dzinējspēks.¹⁰

Mēs varam izšķirt trīs revolūcijas līmeņus, kuri gan hronoloģiskā ziņā vietām pārklājas.

Pirmais un visdziļākais līmenis saistās ar krīzi tendencēs. Šīs nekārtīgās tieksmes jau no savas dabas cīnās par to, lai varētu tikt piepildītas. Nespēdamas vairs iekļauties visu lietu sakārtotībā, kas ir tām pretēja, tieksmes sāk izmainīt cilvēku mentalitāti, ieradumus, mākslinieciskās izteiksmes veidus un paražas, sākumā vēl, vismaz tradicionāli tiešā veidā, neaizskarot idejas.

2. Revolūcija idejās

¹⁰ Skat. I daļas 3. nodaļas 5. apakšnodaļu un 7. nodaļas 3. apakšnodaļu.

Tālāk krīze no šiem dziļākajiem slāņiem pāriet arī uz ideju līmeni. Un var tikai piekrist Polam Buržē, kurš savā slavenajā darbā *Sērga, kas pusdienā nomaitā* izsakās: „Ir jādzīvo, kā mums šķiet, riskējot ar to, ka agrāk vai vēlāk mums būs jādomā, kā esam dzīvojuši.”¹¹ Šo dziļāko tieksmju nesakārtotības iespaidā rodas jaunas doktrīnas. Sākumā tās reizēm vēl kādu laiku var pastāvēt *modus vivendi* ar vecajām doktrīnām, piesakot sevi tādā veidā, lai uzturētu ar šīm vecajām doktrīnām šķietamu līdzību. Tomēr parasti jau drīz vien arī izceļas atklāts karš.

3. Revolūcija notikumos

Ideju pārveidošana, savukārt, aizsniedz arī faktu sfēru. Un tad, ar asins izliešanu vai bez tās, institūcijas, likumi un tradīcijas tiek pārveidoti kā laicīgajā sabiedrībā, tā reliģijas jomā. Šī ir trešā krīze, tagad jau notikumu un faktu sfērā.

4. Piezīmes

A Revolūcijas līmeņi jāatšķir no hronoloģiska revolūcijas dalījuma posmos

Šie līmeņi vēl savā ziņā dalās posmos. Tomēr rūpīga faktu analīze parāda, ka revolucionārās darbības tajos laika ziņā mēdz pārklāties, tāpēc dažādos līmeņus nevar uzskatīt par atsevišķām hronoloģiskām vienībām.

B Trīs revolūcijas līmeņu atpazīšana

Ne vienmēr šos trīs līmeņus ir iespējams skaidri vienu no otra nodalīt. Un situācija dažādos konkrētos gadījumos var stipri atšķirties.

C Revolucionāro procesu ir iespējams apspiest

Tautas virzīšanās cauri šiem dažādajiem līmeņiem ir kontrolējama. Ja arī pirmais solis jau ir sperts, tas vēl nenozīmē, ka būtu obligāti jāiet līdz galam un tad jāieslīd nākamajā līmenī. Tieši otrādi, cilvēka brīvā griba, Dieva žēlastībai palīdzot, var pārvarēt jebkuru krīzi, gluži tāpat, kā tā var apturēt un pārvarēt arī pašu revolūciju.

Aprakstot šos revolūcijas aspektus, mēs rīkojamies tāpat kā ārsts, kas aplūko visu kādas slimības attīstības gaitu līdz pat nāvei, ar to nedomājot, ka slimība ir nedziedināma.

6. NODAĻA

Revolūcijas gaita

Iepriekš sacītais jau sniedza dažas ziņas par revolūcijas norisi, proti, par tās tendenci izplesties, metamorfozēm un tās pirmo dzirksti visapslēptākajās cilvēka dvēseles dzīlēs, kā arī veidola iegūšanu darbos. Mēs arī konstatējam, ka revolūcijai ir pašai savs dzinējspēks. Taču vēl labāk spēsim to novērtēt, apskatot arī dažus citus revolūcijas norises aspektus.

1. Revolūcijas dzinējspēks

¹¹ Bourget, Paul. *Le Démon du Midi*. Paris : Librairie Plon, 1914. 2. sēj., 375. lpp.

A Revolūcija un nesakārtotās tieksmes

Vispēcīgākais revolūcijas dzinējspēks slēpjas nesakārtotajās tieksmēs.

Tieši šī iemesla dēļ arī revolūciju ļoti bieži salīdzina ar viesuļvētru, ciklonu vai zemestrīci. Šajā gadījumā materiālās pasaules satrakotie dabas spēki simbolizē cilvēka neapvaldītās tieksmes.

B Revolūcijas konvulsijas ir pilnībā klātesošas jau tās iedīgļos

Ļaunām kaislībām, gluži tāpat kā stihiskām nelaimēm, piemīt milzīgs spēks, un šis spēks ir vērsts vienīgi uz to, lai iznīcinātu.

Jau kopš pirmās eksplozijas brīža šāds spēks sevī satur visa tā ļaunuma potenciālu, kas vēlāk atklāsies ar pilnu jaudu. Piemēram, jau pirmajos protestantisma mēģinājumos noliegt ticības patiesības bija klātesošas neapzinātas ilgas pēc komunisma. Kaut arī Lutērs, raugoties no viņa paša precīzajos formulējumos izteiktā viedokļa, nebija nekas vairāk, kā tikai Lutērs, visas luterānisma rašanās laika tendences, cilvēku dvēseles stāvoklis un sabiedriskās domas nianse jau nesa sevī, kaut arī vēl netieši, tomēr autentiski un pilnīgi, tiklab Voltēra un Robespiēra, kā arī Marksa un Ļeņina garu¹².

C Revolūcija pati uzjunda savus iemeslus

Šīs nekārtīgās tieksmes izplatās kā nieze vai citas līdzīgas sērgas – jo vairāk tām izdabā, jo spēcīgākas tās kļūst. Tādējādi, arvien progresējot, tās rada morālu krīzi, maldu mācības un, visbeidzot, arī revolūcijas. Katrs no šiem rezultātiem, savukārt, vēl saasina arī pašas tieksmes, kas pēc tam, zināmu strāvojumu ietekmē, noved pie jaunām krīzēm, jauniem maldiem un jaunām revolūcijām. Te arī ir izskaidrojums, kāpēc mums šodien jādzīvo tādas bezdievības un amorālisma ielenkumā, kāpēc esam tādā nekārtību un nesaskaņu bezdibenī.

2. Pierimums ir tikai šķietams

Izteikta miera periodi var radīt iespaidu, ka tajā laikā revolūcija ir beigusies. Tas, savukārt, ir dažiem licis domāt, ka revolucionārais process nav nepārtraukts un, tātad, nav arī viens vienīgs process.

Tomēr miera periodi ir tikai revolūcijas metamorfozes. Šie šķietamā miera periodi, kas tika noturēti par pārtraukumiem, kā vēlāk atklājās, ir bijis vienīgi laiks, kad klusi un netraucēti aktivizējās revolucionārais ferments. Lai atceramies kaut vai restaurācijas periodu (1815–1830)!¹³

3. Revolūcija iegūst arvien jaunu slīpējumu

¹² Sal.: **Leons XIII**, pāvests. Enciklika *Quod Apostolici muneris*. 1878. gada 28. decembrī. *No*: Fr. Joseph Husslein, S. J. *Social Wellsprings: Fourteen Epochal Documents by Pope Leo XII*. Milwaukee : Bruce Publishing Co., 1940. 15. lpp.

¹³ Skat. I daļas 4. nodaļu.

No jau iepriekš sacītā¹⁴ varam spriest, ka ar katru nākamo stadiju revolūcija iegūst arvien lielāku slīpējumu. Visu dabisko cildinošais humānisms un protestantisms guva jaunu slīpējumu Franču revolūcijā; savukārt Franču revolūcija tika tālāk noslīpēta lielajā mūsdienu pasaules bolševizācijas revolucionārajā procesā.

Ja nesakartotās kaislības pieņemtas skaļumā tādā tempā, kas jau atgādina krītoša objekta paātrinājumu zemes pievilksanas spēka ietekmē, un ja tās var vairoties, pārtiekot no pašu sastrādātā, tad šāda situācija rada sekas, kas, savukārt, attīstās ar proporcionālu intensitāti. Līdzīgā progresijā maldi rada arvien jaunus maldus un revolūcijas sagatavo ceļu revolūcijām.

4. Revolūcijas tempi ir labi sabalansēti

Revolucionārais process attīstās divos dažādos tempos. Straujā attīstība lielākoties jau drīz vien noved pie neveiksmes. Taču ievērojami lēnāka attīstība parasti noris veiksmīgi.

A Straujais izgājiens

Pirmskomunisma laika radikālās kustības, tādas kā, piemēram, anabaptisms, bez kavēšanās uzņēma sevī pseidoreformācijas garu un tendences ar visām vai gandrīz visām to izraisītajām sekām, kas izpaudās dažādās dzīves jomās. Rezultāts bija neveiksme.

B Lēnais uzvaras gājiens

Bet pamazām, piecu gadsimtu gaitā un pat ilgāk, mērenāki protestantisma strāvājumi, kas, ejot caur pārmaiņus sekojošiem dinamisma un inerces periodiem, gūst arvien lielāku slīpējumu, ir spējuši vienā vai otrā veidā novirzīt Rietumu pasaules attīstības ceļu uz to pašu galamērķi.¹⁵

C Gājienu saskaņotība

Katra šī tempa loma revolūcijas attīstībā gan vēl ir jāizpēta. Varētu domāt, ka no kustībām, kas strauji attīstās, nav nekādas jēgas. Tomēr gluži tā vis nav. Ekstrēmistu radītais sprādziens nosaka līmeni un izvirza konkrētus mērķus, kuru radikālisms tā fascinē mērenos revolūcijas atbalstītājus, ka tie pamazām sāk šiem mērķiem tuvojties. Tā arī socialisms vairās no komunisma, kuru tas klusībā apbrīno un uz kuru sliecas.

To pašu varētu sacīt par komunistu Babefu un viņa līdzskrējējiem, kas darbojās agrāk, laikā, kad vēl notika pēdējie Franču revolūcijas uzliesmojumi. Babefisti cieta sagraivi. Taču maz pamazām sabiedrība sāka iet ceļu, pa kuru viņi bija vēlējušies to vest. No tā izriet, ka ekstrēmistu krišana ir vienīgi šķietama. Viņi virza revolūciju uz priekšu netieši, bet gana efektīvi, pakāpeniski piesaistot savu grēcīgo un slimīgo himeru īstenošanai neskaitāmus „apdomīgo“, „mēreno“ un viduvējo pūļus.

¹⁴ Skat. I daļas 6. nodaļas 1. apakšnodaļas C sadaļu.

¹⁵ Skat. II daļas, 8. nodaļas, 2. apakšnodaļu.

5. Iebildumus var atspēkot

Tagad, kad esam šos jēdzienus aplūkojuši, mēs varam atspēkot dažus iebildumus, kurus pirms tam nebūtu iespējams pienācīgi izanalizēt.

A Lēnās gaitas revolucionāri un „pa daļai kontrrevolucionāri“

Ar ko atšķiras revolucionārs, kas ļāvis sevi ieraut revolūcijas mutulī uzreiz, no tādas personas, kas ļauj sevi pārņemt revolucionārajām idejām pakāpeniski? Kad revolucionārais process pārņēma savā varā pirmo no šiem cilvēkiem, tas cilvēka sirdī atrada maz pretestības vai pat vispār to nemaz neatrada. Tikums un patiesība viņa dvēselē nebija dziļi iesakņojušies. Tie bija kā nokaltis koks, kas var aizdegties no jebkuras dzirksts. Turpretī, ja šis process notiek lēni, tas nozīmē, ka revolūcijas dzirksts ir sastapusi vismaz kaut daļēji zaļoksnu koku. Citiem vārdiem, tās priekšā ir bijis kāds prāvs šķērslis – revolucionārā gara darbību noraidošā patiesības mīlestība vai tikums. Dvēsele šādā situācijā ir sadalījusies un dzīvo starp divām pretējām vēlmēm pēc revolūcijas un pēc kārtības.

Abu pretējo principu līdzāspastāvēšana var radīt visdažādākās situācijas.

a) Lēnās gaitas revolucionārs ļauj sevi aizraut revolūcijai, kurai pretojas vienīgi pēc inerces.

b) Lēnās gaitas revolucionārs, kuram ir kontrrevolucionāri „piejaukumi“, arī pieļauj, lai revolūcija viņu aizrautu līdzī, taču kādā konkrētā jautājumā revolūcijas piedāvājumu nepieņem. Viņš, piemēram, visādā ziņā būtu par sociālismu, vienīgi nevēlas atnest aristokrātiskās manieres. Dažos gadījumos tas var aiziet pat tik tālu, lai sāktu uzbrukt sociālisma vulgaritātei. Tā neapšaubāmi ir pretošanās, taču salīdzinoši mazsvarīgā jautājumā, kas ietver vienīgi paradumus un iespaidus. Līdz principiem šāda pretošanās pat nenonāk. Šī iemesla dēļ tā ir pretošanās bez kādas lielas nozīmes, pretošanās, kas nomirs kopā ar individu. Ja kaut kas tāds notiktu lielākā sabiedrības daļā, tad agrāk vai vēlāk, vienas vai vairāku paaudžu dzīves laikā, vai nu ar varu vai ar pārliecināšanu revolucionārie spēki šādas vēsmas nepielūdzami izskaustu.

c) „Pa daļai kontrrevolucionārs“¹⁶ atšķiras no iepriekšējā revolucionāra tipa vienīgi ar to, ka viņa „piejaukumi“ ir spēcīgāk izteikti, kas arī ļauj viņam, kaut arī ne visos, taču vismaz dažos jautājumos atgriezties pie agrākajiem principiem. Šādas personas reakcijā pret revolūciju ir vairāk stūrgalvības un vitalitātes, līdz ar to revolucionārajam garam ir lielāki šķēršļi, nekā tikai un vienīgi inerce. Vismaz teorētiski pilnīga pāriešana kontrrevolūcijas pusē šim „pa daļai kontrrevolucionāra“ tipam varētu notikt vieglāk.

Jebkura revolūcijas ekstrēmisma izpausme var izsaukt viņā vēlēšanos pilnīgi pārveidoties. Tad arī labie centieni var izkristalizēties tik tālu, ka tiek pieņemta nesatricināmi stingra attieksme. Taču kamēr šāda laimīga pārveidošanās nav notikusi, „pa daļai kontrrevolucionārs“ nevar tikt uzskatīts par kontrrevolūcijas kareivi.

¹⁶ Skat. I daļas 9. nodaļu.

Īpaši labi lēnās gaitas revolucionāru un „pa daļai kontrrevolucionāru“ raksturo tas, cik viegli viņi pieņem revolūcijas uzvaras. Viņi var, piemēram, piekrist prasībai pēc Baznīcas un valsts vienotības, bet tajā pašā laikā ar vienaldzību raudzīsies uz pastāvošo režīmu, kas tās šķir, un, arī iestājoties labvēlīgākiem apstākļiem, nepieliks ne mazākās pūles, lai sekmētu šīs vienotības atjaunošanu.

B Protestantiskās monarhijas un katoliskās republikas

Iespējams, kāds varētu mums arī iebilst, sakot: ja jau republikāņu kustība pasaules mērogā ir protestantiskā gara auglis, tad kāpēc šodien pasaulē ir tikai viens vienīgs katoļu karalis¹⁷, bet tik daudzas protestantu valstis turpina būt monarhijas?

Skaidrojums ir pavisam vienkāršs. Angļiem, holandiešiem un skandināvu tautām dažādu vēsturisku, psiholoģisku un citu iemeslu dēļ pastāv simpātijas pret monarhiju. Kad pāri šīm valstīm gāja revolūcija, tai vairs nebija pa spēkam novērst tautās pastāvošās ilgas pēc monarhijas. Tā nu karaļa vara, par spīti visam, šajās zemēs ir izdzīvojusi un turpina pastāvēt, kaut arī citas dzīves jomas revolūcija pārņem savā varā arvien dziļāk un dziļāk. Jā, bet mēs runājam par izdzīvošanu tādā nozīmē, ka arī lēnu miršanu varētu nosaukt par izdzīvošanu. Monarhija Anglijā, kuras loma daudzējādā ziņā ir tik ļoti ierobežota, ka vairs atgādina vienīgi parādi, kā arī citas protestantiskās monarhijas, kas daudzu un dažādu iemeslu dēļ jau pārveidotas par republikām ar kronētiem amata mantiniekiem priekšgalā, nu jau ir iegājušas klusas agonijas fāzē. Ja nekas nemainīsies, šīs monarhijas vienkārši pamazām izmirs.

Mēs nevēlamies noliegt, ka pastāv arī citi iemesli, kas līdz šim sekmējuši monarhiju izdzīvošanu, tomēr uzsvērsim kādu ļoti svarīgu faktoru, kas labi sader ar šajā darbā izklāstītajām tēmām.

Katoļu zemēs, pretēji tam, kā daudzi mēdz domāt, var vērot daudz mazāku mīlestību uz visu ārējo un vizuālo, un arī ilgas pēc stipras un prestižas autoritātes sabiedrībā nav īpaši izteiktas.

Tas nozīmē, ka revolūcija nebija atradusi viņos dziļi iesakņojušos vēlmi pēc monarhijas, tāpēc arī tā varēja tik viegli aizslaucīt projām visus šo zemju troņus. Taču līdz šim revolūcija nav bijusi pietiekami stipra, lai gāztu reliģiju.

C Protestantiskais askētisms

Vēl citi iebildumi pret mūsu darbu varētu rasties sakarā ar faktu, ka dažām protestantu sektām ir raksturīgs askētisms, kas robežojas pat ar pārspīlējumu. Kā gan tādā gadījumā protestantismu var aprakstīt kā sprādzienu, kuru izraisījusi vēlme baudīt dzīvi?

Tomēr arī šajā gadījumā iebildumus atspēkot nav grūti. Revolūcijai izplatoties arvien tālāk, tā savā ceļā vietām sastapās ar ļoti izteiktu askētismu. Tādējādi revolūcijas

¹⁷ Šeit autors domājis Beļģijas karali. Vēlāk, 1975. gadā, arī princis Huans Karloss tika kronēts par Spānijas karali. (*Red. piez.*)

virzība uz priekšu tika bloķēta. Lai arī revolūcijai bija vislielākie panākumi lepnības jomā, tomēr juteklības sfērā gluži tā vairs nebija. Aprindas, kurās revolūcija bija iesoļojusi, dzīves apslēpto iepriecinājumu mēdza rast lepnībā, nevis vētrainās miesas baudās. Varētu pat būt arī tā, ka askētisms, sakāpinātas lepnības rosināts, nostājās pret juteklību izkropļotā veidā. Šāda stūrgalvības vadīta reakcija ir neauglīga. Agrāk vai vēlāk, atstājot bez atbalsta vai pielietojot varu, revolūcija to iznīcinās. Dzīvības elpa, kas atjaunos zemi, nevar nākt no šīs stīvās, aukstās mūmijas – puritānisma.

D Revolūcijas vienotība

Šādiem šķēršļiem vajadzētu izraisīt sadursmes un šķelšanos pašas revolūcijas spēkos. Kad mēģinām to iztēloties, mums var šķist, ka ļaunuma spēkiem pietrūks vienprātības un ka līdz ar to arī mūsu koncepcija par vienotu revolucionāro procesu ir aplama.

Tomēr tā ir vienīgi ilūzija. Vērigāk ieskatoties, atklājas, ka būtiski svarīgās lietās šie spēki darbojas pavisam saskanīgi, bet šķietamās pretrunas ir virspusējas. Šiem spēkiem piemīt arī pārsteidzošas spējas vienoti nostāties pret Katolisko Baznīcu ik reizi, kad vien tie nonāk ar Baznīcu saskarē.

Būdami neauglīgi pozitīvajos dotumos, kas tajos vēl saglabājušies, revolucionārie spēki īstenībā spēj būt efektīvi, vienīgi nesot ļaunumu. Tā nu tie arī katrs no savas puses uzbrūk Baznīcai, kas kļūst kā pilsēta milzīgas armijas ielenkumā.

Nedrīkstētu aizmirst, ka pie revolucionārajiem spēkiem mums jāpieskaita arī tie katoļi, kas gan atzīst Baznīcas mācību, taču ir revolucionārā gara pārņemti. Būdami tūkstošreiz bīstamāki par atklātībā zināmajiem Baznīcas ienaidniekiem, viņi ārda Svēto Pilsētu no iekšienes. Jau pāvests Pijš IX savā laikā ir veltījis šiem katoļiem taisnīgus vārdus:

Kaut arī šīspasaules bērni ir gudrāki par gaismas bērniem, viņu vilinājumi un piespiešanas metodes nedarbotos tik efektīvi, ja liels skaits to, kas sevi dēvē par katoļiem, jo draudzīgi nepastieptu viņiem pretī roku. Jā, diemžēl atrodas cilvēki, kas, šķiet, vēlas iet kopsolī ar mūsu ienaidniekiem un būvēt tiltu no gaismas uz tumsu, panākt saskaņu starp taisnību un netaisnību, ņemot talkā šīs tā sauktās liberālās katoļu doktrīnas, kuras, balstītas uz kaitīgiem principiem, slavina laicīgo varu, kad tā ielaužas garīgo lietu jomā, un mudina dvēseles cienīt vai vismaz pieciest visnekrietnākos likumus, it kā nebūtu skaidri un nepārprotami rakstīts, ka neviens nevar kalpot diviem kungiem. Nav šaubu, ka šādi darboņi ir daudz bīstamāki un spēj sagādāt vēl lielāku postu nekā mūsu atklātie ienaidnieki – ne tikai tāpēc, ka viņi, varbūt pat paši to neapverot, atbalsta mūsu ienaidnieku centienus, bet arī tādēļ, ka, balansējot uz nosodāmo uzskatu robežas, viņi izliekas par īstas ticības cilvēkiem un tādiem, kas seko nevainojami pareizai mācībai, tādējādi pieviļot mazāk zinošus draugus, kuru uzticību ir iemantojuši, un maldinot godīgas personas, kuras citādi nebūtu pierunājamas apzināti sekot Baznīcas nosodītiem maldiem. Tādējādi viņi sašķeļ prātus, izjauc vienotību un vājina spēkus, kas bija jāpulcina kopā cīņai pret ienaidnieku.¹⁸

6. Revolūciju rosinošie spēki – brīvmūrniecība un citas slepenas organizācijas

¹⁸ Pijš IX, pāvests. Vēstule Milānas Svētā Ambrozija grupas prezidentam un biedriem. 1873. gada 6. martā. *No: I Papi e La Gioventù*. Rome: Editrice A.V.E., 1944. 36. lpp.

Tā kā esam pētījuši revolūcijas dzinējspēkus, daži vārdi būtu jāpasaka arī par revolūciju rosinošiem spēkiem.

Mēs nevaram ticēt, ka vienīgi cilvēku kaislību un maldu mijiedarbība spētu koordinēt tik dažādus līdzekļus viena mērķa, proti, revolūcijas uzvaras, sasniegšanai.

Tik konsekventa un ilgstoša procesa norise, kāda uz gadsimtu gaitā daudzkārtīgi piedzīvotās un pat pārsteidzošās nepastāvības fona ir revolūcija, mums šķiet neiespējama bez teicami izplānotas ļoti spēcīgu sazvērnieku darbības jau vairākās paaudzēs pēc kārtas. Domāt, ka revolūcija būtu varējusi sasniegt savu pašreizējo fāzi bez šādu sazvērnieku darbības, būtu tas pats, kas ticēt, ka, izmetot pa logu simtiem spēļu plāksnītes ar burtiem, tās spontāni varētu uz zemes sakārtoties tā, lai izveidotos literārs darbs, piemēram, Karduči „Oda Sātanam.“

Tātad ar revolūcijas dzinējspēkiem ir manipulējuši tie, kas labi zināja, ko dara, jo šie dzinējspēki tika izmantoti kā līdzekļi revolucionārā procesa izprovocēšanai.

Lielos vilcienos raksturojot situāciju, var sacīt, ka pie revolūciju rosinošajiem spēkiem pieder visa veida sekta, kuras arī pašas radušās revolucionāro ideju ietekmē jau kopš pašiem to pirmsākumiem un turpina rasties līdz pat mūsu dienām. Šīs sekta sēj revolucionāro domu un kaļ sazvērestības plānus. Taču galvenā sekta, ap kuru visas pārējās, dažreiz apzināti un citos gadījumos arī neapzināti, grupējas kā palīgsekta, ir brīvmūrniecība. Tas ir pietiekami skaidri izklāstīts arī pāvestu dokumentos, it īpaši pāvesta Leona XIII 1884. gada 20. aprīlī izdotajā enciklikā *Humanum genus*.

Šo sazvērnieku, īpaši brīvmūrnieku, veiksmē izskaidrojama ne tikai ar viņu neapstrīdamajām spējām organizēt un plānot sazvērestības, bet arī ar skaidru revolūcijas dziļākās būtības izpratni un politikas, socioloģijas, psiholoģijas, mākslas, ekonomikas un citu dzīves jomu likumsakarību izmantošanu savu mērķu sasniegšanai.

Tādējādi haosa un apvērsuma veicinātāji rīkojas gluži kā zinātnieks, kas tā vietā, lai paļautos vienīgi uz saviem spēkiem, pēta un aktivizē dabas spēkus, kas ir tūkstošreiz varenāki par viņu pašu.

Lai šis diezgan plašais revolūcijas veiksmes stāsta izskaidrojums vienlaikus kalpo arī kā laba pamācība kontrrevolūcijas kareivjiem.

7. NODALA

Revolūcijas būtība

Tagad, kad esam īsumā aprakstījuši kristīgo Rietumu krīzi, mēs to vēl analizēsim.

1. Skats uz revolūciju

Rezumēsīm vēlreiz – kritiskais process, kuru aplūkojām, ir revolūcija.

A Vārda *revolūcija* nozīme

Ar vārdu „revolūcija“ mēs saprotam kustību, kuras mērķis ir iznīcināt likumīgo varu un pastāvošo kārtību, tās vietā liekot nelikumīgu varu un izmainītu lietu stāvokli. (Mēs ar nolūku nelietojām vārdu savienojumu „lietu kārtība“.)

B Revolūcija ar asins izliešanu un bez tās

Objektīvi raugoties, revolūcija var notikt arī bez asins izliešanas. Taču vispār revolūcija, kā mēs jau varējām pārliecināties, attīstās un arī šobrīd turpina attīstīties, izmantojot visdažādākos līdzekļus. Daži no šiem līdzekļiem ir saistīti ar asins izliešanu, citi nav. Abi divdesmitā gadsimta pasaules kari, piemēram, ņemot vērā smagās sekas, kādas tie atstāja, ir uzskatāmi par revolūcijas ķēdes atsevišķiem posmiem, turklāt stipri asiņainiem posmiem. Savukārt likumdošana, kas šodien kļūst arvien sociālistiskāka visās vai gandrīz visās zemēs, ir nozīmīgs revolūcijas progress, kas notiek bez asins izliešanas.

C Revolūcijas amplitūda

Kaut arī revolucionārie spēki ir bieži gāzuši likumīgo varu un nomainījuši tās pārstāvjus pret kadriem, kurus nav ne mazākā pamata uzskatīt par likumīgu valdību, būtu kļūdaini domāt, ka tas ir viss, ko varētu sacīt par revolūciju. Tās galvenais mērķis nebūt neaprobežojas ar zināmu tiesību atņemšanu atsevišķām personām vai ģimenēm. Revolūcijas centieni sniedzas daudz tālāk. Tā vispār vēlas iznīcināt visu likumīgo lietu kārtību, lai tās vietā varētu nākt nelikumība. Un arī „lietu kārtības“ iznīcināšana vēl nav viss. Revolūcija tiecas panākt apvērsumu pasaules skatījumā un vispārpieņemtajos priekšstatos par to, kā dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi, nomainot tos ar radikāli pretējiem uzskatiem.

D Revolūcija *par excellence*

Šajā kontekstā mums būtu jāsaprot, ka tā nav vienkārši revolūcija, bet gan REVOLŪCIJA.

E Kārtības sagraušana it visā

Un, lūk, lietu kārtība, kas tiek sagrauta, ir viduslaiku kristīgā pasaule. Taču viduslaiku kristīgā pasaule bija kaut kas vairāk nekā tikai kārtība vai arī kāds no daudziem iespējamiem kārtības paveidiem. Tā bija sava laika un konkrētu vietu apstākļiem atbilstoša vienīgās autentiskās cilvēku dzīves kārtības, proti, kristīgās civilizācijas, pašizpaušme.

Pāvests Leons XIII savā enciklikā *Immortale Dei* viduslaiku kristīgo pasauli apraksta šādos vārdos:

Bija laiki, kad pār valstīm valdīja Evaņģēlija filosofija. Tajā laikmetā likumus, institūcijas un tautu paražas, kā arī visus sabiedrības slāņus un cilvēku attiecības caurstrāvoja kristīgā dzīves gudrība, kas godāja dievišķos tikumus. Tad reliģija, kuru iedibinājis Jēzus Kristus un kurai tādēļ tika ierādīts pienācīgs gods, uzplauka it visur, pateicoties valdnieku labvēlībai un amatpersonu likumīgajai aizstāvībai. Starp garīdzniecību un valsti pastāvēja laimīga saskaņa, draudzīgā savstarpējā izpalīdzībā tika darīti daudzi labi darbi. Šādā veidā organizēta, sabiedrība deva daudz bagātīgāku augļu ražu nekā varēja gaidīt – tādu ražu, kuras piemiņu

glabā un vienmēr glabās neskaitāmi dokumenti. Tos ienaidniekam ne ar kādām viltībām neizdosies ne iznīcināt, nedz arī nolemt aizmirstībai.¹⁹

Piecpadsmītajā gadsimtā aizsākās process, kas ārdīja cilvēku un lietu pakārtotību Atklāsmes un dabas likuma sludinātājas Baznīcas mācībai. Šodien šis process ir jau tikpat kā galā. Bet pirms tas sākās, cilvēku un lietu stāvoklis bija pilnībā sakārtots. Tagad turpretī cilvēku dvēselēs tiek iedēstīts kaut kas pavisam pretējs. Tādēļ arī mēs sakām, ka tā ir revolūcija *par excellence*.

Mūsdienu revolūcijai neapšaubāmi ir priekšgājēji un prototipi. Ārijs un Muhameds, piemēram, bija Lutera prototipi. Tāpat arī dažādos laikmetos utopisti ir sapņojuši, ka reiz pienāks dienas, kas gaužām atgādina revolūciju. Visbeidzot, atsevišķos gadījumos tautas vai ļaužu grupas ir mēģinājušas arī nodibināt tādu kārtību, kāda tiek paredzēta revolūcijas nepiepildāmajos sapņos.

Tomēr šādiem sapņiem un prototipiem irniecīga nozīme vai pat nav nekādas nozīmes, salīdzinot ar revolūciju, kuras procesā mēs dzīvojam. Savā radikālismā un universālismā revolūcija ar netveramu spēku ir pārņēmusi visu tik dziļi un aizniegusies tik tālu, ka vēstures gaitā tai nav nekā līdzvērtīga. Daudzas dvēseles mēdz aizdomāties un sev jautāt, vai tikai mēs neesam sasnieguši antikrista valdīšanas laikus. Un, tik tiešām, spriežot pēc pāvesta Jāņa XXIII vārdiem, varētu domāt, ka šie laiki vairs nav aiz kalniem.

Turklāt mēs jums sakām, ka šajā baisajā stundā, kad ļaunais gars meklē jebkuru veidu, kā iznīcināt Dieva valstību, mums ir jāpieliek visi spēki, lai to aizsargātu, ja jūs nevēlaties ieraudzīt savu pilsētu daudz lielākās drupās nekā tad, kad pirms piecdesmit gadiem to bija izpostījusi zemestrīce. Nesalīdzināmi grūtāk taču būs atgriezt dvēseles, ja tās jau būs atrautas no Baznīcas vai arī nonākušas mūslaiku aplamo ideoloģiju gūstā!²⁰

2. Revolūcija un likumība

A Kas ir likumības pilnība

Parasti likumības jēdziens tiek aplūkots vienīgi saistībā ar valdībām un dinastijām. Kaut arī mēs ņemam vērā pāvesta Leona XIII enciklikā *Tra le sollicitudine* pausto mācību, tomēr nevar atstāt bez ievēribas jautājumu par valdības vai dinastijas likumību, kas ir īpaši nopietns morālas dabas jautājums un tāpēc godprātīgai dvēselei būtu jāpārdomā ļoti uzmanīgi.

Tiesa gan, likumības koncepcija ir svarīga arī citu problēmu risinājumos.

Un vēl pastāv augstākā likumība, kura izpaužas mūsu Kunga Jēzus Kristus karaļvarā. Viņš ir likumības avots un paraugs visām varām un spēkiem uz zemes. Cīnīties par

¹⁹ **Leons XII**, pāvests. Enciklika *Immortale Dei*. 1885. gada 1. novembrī. Paris : Bonne Presse. 2. sēj., 39. lpp.

²⁰ **Jānis XXIII**, pāvests. Radiovēstījums Mesīnas iedzīvotājiem 1958. gada 28. decembrī, pieminot piecdesmito gadskārtu pēc zemestrīces, kas bija nopostījusi pilsētu. *No: L'Osservatore Romano* 1959. gada 23. janvāra numura.

likumīgiem valdniekiem ir mūsu pienākums, un tas nebūt nav viegli. Turklāt ir nepieciešams pārliecināties, ka pie varas esošo likumība ir ne tikai pati par sevi laba vai pat teicama, bet spēj arī atvērt durvis uz vēl lielāku labumu, proti, uz visas sociālās iekārtas likumību, visu cilvēku iedibināto institūciju un ar tām saistīto lietu likumību, kas tiek panākts, visus jautājumus pakārtojot Baznīcas mācībai.

B Katoliskā kultūra un civilizācija

Tieši tādēļ kontrrevolūcijas mērķi saistās ar katoļu kultūras un civilizācijas atjaunošanu un veicināšanu. Šo tēmu gan nebūs iespējams pietiekami labi izskaidrot, ja vispirms nedefinēsim, ko mēs saprotam ar jēdzieniem *katoliskā kultūra* un *katoliskā civilizācija*. Termini *civilizācija* un *kultūra*, kā redzams, tiek lietoti daudzās un dažādās nozīmēs. Mēs, protams, nesāksim apspriest terminoloģijas jautājumus. Taču mēs lietojam šos vārdus kā relatīvi precīzus līdzekļus, lai izteiktu zināmas realitātes. Tādējādi mūsu rūpes vispirms saistās ar to, lai sniegtu pareizu priekšstatu par šīm realitātēm, nevis īpaši diskutētu par terminoloģiju.

Dvēselei žēlastības stāvoklī lielākā vai mazākā mērā piemīt visi tikumi. Tā kā šāda dvēsele ir ticības apgaismota, tai ir viss, kas nepieciešams, lai izveidotu vienīgo pareizo vīziju par universu.

Katoliskās kultūras pamatā ir pēc Baznīcas mācības izveidota universa vīzija. Šī kultūra ietver ne tikai zināšanas, tas ir, ne tikai informētību, kas nepieciešama šādas vīzijas izstrādāšanai, bet arī šīs informācijas analīzi un sakārtošanu atbilstoši Katoļu Baznīcas mācībai. Šī kultūra neaprobežojas vienīgi ar teoloģijas, filosofijas vai zinātnes sfēru, tā aptver visu cilvēka zināšanu plašumu un gūst atspoguļojumu arī mākslā. Katoliskā kultūra ietver apstiprinājumu vērtībām, kas caurauž visus dzīves aspektus.

Katoliskā civilizācija savukārt nozīmē visu cilvēka attiecību, visu sabiedrisko institūciju un pat visas valsts veidošanu saskaņā ar Baznīcas mācību.

C Katoliskās civilizācijas sakrālais raksturs

Nav šaubu, ka šāda lietu kārtība jau pamatos ir sakrāla un saistās ar pilnīgu svētās Baznīcas varas, it īpaši pāvesta varas, atzīšanu, kurš tiešā veidā valda pār garīgām lietām un netiešā – pār laicīgām, kad tās ietekmē dvēseļu glābšanu.

Jā, tik tiešām gan valsts, gan sabiedrība kopumā ir orientētas uz tikumiskām vērtībām. Bet tikumi, kurus cilvēks ir aicināts praktizēt, ir kristīgie tikumi, un svarīgākais no tiem – mīlestība pret Dievu. Tātad gan sabiedrība, gan valsts ir radītas svētiem mērķiem.²¹

Tā neapšaubāmi ir Baznīca, kurai zināmi droši ceļi dvēseļu pestīšanas veicināšanai, bet sabiedrībai un valstij to pašu mērķu sasniegšanā ir vairāk izpildvaras loma. Citiem vārdiem, sabiedrības un valsts kompetencē ir līdzekļi, kas, augstāku faktoru

²¹ Sal.: Sv. **Akvīnas Toms**. *De Regimine Principum*. 1, 14–15.

iedarbināti, var sasniegt rezultātus, kas pārspēj pat to, ko no šādiem līdzekļiem varētu sagaidīt.

D Kultūras un civilizācijas pilnbrieds

No iepriekš sacītā varam secināt: katoliskā kultūra un civilizācija ir kultūras un civilizācijas visaugstākā pakāpe. Ir jāatzīmē, ka tās tomēr nevar pastāvēt izolēti no katoliskajām tautām. Tiešām, kaut arī cilvēks var zināt Dieva iedibināto likumu principus, balstoties vienīgi uz savu sirdsapziņu, tomēr tauta bez Baznīcas maģistērija nevar ilgstoši saglabāt visus šos principus.²² Tieši tāpēc arī tauta, kas nepraktizē īsto ticību, nespēj ilgstoši ievērot visus baušļus.²³ Pastāvot šiem noteikumiem, kā arī, ņemot vērā faktu, ka nekāda kristīga kārtība bez Dieva likuma zināšanas un pildīšanas nevarētu pastāvēt, varam nākt pie atziņas, ka civilizācijas un kultūras pilnbrieds ir iespējams tikai svētās Baznīcas klēpī. Tik tiešām, kā svētais pāvests Pij X jau savulaik sacījis, civilizācija

ir tādā mērā patiesāka, dzīvotspējīgāka un bagātāka vērtīgiem augļiem, kādā tā ir īsti kristīga; un tā ir tik lielā mērā pagrimusi, par lielu nelaimi visai sabiedrībai, cik lielā mērā attālinājusies no kristīgā ideāla. Tādējādi jau pati lietu daba nosaka to, ka Baznīca būtībā kļūst arī par kristīgās civilizācijas sargātāju un aizstāvi.²⁴

E Viscaur nelikumība

Ja tāds ir kārtības un likumības raksturojums, tad viegli arī saprast, kas ir revolūcija, jo revolūcijas būtība ir pilnīgi pretēja šai kārtībai. Tā ir nekārtība un nelikumība visaugstākajā pakāpē.

3. Lepnība un juteklība revolūcijas metafizisko vērtību pamatā

Absolūta vienlīdzība un pilnīga brīvība – šie divi jēdzieni, kas tiek iztēloti kā vērtības, labi izsaka revolūcijas garu. Un vēl ir arī divas kaislības, kas tam visam labi pakalpo: lepnība un juteklība.

Runājot par kaislībām, mums vēl jāizskaidro, kādā nozīmē mēs šo vārdu šajā darbā lietojam. Īsumā varētu sacīt, ka esam turējušies pie tāda paša lietojuma kā daudzi citi autori, kas kaut ko rakstījuši par garīgām tēmām, proti, vienmēr, kad runājam par kaislībām, kas veicina revolūciju, mēs domājam nesakārtotas tieksmes. Un, saglabājot ikdienā lietotās valodas stilu, starp nekārtīgajām tieksmēm mēs iekļaujam arī visas

²² Sal.: Vatikāna Pirmais koncils. II sesija, 2. nodaļa. *No: H. J. D. Dencingers. „Kristīgās mācības rokasgrāmata,” § 1786.*

²³ Sal.: Tridentes koncils. VI sesija, 2. nodaļa. *No: H. J. D. Dencingers. „Kristīgās mācības rokasgrāmata,” § 812.*

²⁴ **Pij X**, pāvests. Enciklika *Il fermo proposito*. 1905. gada 11. jūnijs. Paris : Bonne Presse. 2. sēj., 92. lpp.

dziņas uz grēku, kādas cilvēkam piemīt sakarā ar grēcīgajām ilgām pēc tā, kas izdabā miesai, acīm un dzīves lepnībai.²⁵

A Lepnība un egalitārisms

Lepns cilvēks, kas pakļauts kāda vadībai, vispirms ienīst savu jūgu, kas viņam jānes.

Nākošajā fāzē lepna cilvēks jau ienīst visas varas un visus jūgus kā tādus, un pat vairāk – viņš tīri teorētiski ienīst arī pašu autoritātes atzīšanas principu.

Tā kā šāds cilvēks noniecina jebkuru autoritāti, viņš nevar paciest arī visa veida pārkumu. Un tad jau rodas arī īsts naidis pret Dievu.²⁶

Šis naidis pret jebkuru nevienlīdzību ir aizgājis tik tālu, ka liek augsti stāvošām personām riskēt ar palikšanu amatā un pat zaudēt savu amatu, lai tikai varētu izvairīties pieņemt kāda cita pārkumu.

Un tas vēl nav viss. Naida iespaidā lepnība var sist tik augstu vilni, ka cilvēks izvēlas labāk cīnīties par anarhiju un atsacīties no augstākās varas, ja tā tiktu viņam piedāvāta. Tas notiek tāpēc, ka jau pati šādas varas eksistence apliecina autoritātes principu, kuram var pakļaut jebkuru cilvēku, ieskaitot arī lepno.

Tādējādi lepnība var novest pie visradikālākā egalitārisma.

Šim radikālajam un metafiziskajam egalitārismam vēl ir vairāki aspekti.

a) *Vienlīdzība starp cilvēkiem un Dievu.* Panteisms, imanences filosofija un visas ezotēriskās reliģijas formas tiecas novietot Dievu un cilvēku uz vienas platformas un pēdējam piešķirt dievišķas īpašības. Ateists turpretī ir egalitārists, kurš, lai izvairītos no absurda apgalvojuma, ka cilvēks ir Dievs, izsaka citu absurdu atziņu, proti, ka Dievs neeksistē. Sekulārisms ir ateisma un līdz ar to arī egalitārisma veids. Tas apgalvo, ka esot neiespējami izdarīt drošus secinājumus par Dieva eksistenci un tāpēc cilvēkam laicīgajā jomā vajadzētu rīkoties tā, it kā Dieva nemaz nebūtu, citiem vārdiem, viņam būtu jārīkojas tā, kā personai, kura Dievu no troņa gāzusi.

b) *Vienlīdzība Baznīcā.* Tas nozīmē iesvētītas priesteru kārtas iznīdēšanu, cīnoties pret varu, kādu priesteriem piešķir ordinācija un maģistērijs, vai vismaz hierarhiskas priesterības izskaušanu.

c) *Vienlīdzība starp dažādām reliģijām.* Ir jānovēršas no jebkura veida reliģiskas diskriminācijas, jo tā nerespektētu fundamentālu visu cilvēku vienlīdzību. Tādēļ attieksmē pret dažādajām reliģijām stingri jāievēro vienlīdzības princips. Apgalvojums, ka patiesa ir tikai viena reliģija, izslēdzot pārējās, tiek saprasts kā sava pārkuma izrādīšana, kas ir pretrunā ar evaņģēlisko lēnprātību. Šāda rīcība tiek uzskatīta par netaktisku, jo tā aizverot cilvēku sirdis.

²⁵ Sal.: *1 Jņ* 2, 16.

²⁶ Skat. tālāk *m* punktu.

d) *Vienlīdzība politiskajā sfērā.* Ar to jāsaprot nevienlīdzības novēršana vai vismaz tās mazināšana starp tiem, kas valda, un tiem, pār kuriem valda. Vara nenāk no Dieva, tā ir tautas masās; kad tautas masas pavēl, valdībai ir jāpaklausa. Monarhijas un aristokrātijas vara jāpasludina ārpus likuma kā īpaši ļauni režīmi, kuriem raksturīgs antiegalitārisms. Vienīgi demokrātija ir likumīga, taisnīga un evaņģēliska.²⁷

e) *Vienlīdzība sabiedrības struktūrā.* Tā tiek panākta ar šķiru apspiešanu, sevišķi tad, ja tās ir pārmantotas, un jebkādas aristokrātijas ietekmes izskaušanu sabiedrības virzībā, tās vispārējā kultūrā un tradīcijās. Dabiskā hierarhija, kas balstās uz intelektuālā darba pārkumu salīdzinājumā ar fizisko darbu, izzudīšot, kad tiks pārvarēta abu šo sfēru nodalīšana.

f) *Starp indivīdu un valsti darbošos organizāciju likvidēšana, kā arī katrai sabiedriskajai organizācijai raksturīgo privilēģiju atcelšana.* Lai arī kā revolucionārs ienīstu karaļu absolūtismu, vēl vairāk tam nepatīk starpniekinstitūcijas un viduslaiku kārtu pārstāvniecības monarhijas. Tas tāpēc, ka monarhu absolūtisms tomēr savā ziņā tiecās nostādīt visus padotos, pat tos, kuri ieņēma visaugstāko stāvokli, savstarpēji vienlīdzīgās pozīcijās uz zemāka pakāpiena, kas liecināja par vēlmi iznīdēt individuālismu un anonimitāti. Šāda politika tika uzturēta arī sociālistiskās sabiedrības pārapdzīvotajās pilsētās, kur tā sasniedza visaugstākos kalngalus. Mūsdienās no likvidējamajām ļaužu grupām, kas atrodas starp indivīdu un valsti, pirmajā vietā ir ģimene. Bet, kamēr vēl revolūcijai neizdodas aizslaucīt ģimeni projām no dzīves skatuves, tā mēģina šo institūciju vismaz visos iespējamajos veidos degradēt, izkropļot un nozākāt.

g) *Ekonomiskā vienlīdzība.* Ar to domāts stāvoklis, kad nevienam nekas nepieder, jo viss pieder kopībai. Privātīpašums tiek atcelts līdz ar katras personas tiesībām baudīt pilnā apmērā savu pūliņu augļus un pat izvēlēties savu profesiju.

h) *Ārējo dzīves aspektu vienlīdzība.* Dažādība mēdz drīz vien aizvest pie stāvokļa nevienlīdzības. Tādēļ dažādība apģērbā, mājas iekārtojumā, mēbelēs, ieradumos u. c., tiek, cik vien iespējams, mazināta.

i) *Dvēseļu vienlīdzība.* Tiek izvērsta propaganda, kuras mērķis ir standartizēt visas dvēseles, atņemot tām raksturīgās individuālās īpatnības un gandrīz vai katrai pašas dzīvi. Pastāv tendence, cik vien tas iespējams, noliegt pat pretējo dzimumu dažādību un atšķirības attieksmē pret apkārtējo pasauli. Līdz ar to izzūd arī tauta, kas būtībā ir liela dažādu, bet harmonisku dvēseļu ģimene, kuras vieno kopīgais. Tautas vietā nāk masas ar savu tukšo, kolektīvo un paverdzināto dvēseli.²⁸

²⁷ Sal.: **Pijs X**, pāvests. Apustuliskā vēstule *Notre charge apostolique*. 1910. gada 25. augusts. *No: American Catholic Quarterly Review*. 1910. g. oktobris, 35. sēj., 700. lpp.

²⁸ Sal.: **Pijs XII**, pāvests. 1944. gada Ziemsvētku radiovēstījums. *No: Vincent A. Yzermans. Major Addresses of Pope Pius XII*. St. Paul : North Central Publishing Co., 1961. 2. sēj., 81.–82. lpp.

j) *Vienlīdzība visās sabiedriskajās attiecībās* – starp pieaugušajiem un jaunatni, darba devējiem un darbiniekiem, pasniedzējiem un studentiem, vīru un sievu, vecākiem un bērniem utt.

k) *Vienlīdzība starptautiskajā arēnā*. Valsti veido neatkarīga tauta, kas pilnībā pārvalda konkrētu teritoriju. Tāpēc arī suverenitātei valsts likumos ir cieša saistība ar īpašumu. Ja vien spējam pieņemt domu par tautu, kuras īpatnības to atšķir no citām tautām, kā arī ideju par suverenitāti, mēs gribot negribot nonākam nevienlīdzību virknes priekšā, kas izpaužas spējās, tikumos, skaitļos un citādi. Un, kolīdz akceptējam tādu jēdzienu kā *teritorija*, ir jāatzīst, ka pastāv kvantitatīva un kvalitatīva nevienlīdzība starp dažādām teritorijas daļām. Tieši tāpēc arī revolucionārās idejas, kas jau pašos pamatos ir balstītas egalitārisma, rosina sapņot par visu rasu, tautu un valstu sajaukšanu, lai gala rezultātā izveidotos viena vienīga rase, tauta un valsts.²⁹

l) *Vienlīdzība starp dažādām valsts daļām*. To pašu iemeslu dēļ un un ar tiem pašiem līdzekļiem revolūcija tiecas izskaust jebkādas veselīga reģionālisma izpausmes kā politikā, tā kultūrā un citās sfērās arī mūsdienu valstīs.

m) *Egalitārisms un naids pret Dievu*. Svētais Akvīnas Toms māca³⁰, ka radījumu dažādība un to hierarhiskā gradācija pašas par sevi ir labums, kura dēļ caur radību krāšņāk atmirz Dieva pilnība. Tālāk šis svētais izsakās, ka Providence ir iedibinājusi nevienlīdzību kā starp eņģeļiem³¹, tā arī cilvēku vidū – gan šīs zemes paradīzē, gan trimdas zemē³². Ja visi radījumi Visumā būtu vienādi, tad tā būtu pasaule, kurā līdzība starp radījumiem un Radītāju būtu tikpat kā izdzēsta. Tātad principā ienīst jebkuru nevienlīdzību nozīmē metafiziski nostāties pret Radītāja un radības labākajām līdzības pazīmēm. Citiem vārdiem, tas nozīmē ienīst Dievu.

n) *Nevienlīdzības robežas*. Protams, no šī doktrinālā skaidrojuma nevajadzētu izdarīt secinājumu, ka nevienlīdzība vienmēr var būt tikai labums.

Visi cilvēki pēc dabas ir vienlīdzīgi un atšķiras tikai ar savām nejausajām pazīmēm. Tiesības, kuras viņiem pienākas jau tā fakta dēļ vien, ka viņi ir cilvēki, ir visiem vienādas. Tās ir tiesības uz dzīvību, cieņu, pietiekami labiem dzīves apstākļiem (un tāpēc arī tiesības uz darbu), īpašumu, ģimenes nodibināšanu un, pāri visam, uz zināšanām īstajā reliģijā un tās praktizēšanu. Visa veida nevienlīdzība, kas apdraud šīs tiesības, ir pretēja Providences noteiktajai kārtībai. Taču jebkura nevienlīdzība, kas minēto tiesību robežās rodas no nejausajām īpašībām vai apstākļiem, piemēram, tikuma, talanta, skaistuma, spēka, ģimenes, tradīcijas utt., ir taisnīga un Visuma kārtībai atbilstoša.³³

²⁹ Skat. I daļas 11. nodaļas 3. apakšnodaļu.

³⁰ Sal.: *Summa Contra Gentiles*, II, 45; *Summa Theologica*, 1, q. 47, a. 2.

³¹ Sal.: *Summa Theologica*, 1, q. 50, a. 4.

³² *Ibid.*, q. 96, aa. 3, 4.

³³ Sal.: **Piņš XII**, pāvests. 1944. gada Ziemsvētku radiovēstījums. *No*: Vincent A. Yzermans. *Major Addresses of Pope Pius XII*. St. Paul : North Central Publishing Co., 1961. 2. sēj., 81.–82. lpp.

B Juteklība un liberālisms

Kopā ar lepnību, kas rada egalitārismu, juteklība šī vārda visplašākajā nozīmē ir liberālisma cēlonis. Tieši šajā drūmajā bezdibenī arī meklējams savienojums starp abiem revolūcijas metafiziskajiem principiem, proti, vienlīdzību un brīvību, kas no tik daudziem viedokļiem ir savstarpēji pretrunīgas.

a) *Hierarhija dvēselē*. Dievs, kas ir iespiedis hierarhijas zīmi katrai redzamai un neredzamai radībai, to pašu ir izdarījis arī cilvēka dvēselē. Gudrībai būtu jāvalda pār gribu un gribai – pār jūtām. Taču cilvēka dziņas iedzimtā grēka atstāto seku iespaidā pastāvīgi rīvējas ar gribu, kuru vada saprāts: „Bet citu likumu es redzu savos locekļos. Tas karo pret mana prāta likumu.”³⁴

Tomēr gribai, tā kā tai jāvalda pār tādiem padotajiem, kas vienmēr tiecas sacelties, ir doti pietiekami efektīvi līdzekļi, lai vienmēr ņemtu virsroku,... ja vien tā pati neturas pretī Dieva žēlastībai.³⁵

b) *Egalitārisms dvēselē*. Revolucionārais process tiecas sasniegt vispārēju nolīdzināšanu, bet bieži vien sasniegtais rezultāts ir gluži pretējs, jo tie, kuriem pašiem pienāktos paklausīt, nelikumīgi pārņem vadību. Un, ja vēl šis process tiek pārnest uz dvēseles spēku mijiedarbību, tas aizved līdz nožēlojamai neapvaldītu kaislību tirānijai pār vājo, sakauto gribu un aptumšoto saprātu, it īpaši vēl apstākļos, kad satrakotā juteklība guvusi virskundzību pār atturību un kauna jūtām.

Kad revolūcija no absolūtas brīvības izveido metafizisku principu, tas tiek darīts vienīgi tāpēc, lai attaisnotu faktu, ka tiek atvērti vārti visļaunākajām kaislībām un pazudinošiem maldiem.

c) *Egalitārisms un liberālisms*. Šis normālās kārtības sagrozījums – tiesības domāt, just un darīt visu, ko neiegrožotās kaislības pieprasa – tad arī ir liberālisma pamatā. Tas skaidri saskatāms liberālisma izteiktākajās formās, kuras analizējot, krīt acīs fakts, ka liberālisms netiecas pēc brīvības, kas būtu vērsta uz kaut ko labu, bet ir orientēts vienīgi uz tādu brīvību, kas paver ceļu ļaunumam. Būdami pie varas, liberālie spēki ar vieglu roku un pat ar prieku, kur vien tas iespējams, ierobežo brīvību darīt labu, vienlaikus daudzos veidos veicinot un aizsargājot brīvu ļaunuma izplatīšanos. Ar šādu rīcību liberāļi atklāj, ka ir katoliskās civilizācijas pretinieki, jo šī civilizācija sniedz nedalītu atbalstu un dod pilnīgu brīvību visam, kas ir labs, un arī, cik vien tas iespējams, cenšas savaldīt ļaunumu.

Bet brīvība pieslieties ļaunajam ir vajadzīga cilvēkam, kamēr tas savā iekšienē ir „revolucionārs“, tas ir, tik ilgi, kamēr viņš piekrīt kaislību varai pār saprātu un gribu.

Tādējādi liberālisms un egalitārisms ir viena koka augļi.

³⁴ Rom 7, 23.

³⁵ Rom 7, 25.

Starp citu, lepnība, raudzējot naidu pret jebkuru autoritāti³⁶, izrāda tieši liberālu attieksmi. Un šajā gadījumā tā jau ir jāpieskaita liberālisma aktīvajiem faktoriem. Taču revolūcijas spēki, redzot, ka cilvēku atšķirīgo spēju un arī šo spēju atšķirīgā izmantojuma dēļ brīva rīcība galu galā ienesīs nevienlīdzību, savā naidā pret nevienlīdzību nolēma labāk upurēt brīvību. Tā rezultātā uzplauka sociālisms, kas ir tikai viena no revolucionārā procesa fāzēm. Revolūcijas galamērķis, kā zināms, ir panākt tādu stāvokli, lai līdzās pastāvētu pilnīga brīvība un pilnīga vienlīdzība.

Tādēļ var uzskatīt, ka vēsturiski sociālistu kustība ir vien tā pati liberālisma kustība, kas tikai nedaudz pielabota. Tieši tas, ka sociālismā tūkstoš labas vai vismaz nekaitīgas lietas tiek tirāniski aizliegtas, bet sistemātisks visļauņāko un mežonīgāko kaislību (tādu kā skaudība, slinkums un iekāre) apmierinājums, dažreiz pat vēl, iztēlojot askētismu, tiek atbalstīts, mudina īstos liberāļus pieņemt sociālismu. Turklāt viņi arī jūt, ka varas funkciju paplašināšana sociālistiskajā režīmā nav nekas vairāk, kā vienīgi sistēmas loģikā ietvertie līdzekļi tik ļoti ilgotā mērķa – galējas anarhijas – sasniegšanai.

Sadursmes starp dažiem naiviem vai atpalikušiem liberāļiem un sociālistiem būtībā ir uzskatāmas tikai par atsevišķiem maznozīmīgiem gadījumiem revolucionārajā procesā. Tā ir tikai īslaicīga nesaprašanās, kas nevar ietekmēt ne revolūcijas stabilo loģiku, nedz arī tās nepielūdzamo gaitu, kuras virziens, ja vien skatāmies ar redzīgām acīm, ir vienlaikus kā sociālistisks, tā liberāls.

d) *Rokenrola paaudze*. Revolucionārais process dvēselēs, kā tas šeit aprakstīts, ir izveidojis pēdējās paaudzēs, it īpaši mūsdienu pusaudžos, kas hipnotizē sevi ar rokenrolu, tādu domāšanas veidu, kuram raksturīgs primāro reakciju spontānums bez intelekta kontroles vai efektīvas gribas piedalīšanās, kā arī fantāzijas un jūtu pārsvars pār metodisku realitātes analīzi. Tas viss lielā mērā ir tādas audzināšanas augļi, kas faktiski jau izsvītrojusi loģikas un gribas veidošanas lomu.

e) *Egalitārisms, liberālisms un anarhisms*. Saskaņā ar iepriekš sacīto, nekārtīgo tieksmju mutuļošana rada naidu, no vienas puses, pret ikvienu aizliegumu un jebkuru likumu un, no otras puses, pret jebkuru nevienlīdzību. Tādējādi šī mutuļošana aizved pie marksistiskā anarhisma utopiskās koncepcijas, pēc kuras attīstītā cilvēce, kas dzīvo sabiedrībā, kurā nav ne šķiru, ne valdības, varētu baudīt pilnīgu kārtību un īstu brīvību, no kuras neveidosies nevienlīdzība. Kā redzam, šis ideāls ir vienlaikus tik liberāls un tik egalitārs, kādu vien iespējams iztēloties.

Tik tiešām, marksisma anarhistiskā utopija paredz tādu lietu stāvokli, kad cilvēka personība, kas sasniegusi augstu progresu pakāpi, kļūst spējīga brīvi attīstīties sabiedrībā, kurā nav ne valsts, ne valdības.

Šajā sabiedrībā, kurā, neskatoties uz valdības trūkumu, valdītu pilnīga kārtība, ekonomika un ražošana būtu labi organizētas un augsti attīstītas, un pat intelektuālā

³⁶ Skat. augstāk A sadaļu.

un fiziskā darba šķirošana būtu jau pagātne. Pagaidām vēl nenoteikts atlases process ieliktu ekonomikas vadību visspējīgāko kadru rokās, neveidojot sabiedrības šķiras.

Tās tad arī būtu vienīgās nevienlīdzības paliekas – maznozīmīgas paliekas. Bet, tā kā šī anarhijas pārņemtā komunistiskā sabiedrība nav vēstures pēdējais posms, laikam jau varētu pieņemt, ka arī šādas paliekas kaut kad nākotnē, sabiedrībai attīstoties, tiks likvidētas, un tāds pieņēmums būtu pavisam korekts.

8. NODAĻA

Saprāta, gribas un jutīguma loma cilvēka rīcībā

Mūsu pārdomas vēl tomēr būtu jāpapildina ar izskaidrojumu par to, kādu lomu šajā maldū un kaislību mijiedarbībā varētu spēlēt intelekts, griba un jutīgums.

Varētu šķist, ka mēs apliecinām, it kā intelekts pats meklētu maldus, lai attaisnotu kādu no nekārtīgajām kaislībām. Tādā gadījumā arī morālists, kas attaisno kādu liberālisma principu, vienmēr būtu aizrāvies ar liberālām tendencēm.

Tā mēs nedomājam. Morālists var nonākt pie liberāla slēdziena vienīgi intelektuālas nepilnības dēļ, kuru izraisījis iedzimtais grēks. Vai tādā gadījumā tiek noteikti pieļauta kāda citas dabas morāla kļūda, piemēram, paviršība? Tas ir jautājums, kas vairs neietilpst mūsu pētījuma ietvaros.

Mēs vienīgi apliecinām, ka vēsturiski revolūcijas sākums ir saistāms ar īpaši spēcīgu kaislību fermentu. Vienlaikus mēs gan arī nebūt nenoliedzam lielo lomu, kādu šajā procesā spēlēja doktrināli maldi.

Ļoti augsti vērtējami autori, tādi kā Žozefs Marī de Mestrs (de Maistre), Luijs de Bonalds (de Bonald), Huans Donoso Kortess (Cortes), un vēl daudzi citi ir jau uzrakstījuši par šiem maldiem ne vienu vien pētījumu, atklājot ceļus, pa kādiem vieni maldi bija radušies no otriem laikposmā no piecpadsmitā līdz sešpadsmitajam gadsimtam, un tā arvien tālāk, līdz pat divdesmitajam gadsimtam. Tādēļ arī mēs neesam plānojuši šos jautājumus savā darbā iztīrīt.

Taču mums šķiet īpaši piemēroti vairāk izcelt kaislību faktora nozīmīgumu un tā ietekmi tieši uz mūs aptverošā revolucionārā procesa ideoloģiskajiem aspektiem, jo uzskatām, ka šim jautājumam tiek pievērsts maz uzmanības. Šī iemesla dēļ cilvēki nevar saskatīt revolūciju visā tās pilnībā un tāpēc pieņem lēmumu izmantot neefektīvas kontrrevolucionārās darbības metodes.

Bet tagad vēl nedaudz pievērsīsimies jautājumam par to, kādā veidā kaislības var ietekmēt idejas.

1. Grēkā kritusī cilvēka daba, brīvā griba un Dieva žēlastība

Jau tikai ar dabas dotajām spējām vien cilvēks var izzināt daudzas patiesības un praktizēt dažādus tikumus. Un tomēr bez Dieva žēlastības palīdzības nav iespējams pareizi izprast visus baušļus un tos praktizēt.³⁷

³⁷ Skat. I daļas 7. nodaļas 2. apakšnodaļas D sadaļu.

Tas nozīmē, ka ikvienam kritušajam cilvēkam ir raksturīgs intelekta vājums, un pirmā tieksme, kas parādās vēl pirms spriešanas, mudina viņu sacelties pret Dieva Likumu.³⁸

2. Revolūcijas iedīgli

Šī vispārējā tieksme sacelties var kādā brīdī saņemt brīvās gribas piekrišanu. Tad kritušais cilvēks grēko, ignorējot vienu vai vairākus no Dieva baušļiem. Bet cilvēka dumpošanās var arī vērsties plašumā un sasniegt līmeni, kurā viņš būs sevī uzņēmis vairāk vai mazāk apzinātu naidu pret jebkādu morālu sakārtotību vispār. Šis naidis, kas savos pamatos ir revolucionārs, var radīt ticības maldus un pat novest pie apzinātas un skaidri izteiktas sekošanas principiem, kas pretēji morāles likumiem un Dieva atklāsmi, bet tas jau ir grēks pret Svēto Garu.

Kad šāds naidis sāka iespaidot Rietumu vēstures pamattendenču virzību, sākās revolūcija. Mūsdienās revolucionārais process sevi atklāj aizvien vairāk, un uz tā doktrinālajiem maldiem ir saskatāms spēcīgs šāda paša naida nospiedums. Tas arī ir mūsdienu lielās atkrišanas pamatcēlonis. Ņemot vērā šeit aprakstītā naida dabu, to vairs nevar uzskatīt vienīgi par doktrinālu sistēmu. Tās ir līdz baltkvēlei sakāpinātas nesakārtotas kaislības.

Šis apgalvojums gan ir sacīts tieši par revolūciju, un tas nenozīmē, ka ikvienu maldu pamatā vienmēr ir kāda nesakārtota kaislība. Taču tas arī nenoliedz, ka bieži tie var būt pat maldi, kas kādā dvēselē vai arī kādā sociālā grupējumā uzjunda nekārtīgas tieksmes. Mēs tikai apliecinām, ka revolucionārais process, kad to aplūkojam kā vienotu veselumu vai arī tā galvenajās izpausmēs, savā visdziļākajā un aktivitātes raisošajā iedīglī slēpj nesakārtotas kaislības.

3. Revolūcija un maldi ticībā

Kāds tomēr varētu iebilst: ja jau kaislībām revolucionārajā procesā ir tik liela nozīme, tad varētu domāt, ka šī procesa upuri vienmēr vismaz kaut kādā pakāpē ir iestiguši ticības maldos. Un ko tad lai saka, piemēram, par protestantismu? Ja to radījusi revolūcija, tad ikviens protestants būtu uzskatāms par maldticīgu? Vai tas nav pretrunā ar Baznīcas mācību, kura atzīst, ka arī starp citu reliģiju pārstāvjiem var būt dvēseles ar tīru ticību?

Nevar noliegt, ka arī tāda persona, kurai ir pareiza ticība un kuru caurmērā vada kontrrevolūcijas gars, var vienkārši zināšanu trūkuma dēļ sapīties revolūcijas sofismu tīklos, vienalga, vai tie skartu reliģijas, filosofijas, politikas vai kādu citu sfēru. Šādas personas nav vainojamas.

Mutatis mutandis,³⁹ to pašu var sacīt par tiem, kas revolūcijas mācību pieņem tikai vienā vai otrā jautājumā savas pret paša gribu pastāvošās nepilnvērtīgās izpratnes dēļ.

³⁸ Šo patiesību ļoti labi iztirzājis **Donoso Kortess** (Donoso Cortés). Skat. viņa darbu "Ensayo sobre el Catolicismo, el Liberalismo y el Socialismo" *no: Obras Completas*. Madrid : Biblioteca de Autores Cristianos, 1946. 2. sēj., 377. lpp.

³⁹ *Mutatis mutandis* (latīņu valodā) – izdarot vajadzīgos grozījumus.

Pavisam citādi ir jāvērtē tie, kas, revolūcijai raksturīgo nekārtīgo tieksmju aizrauti, apzināti ļauj sevi pārņemt revolucionāram noskaņojumam.

Šajā gadījumā revolucionārs var būt pārliecināts, ka revolūcijas graujošie uzstādījumi ir vienkārši lieliski, un viņā nebūs liekulības. Taču uz šādu revolucionāru gulstas vaina par to, ka ir ļāvis sevi pārņemt maldiem.

Reizēm gadās, ka revolucionārs pieņem mācību, par kuras pareizību nav pārliecināts vai arī ir tikai daļēji pārliecināts. Tādā gadījumā viņa rīcība būs kaut kādā mērā liekulīga.

Šķiet, būtu gandrīz vai lieki skaidrot, ka tad, kad sakām, ka Marksa mācība bija jau klātesoša pirmajos pseidoreformācijas un Franču revolūcijas uzstādījumos, mēs ar to nedomājam, ka abu šo kustību vadoņi laikā, kad marksisma mācība vēl nebija oficiāli formulēta, būtu bijuši apzināti marksistiski noskaņoti un augstprātīgi slēpuši savus uzskatus.

Dvēseles tieksmju sakārtotība un ar to saistītais intelekta apskaidrības pieaugums Dieva žēlastības gaismā un Baznīcas maģistērija vadībā ir kristīgie tikumi. Tieši tāpēc arī ikviens svētais ir līdzsvarotības un taisnīguma paraugs. Tāda cilvēka spriedumu objektivitāti un viņa gribas stingro orientāciju uz visu, kas labs, ne mazākā mērā nespēs novājināt nekārtīgo kaislību indīgā elpa.

Un otrādi – tādā pašā mērā, kādā cilvēks atsakās no tikuma un padodas nekārtīgo kaislību jūgam, mazinās arī viņa objektivitāte visā, kas saistīts ar šīm kaislībām. Turklāt īpašs objektivitātes trūkums parādās šāda cilvēka spriedumos pašam par sevi.

Taču kā un līdz kādai pakāpei katrā atsevišķā gadījumā sešpadsmitā vai astoņpadsmitā gadsimta lēnās gaitas revolucionārs ar savu revolucionārā gara aptumšoto skatījumu spēja izprast revolūcijas teorijas dziļāko jēgu un tās ilgtermiņā radītās sekas, tas paliek Dieva noslēpums.

Jebkurā gadījumā minējums, ka visi bija apzināti marksisti, ir pilnīgi noraidāms.

9. NODALA

„Daļējs kontrrevolucionārs“ arī ir revolūcijas dēls

Viss šeit sacītais var kalpot par pamatu tālākiem praktiskiem vērojumiem.

Gars, kuram piemīt šādas iekšējās revolūcijas pazīmes, tomēr var saglabāt kontrrevolucionāru attieksmi vienā vai pat daudzos jautājumos dažādu apstākļu mijiedarbības un sakritības dēļ, piemēram, kāds var būt uzaudzināts stingri tradicionālā vidē un tikumiskā gaisotnē.⁴⁰

Taču revolūcijas gars vēl joprojām būs ieņēmis goda vietu šo „pa daļai kontrrevolucionāru“ mentalitātē.

Tautā, kuras vairākums jau atrodas šādā dvēseles stāvoklī, apspiest revolūciju vairs

⁴⁰ Skat. I daļas 6. nodaļas 5. apakšnodaļas A sadaļu.

nebūs iespējams, kamēr cilvēki nemainīsies.

Tādējādi revolūcijas lielās saliedētības sekas ir tādas, ka tikai pilnīgi pārliecināts kontrrevolucionārs ir autentisks kontrrevolucionārs.

Mazliet savādāk ir ar „daļējiem kontrrevolucionāriem“, kuru dvēselēs revolūcijas elks jau sāk sagrūt. Šādu situāciju apskatīsim vēlāk.⁴¹

10. NODALA

Kultūras, mākslas un apkārtējās gaisotnes nozīme revolūcijas attīstībā

Tagad, kad visā tā sarežģītībā un vērīenā esam aprakstījuši revolucionāro procesu cilvēku dvēseļu dziļākajos līmeņos un līdz ar to arī ļaužu mentalitātē, esam gatavi runāt par kultūras, mākslas un apkārtējās gaisotnes ietekmi uz revolūcijas gaitu.

1. Kultūra

Revolucionārā doma liek tendencēm, no kurām pati cēlusies, spodrināt savu tēlu, līdz tās gan revolūcijas piekritēju, gan arī pārējo cilvēku acīs sāk izskatīties pieņemamākas. Šīs idejas revolucionārs izmanto, lai izslaucītu no cilvēku sirdīm patiesībā balstītos uzskatus, tādējādi rosinot kaislību sacelšanos vai pat to izvirdumu. Tieši idejas arī iedvesmo un izveido revolūcijas radītās institūcijas, kuras var atrast visdažādākajās zinību vai kultūras nozarēs, jo ir gandrīz neiespējami kādai no šīm nozarēm, kaut netieši, nebūt iesaistītai cīņā starp revolūciju un kontrrevolūciju.

2. Māksla

Tā kā arī Dievs ir iedibinājis noslēpumainas un apbrīnojamas sakarības, no vienas puses uz svaru kausiem liekot, piemēram, kaut kādas konkrētas formas, krāsas, skaņas, smaržas, aromātus, bet no otras puses, zināmus dvēseles stāvokļus, ir skaidrs, ka līdzīgi cilvēka mentalitāti var ietekmēt arī caur mākslu. Gan atsevišķus cilvēkus, gan ģimenes un pat tautas ir iespējams tā iespaidot, lai tajās izveidotos dziļi revolucionārs gars. Pietiks jau ar to vien, ja atcerēsimies sakarību starp Franču revolūcijas garu un šajā laikposmā tapušajām modēm, vai arī mūsdienu revolūcijas sagrieztu mutuli un štrbrīža modes ekstravagances, vai arī to, kas notiek tā sauktajās laikmetīgās mākslas skolās.

3. Gaisotne

Apkārtējās vides gaisotne var būt labvēlīga kā labām, tā sliktām paražām. Tādā mērā, kādā vide ir atvērta labajām paražām, tā arī var, reizēm pat apbrīnojami veiksmīgi, stāties pretī revolūcijai ar reakcionāru darbību, liekot tās ceļā šķēršļus vai vismaz novilcinot visa tā atmešanu, kas ir veselīgi tradicionāls. Un gluži tāpat, cik lielā mērā apkārtējā vidē valda labvēlīgs noskaņojums pret sliktām paražām, tā vairo ļaunumu un reizēm var nodot dvēselēm milzīgas indes devas un revolūcijas gara enerģiju.

4. Mākslas un gaisotnes vēsturiskā loma revolucionārajā procesā

⁴¹ Skat. II daļas 12. nodaļas 10. apakšnodaļu.

Šeit patiesībā ir jāatzīst, ka vispārēja tradīciju un dzīvesstila demokratizācija, kas novesta līdz galējībai, līdz pastāvīgai un arvien pieaugošai vulgaritātei, kā arī modernās mākslas paraugu proletarizācijas centieni sniedza savu ieguldījumu egalitārisma uzvaras veicināšanā ne mazāk, bet varbūt pat vairāk nekā dažu likumu pieņemšana vai arī kādu būtiski svarīgu politisku institūciju iedibināšana.

Ja kāds cilvēks, piemēram, spētu panākt, lai tiktu pielikts punkts amorālu un agnostisku filmu demonstrēšanai televīzijas kanālos, tad šis cilvēks kontrrevolūcijas labā būtu izdarījis daudz vairāk nekā ar savu piedalīšanos ikdienas rutīnā ieslīgušajās parlamenta sēdēs, pat, ja viņš tur būtu panācis kreiso valdības krišanu. Tas mums ir jāatzīst.

11. NODALA

Revolūcija par grēku un pestīšanu. Revolucionārā utopija

Aplūkojot revolūcijas daudzās iezīmes, ir svarīgi pasvītrot to, ka tā mudina savus bērnus mazvērtēt un pat noliegt labā un ļaunā jēdzienu, iedzimto grēku un pestīšanu.

1. Revolūcija noliedz grēku un pestīšanu

Kā mēs jau redzējām, pati revolūcija ir grēka auglis. Taču, šādu patiesību atzīstot, revolūcija sevi atmaskotu un nostātos pati pret saviem mērķiem.

Tas arī izskaidro, kāpēc revolūcija tiecas ne tikai noklusēt patiesību par savu grēcīgo izcelsmi, bet arī noliegt pat tādu jēdzienu kā grēks. Šis radikālais noliegums attiecas gan uz iedzimto grēku, gan uz aktuālajiem grēkiem un tiek uzturēts spēcīgā galvenokārt:

- Ar filosofijas vai tiesību sistēmām, kas noliedz morāles likuma eksistenci un leģitimitāti vai arī sniedz šim likumam liekulīgus un smieklīgus laicīgā izpratnē formulētus pamatojumus;
- Ar tūkstošiem propagandas aktivitāšu, kas veido tautas masās tādu dvēseles stāvokli, kad morāle tiek ignorēta, kaut arī tiešā veidā tās eksistence netiek noliegta. Tā vietā, lai godā turētu tikumu, tiek godināti elki, piemēram, zelts, darbs, efektivitāte, veiksmē, drošība, veselība, fiziskais skaistums, muskuļu spēks un sajūtu tīksme.

Revolūcija mūsdienu cilvēkā iznīcina pat grēka jēdzienu un izdzēs starpību starp labo un ļauno. Paša fakta dēļ tā noliedz arī pestīšanu caur mūsu Kungu Jēzu Kristu, jo, ja jau grēks nepastāv, tad runām par pestīšanu nav pamata un tās zaudē jebkādu loģisku saikni ar dzīvi un vēsturi.

2. Vēstures piemēri: grēka noliegums liberālismā un sociālismā

Ikvienā no savām fāzēm revolūcija ir centusies no jauna uzsvērt savu radikālo grēka pastāvēšanas noliegumu.

A Individā bezvainīguma koncepcija

Liberalisma un individuālisma fāzē revolūcija mācīja, ka cilvēks esot apveltīts ar saprātu, kas nevarot maldīties, kā arī ar stipru gribu un sakārtotām tieksmēm. No šejienes tad arī radusies koncepcija par tādu sabiedrisko iekārtu, kurā indivīds, domājams, perfekta būtne, esot viss un valsts – nekas vai gandrīz nekas, citiem vārdiem, nepieciešamā ļaunuma deva, kas, iespējams, uz laiku ir vajadzīga. Tā bija fāze, kurā tika domāts, ka neizglītība esot vienīgais maldu un noziegumu cēlonis un ka ceļš uz cietumu likvidēšanu ejot caur skolu atvēršanu. Šo ilūziju pamatdogma bija indivīda bezvainīguma koncepcija.

Liberāla labākais ierocis cīņā pret potenciālu valsts pārspēku un kliķu veidošanos, kas varētu atņemt viņam sabiedriskās dzīves vadīšanu, ir politiskā brīvība un vispārējās vēlēšanu tiesības.

B Tautas masu un valsts bezvainīguma koncepcija

Pēdējos gadsimtos tomēr šīs koncepcijas neprecizitāte vismaz daļēji kļuva redzama, taču revolūcija neatkāpās. Tā vietā, lai atzītu savus maldus, revolūcija vienkārši nomainīja tos ar citiem, proti, ar tautas masu un valsts bezvainīguma koncepciju. Pēc šīs koncepcijas indivīdam esot nosliece uz egoismu un tas var maldīties, bet tautas masām vienmēr esot taisnība, un tās nekad neļausot kaislībām sevi novest no ceļa. Tautas politikas nevainojamais rīcības līdzeklis esot valsts un nekad nepieviļošais gribas izpausmes līdzeklis – vispārējās vēlēšanu tiesības. Tas arī rada parlamentus, kas pārņemti ar domu par sociālismu. Un vēl tā var būt arī harizmātiska diktatora stingrā griba, kas vienmēr ved masas pretī viņu pašu gribas piepildīšanai.

3. Pestīšana caur zinātņi un tehnoloģiju – revolucionārā utopija

Vienā vai citā veidā – vai nu pilnībā uzticoties vienam indivīdam, tautas masām vai valstij – revolūcija tomēr paļaujas vienīgi uz cilvēku. Cilvēks, kas esot pašpietiekams, pateicoties zinātnei un tehnikai, varot atrisināt visas savas problēmas, izskaust sāpes, nabadzību, izglītības trūkumu, nedrošību – citiem vārdiem, visu, ko mēs saucam par pirmgrēka un arī par aktuālo grēku sekām.

Utopija, uz kuru revolūcija mūs tiecas vest, ir pasaule, kuras valstis, apvienotas universālā republikā, ir vien ģeogrāfiski apzīmējumi. Tā ir pasaule, kurā nav ne sociālas, ne ekonomiskas nevienlīdzības. Lai cilvēks bez pārdabisko spēku palīdzības varētu sasniegt pilnīgu laimi, šo pasauli pārvalda zinātne un tehnika, propaganda un psiholoģija.

Šādā pasaulē mūsu Kunga Jēzus Kristus pestīšanai nav vietas, jo cilvēks būšot uzvarējis ļaunumu ar zinātnes palīdzību un, pateicoties tehnoloģijām, zemi būšot pārvērtis par brīnišķu paradīzi. Kādu dienu viņš cerēs uzvarēt arī nāvi, t. i., pagarināt dzīves ilgumu uz nenoteiktu laiku.

12. NODALA

Revolūcijai raksturīgs pacifisms un armijas tradīcijām pretējs noskaņojums

Pacifistisko un tādēļ arī antimilitāristisko revolūcijas raksturu labi palīdz izprast mūsu grāmatas iepriekšējā nodaļa.

1. Zinātne darīšot galu kariem, armijām un policijai

Revolūcijas tehnoloģiskajā paradīzē mieram esot jābūt pastāvīgam, jo zinātne esot pierādījusi, ka jebkāds karš ir ļaunums, un tehnoloģijas varot pārvarēt visus kara cēloņus.

No tā izriet, ka starp revolūciju un bruņotajiem spēkiem pastāv fundamentāla nesavietojamība. Bruņotie spēki būšot jālikvidē. Universālajā republikā būšot vienīgi policija, taču arī tā tikšot likvidēta tūlīt, kolīdz zinātne un tehnika būšot sasniegusi tādu līmeni, kas ļautu pilnībā pabeigt noziedzības izskaušanu.

2. Revolūcijas cīnītāju un karaspēka idejiskā nesaderība

Jau pati karavīra formas klātbūtne sniedz netiešu liecību par karaspēku. Armija, protams, var kaut kādā mērā atgādināt arī revolucionārās cīņas dalībniekus, jo abi jēdzieni ir radniecīgi, taču armijas politikai ir kontrrevolucionārs raksturs. Uz to norāda:

– tādu vērtību pastāvēšana, kas stāv augstāk par dzīvību un par kurām karavīram būtu jāvēlas pat mirt (šāda nostāja ir pretēja sociālistiskajai mentalitātei, kurai raksturīgs riebums pret risku un sāpēm, kā arī drošības dievināšana un vislielākā pieķeršanās zemes dzīvei);

– morāles pastāvēšana (militārais dienests ir pilnībā balstīts uz tādām vērtībām kā, piemēram, gods vai arī spēks, kam ir jākalpo labajam un kas ir vērsts pret ļaunumu), utt.

3. Revolūcijas gars ir pretējs armijas tradīcijām

Visbeidzot, ir vērojama arī būtiska nesaderība starp revolūcijas temperamentu un militāro disciplinētību. Revolūcija, kamēr tā vēl nav pilnībā pārņēmusi varu, piesaka sevi ar skaļu liekvārdību un negodīgu plānu kalšanu. Jautājumu risināšana tiešā, radikālā un godprātīgā veidā, citiem vārdiem, militārā veidā, mūsdienu revolūcijas temperamentam, ja tā varētu sacīt, nav pa prātam. Mēs uzsveram *mūsdienu*, atsaucoties uz pašreizējo revolūcijas fāzi, kas attīstās arī mūsu vidū, jo nav nekā briesmīgāka par revolūciju, kad tā ir visvarena. Krievija mums to jau ir parādījusi ar daiļrunīgu piemēru. Bet arī šeit vēl joprojām pastāvēja atšķirība, jo armijā tomēr valda mazliet savādāks noskaņojums nekā starp bendēm.

* * *

Līdz ar to revolucionāro utopiju tās dažādajos aspektos būsīm izanalizējuši un revolūcijas studijām varam pielikt punktu.

2. daļa KONTRREVOLŪCIJA

1. NODALA

Kontrrevolūcija ir pretdarbība

1. Kontrrevolūcija nozīmē specifisku un atklātu cīņu pret revolūciju

Ja tāda ir revolūcija, kas tad ir kontrrevolūcija? Vārda burtiskajā nozīmē, tātad, atņemot šim vārdam visas nekorektās un demagoģiskās blakusnozīmes, kādas tam ikdienas valodā mēdz pievienot, varam sacīt tā: kontrrevolūcija ir pretdarbība. Vēl citiem vārdiem varētu sacīt, ka tā ir darbība, kas vērsta pret citu darbību. Revolūcijai kontrrevolūcija nozīmē to pašu, ko, piemēram, pseidoreformācijai nozīmē kontrreformācija.

2. Šādas pretdarbības cildenums

Kontrrevolūcijas nozīmīgums un cildenā daba izriet no pretdarbības rakstura. Tik tiešām, ja revolūcija mūs nogalina, tad mums par visu vairāk nepieciešama pretdarbība, kas vērsta uz revolūcijas sagraušanu. Nostāties principā pret kontrrevolucionāro darbību būtu tas pats, kas vēlēties nodot pasauli revolūcijas varai.

3. Pretdarbība, kas vērsta uz mūslaiku cilvēka ienaidniekiem

Vēl jāpiebilst, ka kontrrevolūcija, kas aplūkota šādā skatījumā, nav un nevar būt kaut kāda kustība mākoņos, kurā tiek izcīnīta cīņa ar fantomiem. Tai jābūt mūsu gadsimta kontrrevolūcijai, kas vērsta pret tādu revolūciju, kāda tā ir šodien. Un tas nozīmē, ka tai jābūt vērstai pret tādām revolūcijas kaislībām, kādas kvēlo šodien, pret tādām revolucionārām idejām, kādas tiek formulētas šodien, pret tādu revolūcijas vidi, kādu skatām šodien, pret tādu revolūcijas mākslu un kultūru, kādas tās ir šodien, un pret tādiem indivīdiem un domu strāvojumiem, kas visos līmeņos ir visaktīvākie revolucionāro ideju izplatītāji šodien. Tādējādi kontrrevolūcija nav vienkārši tikai revolūcijas pagātnes ļauno darbu pārskaitīšana, tās ir pūles aizsprostot revolūcijai ceļu šodien.

4. Kontrrevolūcija iet līdz laikam un ir konsekventa savās darbībās

Kontrrevolūcijas laikmetīgums neizpaužas kā revolūcijas ignorēšana, nedz arī kā vienošanās līguma noslēgšana ar revolūciju – pat ne mazākajā mērā. Gluži otrādi, tas izpaužas kā revolūcijas pazīšana tās nemainīgajā būtībā un attiecīgos mūsdienu notikumos un tās apkarošana gan pirmajā, gan otrajā atpazīšanas līmenī, izmantojot vispirms intelektuālo potenciālu un rīkojoties uzmanīgi, vērīgi un sistemātiski; liekot lietā visus likumīgos līdzekļus un darbojoties ar katra gaismas bērna palīdzību.

2. NODALA

Pretdarbība un tās vēsturiskais nemainīgums

1. Kas ir jāatjauno?

Revolūcija raisa nemierus, bet kontrrevolūcija atjauno mieru un kārtību. Un ar kārtību mēs saprotam Kristus mieru, Kristum valdot, tas ir, kristīgo civilizāciju, vienkāršu un balstītu uz hierarhiju, jau pamatos sakrālu, antiegalitāru un antiliberālu.

2. Kas jārada no jauna?

Vēstures likuma spēkā, saskaņā ar kuru laicīgām lietām nepiemīt nemainība, arī kārtībai, kuru ieviesusi kontrrevolūcija, būs sava specifika, kas ļaus to atšķirt no tās kārtības, kas pastāvēja pirms revolūcijas. Šis apgalvojums, protams, neattiecas uz principiem, tas skar tikai nejaušo notikumu sfēru. Taču arī notikumi var būt tik nozīmīgi, ka ir pelnījuši, lai tos pieminētu.

Tā kā mums nebūs iespējams iztīrīt šo jautājumu visos sīkumos, iztīksim ar kādu vispārēju salīdzinājumu. Kad mums ir kaula lūzums vai plēsta brūce, tad tajā organisma zonā, kurai jāatveseļojas, var vērot īpašu aizsardzību. Tā ir Dieva Apredzība, Viņa mīlestības pilnās rūpes, kas izpaužas caur kaut kādām sekundāras nozīmes lietām, kas mūs aizsargā no jaunas nelaiemes. Šo parādību var novērot lauztu kaulu gadījumā, kuru dzīšana rosina atveseļošanās visā lūzuma zonā. Tas pats notiek ar audiem brūcē. Ar šo ilustratīvo piemēru no materiālās pasaules mēs mēģinājam izskaidrot ļoti līdzīgu parādību, kas vērojama arī garīgajā sfērā. Pastāv vispārēja likumsakarība, ka grēcinieks, kas vēlas nopietni laboties, bīstas grēka daudz vairāk nekā tas bija vislabākajos gados pirms viņa grēkā krišanas. Tādu dzīves pavērsienu ir piedzīvojuši visi svētie gandarītāji. Līdzīgi arī Baznīca no katra pārbaudījuma iziet, ietērpta jaunā un īpašā aizsardzībā pret ļauno, kas bija pūlējies to iznīcināt. Tipisks piemērs ir kontrreformācija.

Pamatojoties uz šo likumu, varam sacīt, ka tā kārtība, kas jāiedibina kontrrevolūcijai, pārspēs pat viduslaikus vismaz trīs galvenajos punktos, kuros viduslaiki guva vien revolūcijas cirstas brūces:

- Dziļa cieņa pret Baznīcas un pāvestu tiesībām; laicīgās dzīves vērtību sakralizācija līdz visaugstākajai pakāpei, kāda vien iespējama. Un tas viss – aizstāvēt opozīcijas viedokli un nostājoties pret sekulārismu, starpkonfesionālismu, ateismu, panteismu un to izraisītajām sekām.
- Sabiedrības un valsts, kultūras un dzīves dažādo aspektu hierarhiskā sakārtojuma nepieciešamības uzsvērums, oponējot pret revolucionārās metafizikas egalitārismu.
- Centība atklāt un sakaut ļaunumu vēl tā aizmetnī, kā arī tā apslēptajās formās, uzbrūkot ļaunajam ar neslēptu riebumu un atsedzot viņa apkaunojošo reputāciju, ar nelokāmu stingrību to sodot visās viņa izpausmēs, it īpaši tajās, kas apvairo ortodoksālo ticību un tradīciju tīrību, tādējādi oponējot revolucionārās metafizikas liberālismam un tā tendencēm ļaut ļaunumam brīvi valdīt un sniegt tam aizsardzību.

3. NODALA

Tieksme pēc jauninājumiem un kontrrevolūcija

Tik daudziem mūsu laikabiedriem, revolūcijas bērniem, ir raksturīga viena vienīga tagadnes mīlestība un nākotnes pielūgums, bet pagātne, daudz nedomājot, tiek atstāta izsmieklam un nicinājumam. Šāda tendence rada virkni pārpratumu arī saistībā ar kontrrevolūciju, tāpēc šis process ir jāapstādina. Daudziem šķiet, ka, pāri visam, kontrrevolūcijas tradicionālais un konservatīvais raksturs pašsaprotami dara to par cilvēces progresā ienaidnieku.

1. Kontrrevolūcija aizstāv Tradīciju

A Kontrrevolūcijas izcelsme

Kā mēs to jau redzējām, kontrrevolūcija ir darbību kopums, kuru izcelsmi un attīstību diktējusi revolūcija. Revolūcija pastāvīgi vēršas pret visu kristīgās ticības mantojumu – institūcijām, doktrīnām, tradīcijām, dzīvesveidu, jūtām un domu gaitu – ko esam saņēmuši no saviem senčiem un kas mums vēl nav pilnībā atmests. Tādēļ kontrrevolūcija ir uzskatāma par kristīgās Tradīcijas aizstāvi.

B Kvēlojošais deglis

Revolūcija cīnās pret kristīgo civilizāciju tādā veidā, kas vairāk vai mazāk atgādina kādu no Brazīlijas mežos augošajiem kokiem. Šis koks, žņaudzējs vīģeskoks *Urostigma olearia*, apvīdamies ap cita koka stumbru, to pilnīgi pārklāj un nogalina. „Mēreno“ un zemas intensitātes uzplūdu laikā revolūcija pietuvojās kristīgajai civilizācijai, lai apvītos tai apkārt un nožņaugtu. Mēs dzīvojam laikposmā, kad šis savādaiz iznīcības fenomens vēl nav līdz galam noslēdzies. Citiem vārdiem, no vienas puses, mums tagad pieder tas, ko mēs varētu nosaukt gandrīz vai par kristīgās civilizācijas mirstīgajām atliekām, un, no otras puses, joprojām kaut kur netālu ir jaušams daudzu vēl tikai nesen atmesto tradīciju aromāts un daudzas kristīgas nodarbes vēl kaut kādā veidā ir saglabājušās cilvēka atmiņā. Tam visam līdzās jau pastāv arī daudzas revolucionāras institūcijas un paražas.

Un tas ir tikai dabiski, ka, redzot savā priekšā cīņu starp cildeno kristīgo tradīciju, kurā vēl vērojamas dzīvības pazīmes, un revolucionāro darbību, kuru iedvesmo mānija uz jaunumiem (tā pati mānija, kurai jau zīmīgus vārdus bija veltījis pāvests Leons XIII savas enciklikas *Rerum novarum* ievadā), īsts kontrrevolucionārs jau no dzimšanas ir labo tradīciju krātuves aizstāvis, jo tās taču ir kristīgās pagātnes vērtības, kas paliek un kas ir jāglābj. Šajā ziņā kontrrevolucionārs rīkojas kā mūsu Kungs, kas nenāca, lai nodzēstu vēl kvēlojošu degli, nedz arī lai nolauztu jau aizlauztu niedri.⁴² Viņš centīsies ar mīlestību visas šīs kristīgās tradīcijas saglabāt. Kontrrevolucionārā darbība pēc savas būtības ir tradicionālistu darbība.

C Šķietamais tradicionālisms

Kontrrevolūcijas tradicionālisma garam nav nekā kopīga ar šķietamo, šauri tverto tradicionālismu, kurš izpaužas kā dažu ritu, stilu vai tradīciju saglabāšana vienīgi aiz

⁴² Sal.: *Mt* 12, 20.

patikas pret senatnīgām formām, taču necik nevērtējot mācību, kuras iespaidā šīs formas radās. Tā ir tikai aizraušanās ar kaut kādiem arhaiskiem elementiem, nevis dzīvs un veselīgs tradicionālisms.

2. Kontrrevolūcijas konservatīvisms

Vai kontrrevolūcija ir konservatīva? Savā ziņā jā, un pat ļoti konservatīva. Taču citā ziņā nē, turklāt, pavisam noteikti nē.

Ja tas ir jautājums par kādas mūslaiku iezīmes saglabāšanu, kas ir laba un būtu pelnījusi, lai to saglabā, tad kontrrevolūcija būs konservatīva.

Turpretī, ja ir runa par to, ka mums vajadzētu samierināties ar izveidojušos situāciju un arī uz priekšu uzturēt revolucionāro procesu šībrīža fāzē, un, sastingušiem kā sālsstabiem, nedomāt par vēstures un laika zīmēm, bet ar sajūsmu pieņemt visu, ko vien mūsu gadsimts sniedz, kā labo, tā ļauno, tādējādi tiecoties pēc pastāvīgas un harmoniskas labā un ļaunā līdzāspastāvēšanas, tad kontrrevolūcija nav un nevar būt konservatīva.

3. Kontrrevolūcija – būtisks priekšnoteikums autentiskam progresam

Vai kontrrevolūcija sekmē progresu? Sekmē, ja šis progress ir autentisks, bet nesekmē, ja tas ir vērstis revolucionārās utopijas virzienā.

Materiālajā izteiksmē autentisks progress izpaužas kā pilntiesīga dabas spēku izmantošana saskaņā ar Dieva likumu, kalpojot cilvēkam. Tādējādi kontrrevolūcija neiet kopsolī ar mūsdienās tik ļoti izplatīto tehnokultūru, ar tai raksturīgo jauninājumu, ātruma un mašīnu pielūgsmi, nedz arī ar nožēlojamo tieksmi mehāniski organizēt cilvēku sabiedrību. Visas šīs pārmērības skaidri un nepārprotami jau savā laikā ir nosodījis pāvests Pījs XII.⁴³

Cilvēku progress dzīves materiālajā plāksnē nav svarīgākā progresa daļa kristīgās ticības izpratnē. Kristiešiem progress vispirms saistās ar pilnvērtīgu dvēseles spēku izkopšanu un cilvēces augšupeju pretī morālai pilnībai. Tādējādi arī kontrrevolucionārā progresa koncepcija paredz garīgo vērtību prioritāti pār materiālajiem apsvērumiem. Līdz ar to par pareizu nostāju tiek uzskatīts iedvest gan atsevišķiem indivīdiem, gan tautas masām daudz lielāku cieņu pret visu, kas saistīts ar patiesu ticību Dievam, filosofiju, mākslu un literatūru, nekā pret to, kas saistīts ar labuma sagādāšanu miesai un matērijas izmantošanu.

Visbeidzot, skaidri iezīmējot robežu starp revolucionāro un kontrrevolucionāro progresa koncepciju, ir jāatzīmē daži fakti. Kontrrevolucionārs rēķinās ar to, ka pasaule vienmēr būs asaru ieleja un tikai koridors ceļā uz Debesīm, turpretī revolucionārs uzskata, ka progresam jāpārvērš zeme paradīzē, kurā tad cilvēks dzīvos laimīgi un par mūžību nedomās.

⁴³ Sal.: Pījs XII, pāvests. Ziemsvētku radiovēstījums, 1957. No: Vincent A. Yzermans. *The Major Addresses of Pope Pius XII*. 2. sēj., 233. lpp.

Jau no pilntiesīga progresa jēdziena vien izriet slēdziens, ka revolucionārais process ir tā pretstats.

Tādējādi kontrrevolūcija ir būtisks nosacījums autentiska progresa normālas attīstības uzturēšanai un spējai pārvarēt revolucionāro utopiju, kuras progress ir vien šķietamība.

4. NODALA

Kas ir kontrrevolucionārs?

Kas ir kontrrevolucionārs? Uz šo jautājumu var atbildēt divējādi.

1. Patiess kontrrevolucionārs

Īsts kontrrevolucionārs ir tas, kurš:

- pazīst gan revolūciju, gan kontrrevolūciju pēc katras gara, teorijām un metodēm un zina, kas ir kārtība;
- mīl kontrrevolūciju un kristīgo kārtību un ienīst revolūciju un „nekārtību“;
- šajā mīlestībā un naidā saskata asi, ap kuru griežas visi viņa ideāli, prioritātes un aktivitātes.

Šādas dvēseles attieksmes izveidošanai, protams, nav nepieciešama augstākā izglītība. Svētā Žanna d'Arka nebija teoloģe, taču spēja pārsteigt savus soģus ar dziļi teoloģisku domāšanas veidu. Līdzīgi arī, piemēram, vienkāršie Navarras vai Vandejas, vai Tiroles zemnieki, apbrīnojamas revolūcijas gara un mērķu izpratnes rosināti, ir bieži bijuši vislabākie kontrrevolūcijas kareivji.

2. Potenciāls kontrrevolucionārs

Potenciālie kontrrevolucionāri ir tie, kuri vai nu savas nevērības vai kādas citas nejaušības dēļ ir pārņēmuši vienu otru revolucionāru uzskatu vai domāšanas veidu, taču ne tā, ka viņu personību līdz pat tās dzīlēm būtu ietekmējis revolūcijas gars. Kad šīs personas tiek brīdinātas, apgaismotas un vadītas, tās drīz vien piesienas kontrrevolucionāru pozīcijai. Ar to tās arī atšķiras no jau agrāk minētajiem „daļējiem kontrrevolucionāriem.“⁴⁴

5. NODALA

Kontrrevolūcijas taktika

Kontrrevolūcijas taktika atšķirsies atkarībā no tā, vai ir vērsta pret atsevišķu personu, cilvēku grupu vai kādu uzskatu strāvojumu, turklāt, jāņem vērā arī trīs domāšanas stereotipi, kurus pārstāv īstenie kontrrevolucionāri, potenciālie kontrrevolucionāri un revolucionāri.

1. Taktika, sastopoties ar īstenu kontrrevolucionāru

Īstenie kontrrevolucionāri nemaz nav tik reti sastopami kā varētu domāt. Šiem kontrrevolucionāriem piemīt apskaidrots skatījums uz visām lietām, gara spēks un vispārēja mīlestība pret tādu lietu kārtību, kas balstīta uz loģiku. Tieši tādēļ ikvienam

⁴⁴ Skat. I daļas 9. nodaļu.

konsekventam kontrrevolucionāram ir skaidrs priekšstats par mūsdienu pasaules nekārtībām un katastrofām, kas draudīgi iezīmējas pie horizonta. Taču šī apskaidrotība arī liek viņam pilnā mērā izjust savu nošķirtību no apkārtējās pasaules, kuras haosam viņš neredz risinājuma. Tādējādi kontrrevolucionārs bieži vien mēdz tikai bezcerīgi klusēt, un tas ir skumji. *Vae Soli* („Nelaime tam, kas ir viens!“), sacīts Svētajos Rakstos.⁴⁵

Kontrrevolucionārās aktivitātes vispirms būtu jāvērs uz to, lai atrastu šādus cilvēkus, savestu tos kopā un iedvesmotu viņus atbalstīt citam citu, paužot savus uzskatus publiskajā telpā. Šo mērķi var sasniegt divos veidos.

A Individuālās aktivitātes

Tās ir aktivitātes, kas vispirms jāveic individuālā līmenī. Nekas neiedarbojas tik efektīvi kā atklāta un pašcieņas pilna kontrrevolucionāras nostājas paušana, ja šo uzskatu paudējs ir, piemēram, gados jauns koledžas students, ierēdnis, skolotājs, priesteris (it īpaši), aristokrāts vai strādnieks, kurš savā vidē ir ietekmīga persona. Pirmā reakcija gan dažreiz var būt arī sašutums. Bet, ja kontrrevolucionāro uzskatu paudējs arī turpmāk nopietni darbosies, tad pēc kāda laika, kura ilgums atkarīgs no dažādiem apstākļiem, viņam pievienosies sekotāji.

B Vienota rīcība

Šādu individuālu aktivitāšu rezultātā parasti rodas jauni kontrrevolucionāri, kas vēlas apvienoties radniecīgu dvēseļu grupās, bet domubiedru grupām, savukārt, ir lielāks spēks jau paša cilvēku apvienošanās fakta dēļ.

2. Taktika, sastopoties ar potenciālu kontrrevolucionāru

Kontrrevolucionāriem būtu jāataino revolūcija un kontrrevolūcija visos to izpausmes veidos – reliģijas, politikas, sociālajā, ekonomikas, kultūras, mākslas un citās dzīves jomās. Tas nepieciešams tādēļ, ka potenciālie kontrrevolucionāri, raugoties uz revolūciju un kontrrevolūciju, parasti saskata tajās tikai kādu vienu aspektu. Tādējādi potenciālos kontrrevolucionārus ir iespējams piesaistīt, atklājot tiem vīziju par revolūciju un kontrrevolūciju visā tās veselumā, un tas arī ir jādara. Kontrrevolucionārs, kas iztirzā šos jautājumus, ņemot vērā tikai vienu dzīves jomu, piemēram, politiku, ļoti sašaurina savu ietekmes sfēru, riskējot ar to, ka visas viņa ieguldītās pūles var izrādīties neauglīgas.

3. Taktika, sastopoties ar revolucionāru

A Kontrrevolucionārā iniciatīva

Domājot par revolūciju un kontrrevolūciju, neviens nevar palikt uzskatos neitrāls. Arī starp ārrindniekiem būs cilvēki, kuru simpātijas apzināti vai neapzināti pieder kādai no nometnēm. Tāpēc pie revolucionāriem ir jāpieskaita ne tikai pārliecināti un visiem pazīstami revolūcijas atbalstītāji, bet arī „pa daļai kontrrevolucionāri“.

⁴⁵ *Māc* 4, 10.

Kā jau secinājām, revolūcija ir spējusi attīstīties, vienīgi maskējot savu īsto seju, savu patieso garu un galamērķus.

Vislabākais veids, kā atspēkot revolūcijas teorijas pašu revolucionāru vidū, ir atklāt revolūcijas seju visā tās pilnībā, parādot tās garu un vispārēji raksturojot revolucionārās aktivitātes, kā arī izskaidrojot revolūcijas šķietami nevainīgo un maznozīmīgo izpausmju un manevru īsto būtību. Šādā veidā noraujot revolūcijas aizsargplīvuru, tai tiek dots vislielākais trieciens.

Tādēļ kontrrevolucionāram vispirms jāpieliek visas pūles, lai tieši šo uzdevumu paveiktu īpaši rūpīgi.

Un tad, protams, lai kontrrevolucionārās aktivitātes būtu veiksmīgas, ir nepieciešami arī vēl citi pārdomāti pasākumi.

Pastāv arī zināmas iespējas strādāt kopā ar „daļēju kontrrevolucionāru“, kā arī ar tādu revolucionāru, kuram ir kaut kādi kontrrevolucionāri aizmetņi. Taču šāda sadarbība rada jaunu problēmu: cik tālu sadarboties ir saprātīgi? Mēs uzskatām, ka cīņa pret revolūciju var ieiet pareizās sliedēs vienīgi tad, ja apvienojamies ar personām, kuras visnotaļ ir pilnīgi tīras no revolūcijas vīrusa. Ļoti iespējams, ka grupa kontrrevolucionāru arī spētu sastrādāties ar minētajām personām, lai paveiktu kādus konkrētus uzdevumus. Taču pieļaut pilnīgu un pastāvīgu sadarbību ar personām, kuras jau skārusi kaut kāda revolūcijas ietekme, ir vislielākā neapdomība un, iespējams, arī daudzu kontrrevolūcijas neveiksmju cēlonis.

B Revolūcijas pretuzbrukums

Revolucionārs vienmēr būs neiecietīgs, daudzvārdīgs un vīzdegunīgs, kad tam vai nu nav pretinieku, vai arī tie ir vāji. Bet kolīdz viņa ceļā nostājas kāds, kuram ir pietiekami daudz pašlepnuma un kurš nebaidās uzdrīkstēties, revolucionārs apklust. Viņš uzsāk klusuma kampaņu. Taču šajā klusumā var jaust arī apslēptas nomelnošanas atbalsis vai vismaz kurnēšanu pret ienaidnieka „pārspīlēto loģiskumu“. Tas ir klusums, kas nāk no apjukuma un apkaunojuma, klusums, kurā neatskanēs neviena atbilde uz izteikto kritiku – vismaz tāda, kas būtu ieklausīšanās vērtā. Šis apjukumu un sakāvi apliecinošās klusēšanas sakarā mēs uzvaru guvušajam kontrrevolucionāram varētu sacīt iedvesmojošos vārdus, kurus savā laikā uzrakstījis Luijs Veijo: „Jautāriet klusumam, un nekādu atbildi tas nesniegs.“⁴⁶

4. Kontrrevolūcijas taktika attiecībā pret vadoņiem un tautas masām

Kontrrevolūcijai, cik vien iespējams, vajadzētu censties iegūt tautas masu uzticību. Taču to nevajadzētu izvirzīt par galveno mērķi īstermiņā. Kontrrevolucionāram nav jāzaudē cīņas spars tikai tāpēc, ka ļaužu vairums šobrīd nav viņa pusē. Tik tiešām, rūpīga iedziļināšanās vēsturē mums atklāj, ka tās nebūt nav ļaužu masas, kas padarījušas revolūcijas par iespējamām. Ļaudis apsveic revolūciju vienīgi tāpēc, ka aiz tiem stāv revolucionāri vadoņi. Ja vadoņiem būtu pretēja politiskā orientācija, arī masas, visticamāk, tiem sekotu pretējā virzienā. Objektīvs vēstures izvērtējums

⁴⁶ **Veillot, Louis.** *Oeuvres Complètes.* Paris : Lethielleux Librairie Editeur, n. d. 33. sēj., 349. lpp.

parāda, ka masu faktors ir otršķirīgs. Galvenais faktors ir sabiedrības augstāko aprindu nostāja. Šo aprindu formācijai tad arī kontrrevolucionārs var izmantot savas individuālās darbības resursus. Tas var sniegt labus rezultātus, pat neraugoties uz materiālo un tehnisko līdzekļu nepietiekamību, ar kuru viņam laiku pa laikam nāktos cīnīties.

6. NODALA

Kontrrevolucionārās darbības līdzekļi

1. Priekšroka vislabākajiem līdzekļiem

Kontrrevolucionārā darbība, protams, ir pelnījusi, lai tās rīcībā būtu vislabākie līdzekļi: televīzija, radio, nozīmīgākie preses izdevumi un lieliska reklāma, tāda reklāma, kas būtu racionāla un efektīva. Īstam kontrrevolucionāram ir vienmēr jācenšas šos līdzekļus izmantot, neietekmējoties no dažu savu sabiedroto noskaņojuma, kas, pastāvīgi redzot masu medijus tumsas bērnu rokās, jūtas uzvarēti un drīz vien atmet visas cerības jebkad tikt pie vārda.

Taču mums arī ir jāatzīst, ka īstenībā kontrrevolucionārā darbība būs bieži jāuzsāk bez šādiem resursiem.

2. Pieticīgu līdzekļu pielietojums un tā efektivitāte

Un tomēr arī tādos apstākļos, kad nekādu resursu nav vai arī tie ir ļoti niecīgi, kontrrevolucionārās aktivitātes var sniegt jūtamus rezultātus, ja vien rīcībā esošie līdzekļi tiek izmantoti saprātīgi un pēc labākās sirdsapziņas. Kā jau iepriekš minējām, kontrrevolucionāra darbība ir iespējama pat tad, ja to nākas sašaurināt līdz individuālu aktivitāšu līmenim. Taču bez individuālām aktivitātēm šāda darbība nav iedomājama. Ja darbs individuālā līmenī tiek paveikts labi, tas visādā ziņā paver ceļu progresam.

Nelieli kontrrevolucionāru noskaņojumu iedvesmojoši žurnāliņi, ja vien tie tiek sagatavoti labā līmenī, mēdz būt pat pārsteidzoši efektīvi, it īpaši saistībā ar būtiski svarīgo uzdevumu – kontrrevolucionāru iepazīstināšanu vienam ar otru.

Ne mazāk efektīvas, drīzāk pat vēl efektīvākas ir grāmatas, runas no tribīnēm un profesoru izteiktais atbalsts kontrrevolūcijai.

7. NODALA

Šķēršļi kontrrevolūcijas ceļā

1. Jāizvairās no kļūdām arī kontrrevolucionārā vidē

Kļūdas, no kurām būtu jāizvairās pašiem kontrrevolucionāriem, ļoti bieži saistās ar dažiem sliktiem kontrrevolūcijas aktivistu ieradumiem.

Kontrrevolucionāru sapulču un publikāciju tēmas ir jāizvēlas rūpīgi. Risinot dažādus jautājumus, kontrrevolucionāram vajadzētu vienmēr saglabāt ideoloģisku pieeju, arī tad, ja iznāk noņemties ar daudziem sīkumiem un nejaušībām. Pārskatīt partijas politikas aktuālos jautājumus var būt lietderīgi. Bet nav vēlams pārmērīgi uzsvērt maznozīmīgus personiskas dabas jautājumus, padarīt cīņu ar vietējiem

ideoloģiskajiem pretiniekiem par galveno kontrrevolucionāro aktivitāšu mērķi, parādīt kontrrevolūciju tādā gaismā, it kā tā būtu vienīgi nostalgija (kaut arī šādā nostalgijā, protams, nav nekā nelikumīga) vai arī katra lojāla pilsoņa pienākums (kaut arī svēts un taisnīgs), jo tā jau ir atsevišķā iztēlošana par vispārīgo, citiem vārdiem, tas būtu tas pats, kas runāt par daļu tā, it kā tā būtu veselums. Ar šādu rīcību mēs, galu galā, izkropļojam to pašu ideju un mērķi, kuram gribam kalpot.

2. Revolūcijas aizstāvju argumenti

Dažreiz par šķēršļiem var kļūt arī revolucionāru lozungi, kurus bieži vien pat labākajās aprindās mēdz akli respektēt.

A „Kontrrevolūcija ir novecojusi“

Visizplatītākais un kaitīgākais no šiem saukļiem izsaka domu, ka mūsdienās kontrrevolūcija vairs nevar kļūt populāra, jo tā ir pretēja mūsu laikmeta garam. Izskan atgādinājums, ka vēsture neatkārtojas.

Ja šis savāda apgalvojums būtu patiess, tad nepastāvētu arī katoļticība, jo nevar taču noliegt, ka Evaņģēlija vēsts bija krasā pretrunā ar tām tradīcijām, kādas bija vērojamas vidē, kurā mūsu Kungs Jēzus Kristus ar apustuļiem sludināja. Līdzīgi nebūtu varējusi pastāvēt arī ģermāņu-romāņu katoliskā Spānija, jo nekas, šķiet, tik ļoti neatgādina augšāmcelšanās realitāti (un tādēļ arī zināmā mērā atgriešanos pie pagātnes) kā pilnīga kristīgās kultūras atjaunošana Spānijā astoņus gadsimtus pēc Kovadongas kaujas līdz pat Granādas krišanai. Pat revolucionāru tik ļoti apjūsmotā renesanse vismaz pēc vairākiem kritērijiem bija atgriešanās pie tā kultūras un mākslas naturālisma, kas bija nolemts aizmirstībai jau ilgāk nekā tūkstoš gadu.

Tātad vēsturē šādas svārstības nav nekas neparasts, un atgriešanās notiek abos virzienos – kā pie labā, tā arī pie ļaunā.

Starp citu, ja revolucionāri kaut ko novērtē kā saderīgu ar laikmeta garu, ir jāklūst piesardzīgiem, jo gaužām bieži tas, ko viņi vēlētos atjaunot, ir tikai kaut kādas pagānu laiku blēņas. Kā lai saskatām kaut ko jaunu, piemēram, laulības šķiršanā, nūdismā, tīrānijā vai demagoģijā, ja tas viss jau reiz bija tik plaši izplatīts antīkajā pasaulē? Un kādēļ tad laulības šķiršanas atbalstītājs tiek uzskatīts par mūsdienīgu, bet laulības nešķiramības aizstāvis – par vecmodīgu? Laikmetīguma jēdziens revolucionāra skatījumā saistās ar visu, kas neiegrožo lepņību, tiekšanos pēc baudām, egalitārismu un liberālismu.

B „Kontrrevolūcijai piemīt negativisms“

Vēl revolūcijas piekritēji ir izteikušies, ka jau pats vārds „kontrrevolūcija“ norādot uz kaut ko negatīvu un tāpēc arī neauglīgu. Tā ir vienkārši vārdu spēle. Apzinoties, ka nolieguma noliegums veido apgalvojumu, mēs reizēm daudzus pavisam pozitīvus jēdzienus mēdzam izteikt arī negatīvā formā, piemēram, nemaldība, neatkarība, nevainība, u. c. Vai gan tāpēc cīnīties par kādu no šīm vērtībām būtu negativisms? Vai arī Pirmais Vatikāna koncils, definējot pāvesta nemaldību, būtu paudis negatīvu attieksmi? Vai apzīmējums „Bezvainīgā Ieņemšana“ Dieva Māti raksturo negatīvi?

Ja jau mūsdienu valodā konsekventa nostāšanās pret ienaidnieku, tā apkarošana un pastāvīga uzmanīšana tiek dēvēta par „negatīvismu“, tad kontrrevolūcija jau nu pavisam noteikti būs ne tikai nolieguma iemiesojums, bet gan pēc pašas savas būtības viscaur saturēs kaut ko negatīvu. Kā jau minējām, kontrrevolūcija ir kustība, kas vērsta pret citu kustību, un cīņas gaitā nav iespējama situācija, kad kāda no karojošajām pusēm nepaturētu acīs savu pretinieku un nebūtu gatava polemikai, uzbrukumam un pretuzbrukumam.

C „Kontrevolūcijai ir nosliece uz strīdiem“

Šī trešā standartfrāze kritizē kontrrevolūcijas teorētiķu darbus, norādot uz negatīvismu un polemisko raksturu un pārspīlēti iztēlojot kļūdu atspēkojumu tur, kur bez īpašām rūpēm par kļūdu labošanu tiek vienkārši saprotamā veidā izskaidrota patiesība. Šie darbi tiek uzskatīti par mazproduktīviem, jo tie kaitina pretinieku un liek tam attālināties. Taču, izņemot dažus gadījumus ar iespējamiem pārspīlējumiem, šķietami negatīvā pieeja sevi noteikti attaisno. Kā jau tika minēts, revolūcijas mācību saturēja gan Lutera, gan agrīno revolucionāru mēģinājumi noliegt tradicionālās vērtības, bet tikai lēni un pakāpeniski tas gadsimtu gaitā tika arvien skaidrāk noformulēts. Tādēļ arī kontrrevolucionārie autori jau no paša sākuma pavisam objektīvi sajuta, ka visos revolucionāru formulējumos bija kaut kas tāds, kas vēl sniedzās pāri pašiem formulējumiem. Ikvienā revolucionārā procesa stadijā svarīgi ir pievērst uzmanību vispirms revolūcijas mentalitātei, nevis tikai vienkārši ideoloģijai, kāda tobrīd tiek formulēta. Ja vēlamies, lai šis darbs būtu pilnvērtīgs, efektīvs un viscaur objektīvs, revolūcijas gaitas virzībai ir jāseko soli pa solim un jāiegulda ne mazums pūļu, lai spētu izskaidrot visu, kas vēl revolucionārajā procesā palicis neskaidrs. Tikai šādā veidā ir iespējams revolūciju pienācīgi apkarot. Tas viss liek kontrrevolucionāriem būt modriem un nenolaist acīs no revolūcijas attīstības tendencēm, vienlaikus rūpīgi pārskatot un labojot revolūcijas tēzes, lai pievērstu uzmanību maldiem, ko tās satur. Šajā spraiģajā intelektuālā darba procesā Baznīcas maģistērija mācības, kas atbalsta patiesību un kārtību, ir tā dārgumu krātuve, no kuras kontrrevolucionārs izvelk gan jauno, gan veco,⁴⁷ lai, guvis arvien dziļāku ieskatu tumšajos revolūcijas bezdibeņos, atspēkotu revolucionāro teoriju apgalvojumus.

Tādējādi vairākos visai svarīgos aspektos kontrrevolucionāra darbu raksturo veselīgs negatīvisms un polemiskums. Tādu pašu iemeslu dēļ arī Baznīcas maģistērijs visbiežāk definē patiesības, tās pretnostatot herēzēm, kādas vēstures gaitā radušās, līdz ar to patiesības tiek formulētas, nosodot tām atbilstošos maldus. Un Baznīca nekad nav baidījies, ka tā šādā veidā varētu sagādāt dvēselēm ļaunumu.

3. Nepareiza attieksme, sastopoties ar revolūcijas saukļiem

A Revolucionāro saukļu neievērošana

Kontrrevolucionārā darbība nedrīkst būt tikai formāla. Citiem vārdiem, tā nevar izvērst cīņu pret revolūciju vienīgi akadēmiskā un zinātniskā līmenī. Kaut arī mums jāatzīst, ka šim līmenim ir ļoti liela nozīme, tomēr kontrrevolucionārās nometnes

⁴⁷ Sal.: *Mt* 13, 52.

pārstāvjiem ir jāturpina, kā vienmēr, raudzīties uz revolucionāro procesu arī no tādām pozīcijām, kā domā, jūt un dzīvo visa sabiedrība kopumā. Šajā sakarā kontrrevolucionāriem vajadzētu pievērst īpašu uzmanību revolucionāro modes vārdu atspēkojumam.

B Polemikas apslāpēšana

Diemžēl pieņēmums, ka atturēšanās no uzbrukumiem revolūcijai ļaus kādam redzēt kontrrevolūciju „simpātiskākā“ un „pozitīvākā“ gaismā, neiztur kritiku. Tas ir tikai efektīvs veids, kā darīt mazvērtīgāku kontrrevolūcijas saturu un mazināt tās dinamismu.⁴⁸

Ikviens, kas turas pie šīs nožēlojamās taktikas, parāda ne mazāku saprāta trūkumu kā valsts vadītājs, kurš, redzēdams, ka ienaidnieka armija šķērso viņa valsts robežu, pārtrauc jebkādu bruņotu pretošanos cerībā, ka neitralizēs iebrucēju, iegūstot tā simpātijas. Īstenībā šāds valstsvīrs, neapstādinot ienaidnieku, iznīcinātu arī stimulu tam pretoties. Citiem vārdiem, viņš nodotu savu dzimteni.

Tas tomēr nenozīmē, ka savos izteikumos kontrrevolucionārs vajadzības gadījumā nedrīkstētu būt arī elastīgāks.

Pat mūsu Dievišķais Skolotājs, sludinot Jūdejā, kas atradās tiešā neuzticamo farizeju ietekmē, runāja stingrākā tonī, turpretī Galilejā, kur dzīvoja atklāti un labsirdīgi cilvēki un farizeju ietekme bija vājāka, Viņš vairāk pamācīja nekā polemizēja.

8. NODALA

Kontrrevolūcija kā process un tās radītais satricinājums

1. Kontrrevolucionārais process

Tāpat kā revolūcija, arī kontrrevolūcija, protams, ir process, tāpēc tās mērķtiecīgā un konsekventā virzība uz sakārtotību ir studēšanas vērtā.

Tomēr pastāv visai būtiskas atšķirības starp to, kādā veidā progresē kontrrevolūcija un kā pretī pilnīgam haosam dodas revolūcija. To nosaka fakts, ka dinamika, kuras avots ir labs, radikāli atšķiras no dinamikas, kura izriet no ļaunuma.

2. Tipiskie revolucionārā procesa aspekti

A Straujas attīstības apstākļos

Iztirzājot jautājumu par revolūcijas attīstības diviem tempiem, mēs redzējam, ka ir dvēseles, kuras revolucionārie uzstādījumi spēj pārņemt savā varā vienā mirklī. Šīs dvēseles uzreiz pieņem maldus ar visām to sekām.⁴⁹

B Lēnas attīstības apstākļos

Mēs arī redzējam, ka citi revolūcijas mācību pieņem lēni, soli pa solim. Daudzos gadījumos šis process turpinās bez pārtraukuma no paaudzes uz paaudzi. Daļējam

⁴⁸ Skat. II daļas 8. nodaļas 3. apakšnodaļas B sadaļu.

⁴⁹ Skat. I daļas 6. nodaļas 4. apakšnodaļu.

kontrrevolucionāram, kurš lielā mērā nostājies pret revolūcijas slimīgajām tendencēm, ir dēls, kurš pret šīm pašām tendencēm jau nostājies mazāk konsekventi; mazdēls, kurš pret tām ir vienaldzīgs, un mazmazdēls, kuru jau pilnībā nes revolūcijas straume. Tam par iemeslu, kā jau minējām, ir fakts, ka daļai ģimeņu mentalitātē, zemapziņā un jūtu sfērā vēl saglabājušās kontrrevolucionāro tradīciju paliekas un tā ierobežojuma, kas zināmā mērā var noturēt pie kārtības. Šādās ģimenēs revolūcijas ienestais pagrimums neizpaužas tik dinamiski, tāpēc arī maldi var pārņemt viņu garu tikai soli pa solim, tā sakot, apslēptākā veidā.

Lēnais temps, kādā attīstās revolucionārais process, izskaidro faktu, kāpēc tik daudzi cilvēki dzīves laikā mēdz līdz nepazīšanai mainīt savus uzskatus. Piemēram, pusaudža gados kādam apkārtējās vides iespaidā var būt izveidojusies stingra nostāja pret nepiedienīgām modēm. Taču vēlāk, tradīcijām arvien vairāk „attīstoties“ izlaidības virzienā, šī persona tomēr pielāgojas arī daudziem modes pasaules jaunumiem. Kļuvusi jau veca, tā ir gatava aplaudēt tādiem apģērba stiliem, kādus jaunībā būtu ļoti nosodījusi. Tādu līmeni minētā persona varēja sasniegt tāpēc, ka tā bija lēni un nemanāmi izgājusi cauri dažāda ietonējuma revolūcijas fāzēm. Viņai bija pietrūcis gan vērīguma, gan garīgā spēka, kas nepieciešams, lai uztvertu, kur aizvedīs revolūcija, kas jau darbojās gan šīs personas iekšienē, gan tai visapkārt. Dzīves beigās var izrādīties, ka šī persona, soli pa solim ejot, būs nonākusi tikpat tālu kā viņas vecuma revolucionārs, kas jau kopš pusaudža gadiem sācis iet revolūcijas ceļus. Šādās dvēselēs patiesība un labestība ir jau sagūstītas un nomāktas, taču ne tik ļoti nomāktas, ka lielu aplamību un īpaši draudīga ļaunuma priekšā tās reizēm nespētu arī attāpties un pestīšanas uzvarošā spēka ietekmē sākt saskatīt revolūcijas neprāta dziļumu, lai turpmāk pieņemtu nelokāmu nostāju kategoriski un sistemātiski pretdarboties jebkādam revolūcijas izpausmēm. Lai izvairītos no šādiem veselīgiem dvēseles satricinājumiem un arvien ciešākas kontrrevolucionāro spēku saliedēšanās, revolūcija virzās uz priekšu maziem solīšiem.

3. Kā izjaukt revolucionāro procesu

Ja šādā veidā revolūcija aizved sev līdzīgu tik lielu skaitu upuru, tad kā rīkoties tam, kurš vēlas no šī procesa izrauties? Vai revolūcijas virpulī ierautajām personām ir arī kāds cits atbrīvošanās ceļš bez pāriešanas kontrrevolūcijas pusē?

A Svētā Gara daudzveidīgā darbība

Neviens nevar novilkt robežas Dieva ceļu neizsmeļamajai dažādībai, kad Viņš darbojas cilvēku dvēselēs. Būtu muļķīgi iedomāties, ka tik sarežģītu jautājumu var vienkāršot, ieliekot to kādā sistēmā. Šajā gadījumā nav iespējams iet daudz tālāk par norādīšanu uz dažām kļūdām, no kurām būtu jāizvairās, un pamudinājumu veidot saprātīgu attieksmi.

Katra atgriešanās ir Svētā Gara darbības auglis. Viņš uzrunā ikvienu tādā veidā, kas vislabāk atbilst šīs dvēseles vajadzībām – dažreiz ar majestātisku stingrību un citreiz ar mātes laipnību. Taču sacītais vienmēr ir patiesība.

B Nekas nav jāslēpj

Tādējādi savā ceļā no maldiem pie patiesības dvēselei nav jāsamierinās ar revolūcijas viltīgo klusēšanu, nedz ar tās maldinošajām metamorfozēm. Nekas no tā, kas dvēselei būtu jāzina, netiek no viņas slēpts. Patiesību un labestību tai rūpīgi māca Baznīca. Nav iespējams panākt, lai cilvēki progresētu labestībā, ja no tiem sistemātiski slēpj viņu formācijas galamērķi. Tas ir jāatklāj un jāparāda arvien pievilcīgākā gaismā.

Kontrrevolūcijai savs plašais mērogs nav jāapslēpj. Tai vienkārši jāpieņem augstākā mērā saprātīgie likumi, kurus svētais pāvests Pījs X savulaik noteica par uzvedības normu kodeksu patiesam apustulim: „Nav ne lojāli, nedz cienīgi slēpt savu piederību katoļticībai, aizplūvurojot to ar kādu divdomīgu simbolu, it kā šī piederība līdzinātos bojātai precei vai kontrabandai.”⁵⁰ Katoļiem nebūtu „jāaizsedz Evaņģēlija priekšraksti, kas ir svarīgāki par visu pārējo, baidoties, ka citādi viņus mazāk ņems vērā vai arī pavisam atmetīs.”⁵¹ Un svētais pāvests vēl apdomīgi papildina sacīto:

Nav šaubu, ka tā būs tikai gudrība, ja, rosinot pievērsties patiesībai, zināmā mērā pieļautu sekularizāciju gadījumos, kad ir runa par tādu cilvēku apgaismošanu, kas ir naidīgi noskaņoti pret mūsu institūcijām un pilnīgi šķirti no Dieva. Brūces, kuras būs jāiztīra, kā sacījis svētais Gregors, vispirms jāaptausta saudzīgi. Bet, lai spētu meistarīgi darīt šādu darbu, ir vajadzīga arī gudrība un saprāts vairāk ar miesu saistītās lietās, it īpaši, ja ar to jānodarbojas pastāvīgi un šis darbs pieņem ierastas uzvedības normas veidolu. Sacītais ir vēl jo vairāk aktuāls tāpēc, ka apgaismošanas darbs tiek veikts ar tāda līmeņa cilvēkiem, kuriem ir gaužām maza interese par dievišķo žēlastību. Taču Dieva žēlastība tiek dota ne tikai priesteriem un citiem Baznīcas kalpotājiem, bet gan visiem Kristum ticīgajiem, lai mūsu vārdi un darbi varētu aizkustināt šo cilvēku dvēseles.⁵²

C Satricinājums, kas palīdz atgriezties

Kaut arī jau esam nosodījuši mēģinājumus sarežģītus jautājumus pārāk vienkāršot, mums tomēr šķiet, ka pilnīga un apzināta piesliešanās revolūcijai tās konkrētajās izpausmēs ir ļoti liels grēks un radikāla atkrišana, no kuras var paglābties vienīgi ar ne mazāk radikālu atgriešanos.

Taču, atskatoties vēsturē, šķiet, ka lielas atgriešanās parasti notiek, dvēselei saņemot pamatīgu grūdienu, kuru izsaukusi žēlastība un kurš izpaužas caur kādu iekšēju vai ārēju faktu. Šis grūdiens katrā gadījumā ir savādāks, tomēr tam bieži ir dažas līdzīgas iezīmes. Īstenībā, kad revolucionārs pāriet kontrrevolūcijas pusē, minētais grūdiens bieži vien galvenajos vilcienos notiek šādi:

a) *Nocietinātā grēcinieka dvēselē, kurš, revolucionārajam procesam strauji progresējot, tūlīt pat metās revolūcijas virpulī, vēl aizvien var atrast arī gudrības un veselā saprāta resursus un vairāk vai mazāk izteiktu tieksmi pēc labā. Kaut arī Dievs nekad neatņem šīm dvēselēm pietiekamu žēlastību, Viņš tomēr bieži gaida, kamēr tās*

⁵⁰ Sv. Pījs X, pāvests. Vēstule grāfam Medoladžo Albāni, Itālijas Sociālekonomiskās apvienības prezidentam. 1909. gada 22. novembris. Paris : Bonne Press. 5. sēj., 76. lpp.

⁵¹ Sv. Pījs X, pāvests. Enciklika *Jucunda sane*. 1904. gada 12. marts. Paris : Bonne Press. 1. sēj., 158. lpp.

⁵² Turpat.

būs sasniegušas visdziļāko postu, un tikai tad, kā straujā zibens uzliesmojumā, liek tām pēkšņi atskārst savu maldu un grēku milzīgo daudzumu. Arī pazudušais dēls tikai tad, kad jau bija kritis tik zemu, ka labprāt būtu piepildījis savu vēderu ar cūku barību, beidzot spēja ieraudzīt sevi patiesības gaismā un atgriezties tēva mājās.⁵³

b) *Remdenā un tuvredzīgā dvēselē, kas lēni slīd lejup pa revolūcijas nogāzi, vēl tomēr var darboties arī kaut kas no pārdabiskā rauga, no kura persona nav pilnībā atteikusies. Ilgas pēc tādām vērtībām kā tradīcijas, sakārtotība un reliģija vēl var kvēlot kā gailošas ogles zem pelniem. Šāda dvēsele, galēja negoda brīdī piedzīvojot atveseļojošu šoku, var beidzot atvērt savas acis, lai saskatītu patiesību, un tūlīt pat vēlēties atdzīvināt visu, kas tajā nīcis un izplēnējis. Tā kvēlojošais deglis tiek iedegts no jauna.*⁵⁴

D Šāda satricinājuma iespējamība mūsdienās

Tā kā visa cilvēce stāv katastrofas draudu priekšā, izskatās, ka tieši šis ir īpašais brīdis, kuru sagatavojusi Dieva žēlsirdība. Tiklab aktīvajiem, kā arī pasīvajiem revolucionāriem varētu beidzot atvērties acis šajā biedinošajā dvēseles krēslā, kādā mēs dzīvojam, un viņi varētu atgriezties pie Dieva.

Kontrrevolucionāriem bez demagoģijas un bez pārspilējumiem, taču neizrādot arī vājuma izpausmes, ir jāizmanto šī plašā tumsas galerija, lai pārliecinātu revolūcijas bērnus ar acīmredzamajiem faktiem un tādējādi panāktu, ka arī viņos notiek pestīšanu nesošais „uzliesmojums“. Droši runāt par to, kādas briesmas mūs apdraud, ir katra īsta kontrrevolucionāra svarīgākais uzdevums.

E Atklāt cilvēkiem revolūcijas seju visā pilnībā

Ar to vien nepietiek, ja vēršam kāda uzmanību uz risku, ka mūsu civilizācija var izzust pavisam. Ir jāzina, kā pastāvošajā haosā, kas mūs apņem, visā pilnībā atklāt revolūcijas īsto seju, kā parādīt tās atbaidošo izskatu. Kad šī seja kļūst redzama, tā vienmēr izsauc dzīvu atbildes reakciju.

Tieši tādēļ arī Franču revolūcijas laikā un visā deviņpadsmitajā gadsimtā kontrrevolucionārā kustība Francijā bija stiprāka nekā jebkad agrāk. Nekad vēl revolūcijas vaibsti nebija tik skaidri saskatāmi. Tā milzīgā mutuļojošā atvara apmēri, kurā bija nogrimusi vecā lietu kārtība, lika aizdomāties. Ne vienam vien cilvēkam pēkšņi atvērās acis, lai skatītu daudzās patiesības, kuras revolūcija bija ignorējusi un noliegusi jau gadsimtiem ilgi. Bet pāri visam tolaik cilvēkiem bija radies skaidrs priekšstats par revolūcijas garu, par tā ļaunprātību un dziļo saikni ar idejām un ieradumiem, kas ilgu laiku vairumam cilvēku bija šķituši nevainīgi.

Tādējādi kontrrevolucionāriem ir pēc iespējas biežāk jācenšas noraut masku šai revolūcijas sejai, lai atbrīvotu tās savaldzinātos upurus no apmātības.

F Vērst uzmanību uz kontrrevolūcijas metafiziskajiem aspektiem

⁵³ Sal.: *Lk* 51, 16–19.

⁵⁴ Sal.: *Mt* 12, 20.

Revolūcijas gara kvintesence, kā pārliecinājāmieš, ir naida princips, metafizisks naidis pret jebkuru nevienlīdzību un visiem likumiem, it īpaši pret tiem, kas saistīti ar morāli. Vēl vairāk, tieši lepnība, dumpīgums un nešķīstība patiesībā ir galvenie faktori, kas pamudina cilvēku dzimumu iet revolūcijas ceļus.⁵⁵

Tāpēc ļoti svarīgi kontrrevolucionārajā darbībā ir iedvest mīlestību pret nevienlīdzību, kas tiek saprasta metafiziskā veidā, kā arī mīlestību pret autoritātes principu, morāles normām un šķīstību.

G Kontrrevolūcijas divas fāzes

a) Kontrrevolūcijas uzvaras pirmā fāze revolucionāra dvēselē noslēdzas tad, kad viņš ir radikāli pārtapis kontrrevolucionārā.

b) Otrā fāze var prasīt diezgan ilgu laiku. Tajā dvēsele turpina pielāgot visas savas idejas un izjūtas pozīcijai, kāda tika pieņemta pārtapšanas akta brīdī.

Šīs abas lielās un visai atšķirīgās fāzes, kuras ieskicē kontrrevolucionāro procesu, esam centušies attēlot tādā veidā, kā uz tām raugās pati dvēsele. *Mutatis mutandis*⁵⁶, tās var izpausties arī lielās ļaužu grupās un pat veselās tautās.

9. NODALA

Kontrrevolūcijas virzītājspēks

Arī kontrrevolūcijai, gluži tāpat kā revolūcijai, ir savs dzinējspēks.

1. Tikums un kontrrevolūcija

Esam nākuši pie secinājuma, ka visspēcīgākais revolūcijas dzinējspēks slēpjas cilvēcisko kaislību dinamismā, kad šīs kaislības tiek izlaistas no grožiem un pārtop metafiziskā naidā pret Dievu, tikumu un visu labo, bet it īpaši pret hierarhiju un šķīstību. Varētu runāt arī par kontrrevolucionāro dinamismu, taču tam ir pilnīgi cita daba. Kaislības pašas par sevi šī jēdziena formālā izpratnē ir morāli neitrālas, bet tieši nesakārtotība dara tās ļaunas. Ja kaislības tiek sakārtotas, tās var vairoties arī labo, jo lieliski pakļaujas gan cilvēka gribai, gan saprātam. Cilvēka dvēselei ir dota spēja noteikt, kādas varas to pārņems, jo Dievs pārvalda cilvēka saprātu, bet saprāts, savukārt, valda pār gribu un griba pār jutīgumu. Tas uzliek mums par pienākumu tiekties pēc apskaidrotā, cēlā un augsti efektīvā kontrrevolūcijas dzinējspēka.

2. Pārdabiskā dzīve un kontrrevolūcija

Tādus dvēseles spēkus nevar izskaidrot citādi, kā vien ar pārdabiskās dzīves klātbūtni. Žēlastības loma izpaužas tieši prāta apgaismošanā, gribas stiprināšanā un juteklības apvaldīšanā, lai to vērstu uz labu. Tādējādi dvēsele no pārdabiskās dzīves iegūst bezgala daudz – tā tiek pacelta pāri kritušās dabas sagādātajām nelaimēm, tik tiešām, pat augstāk par cilvēciskās dabas līmeni. Un no šī kristieša dvēseles spēka tad arī rodas kontrrevolūcijas dinamisms.

⁵⁵ Skat. I daļas 7. nodaļas 3. apakšnodaļu.

⁵⁶ Latīņu val. – ar atbilstošām izmaiņām.

3. Kontrrevolūcijas neuzvaramība

Varētu jautāt, kāda gan šim dinamismam vērtība? Mēs teiktu, ka teorētiski vērtība ir neizmērojama, un pavisam noteikti tā stāv pāri jebkādam revolūcijas vērtībām: „Omnia possum in eo qui me confortat“ („Es visu spēju Tanī, kas mani stiprina“)⁵⁷.

Kad cilvēki pieņem lēmumu sadarboties ar Dieva žēlastību, vēsturē notiek brīnumi, tādi kā Romas impērijas pievēršanās kristīgajai ticībai, kristīgie viduslaiki, Spānijas atgūšana, sākot no Kovadongas kaujas... Tie ir notikumi, kas izriet no dvēseles augšāmcelšanās, uz ko ir spējīgas arī veselas tautas. Šāda augšāmcelšanās ir kaut kas neuzvarams. Nevienam nevar uzveikt tautu, kas ir tikumīga un patiesi mīl Dievu.

10. NODALA

Kontrrevolūcija, grēks un pestīšana

1. Kontrrevolūcijai jāatdzīvina labā un ļaunā jēdzieni

Viens no svarīgākajiem kontrrevolūcijas uzdevumiem ir atjaunot vai atdzīvīnāt cilvēkos labā un ļaunā izšķirtspēju un izpratni par grēka jēdzienu kā tādu, par pirmdzimto grēku un aktuālajiem grēkiem. Ja, strādājot šajā virzienā, ir dziļi līdzdarbojies arī Baznīcas gars, tad rezultātā mūs nevar pārņemt izmisums par to, kur palikusi Dieva žēlsirdība, un mēs arī neieslēgsim ne hipohondrijā, ne mizantropijā, kuras tik ļoti daudzina daži revolucionāru centienu vairāk vai mazāk pārņemti autori.

2. Kā atdzīvīnāt labā un ļaunā jēdzienus?

Ir vairāki veidi, kā izcelt no aizmirstības labā un ļaunā jēdzienus. Lūk, daži no tiem.

- Izvairīties no visiem formulējumiem, kuriem piemīt sekulāras vai starpkonfesionālas morāles izpratnes piegārša, jo sekulārisms un starpkonfesionālisms pakāpeniski aizved pie amorālisma.
- Piemērotā brīdī atgādināt, ka Dievam ir visas tiesības sagaidīt no mums paklausību, tādēļ Viņa baušļiem ir patiesa likuma spēks, un tos vajadzētu ievērot paklausības garā, nevis vienkārši tāpēc, ka tie mums ir iepatikušies.
- Uzsvērt, ka Dieva likumi ir viscaur labi un harmoniski iekļaujas Visuma kārtībā, kura atspoguļo Radītāja pilnību. Tāpēc šādiem likumiem būtu ne tikai jāpaklausa, tie būtu jāmīl. Bet no ļaunuma būtu ne tikai jāizvairās, to pienāktos ienīst.
- Vērst plašumā mācību par atlīdzības vai soda saņemšanu pēc nāves.
- Atbalstīt tādas sabiedriskās tradīcijas un likumus, kas pauž cieņu pret taisnīgumu un tiecas panākt, lai ļaunprātība tiktu publiski sodīta.
- Atbalstīt tradīcijas un likumus, kuru uzdevums ir novērst sagaidāmas grēka izpausmes un arī tādus apstākļus, kad kaut kas jau ar to vien, ka tikai atgādina ļaunumu, var postoši ietekmēt sabiedrisko morāli.

⁵⁷ Flp 4, 13.

- Neatmaidīgi apliecināt dogmu par pirmgrēka radītajām sekām, kas darīja cilvēku trauslu. Runāt par mūsu Kunga Jēzus Kristus nestās pestīšanas auglīgumu, par cilvēka vajadzību pēc Dieva žēlastības, lūgšanas un modrības, lai spētu izturēt labajā līdz galam.
- Izmantot katru izdevību un, kad vien iespējams, izskaidrot, ka Baznīcas misija ir būt tikumu skolotājai un žēlastības avotam, kā arī nesamierināmai maldu un grēku pretinieci.

11. NODALA

Kontrrevolūcija un laicīgā sabiedrība

Kontrrevolūcija un laicīgā sabiedrība ir temats, kas jau daudzos nozīmīgos pētījumos ir, no dažādiem skatpunktiem raugoties, dziļi izanalizēts. Un, tā kā šajā darbā nav iespējams aptvert visu minēto tēmu pilnībā, mēs sniegsim tikai vispārējus kontrrevolūcijas laicīgās dzīves redzējuma principus⁵⁸ un analizēsim kontrrevolūcijas attiecības ar dažām svarīgākajām organizācijām, kas cīnās par laicīgās kārtības uzlabošanu.

1. Kontrrevolūcija un sabiedriskās organizācijas

Pastāv daudzas organizācijas, kas laicīgajā sabiedrībā nodarbojas ar sociālo jautājumu risināšanu un kuras tiešā vai netiešā veidā raugās uz to pašu cēlo mērķi, uz kuru tiecas arī kontrrevolucionārie spēki – mūsu Kunga Jēzus Kristus valstības iedibināšanu. Tā kā mērķis ir kopīgs⁵⁹, būtu nepieciešams izpētīt arī attiecības starp kontrrevolūciju un šīm organizācijām.

A Žēlsirdības darbi, sabiedriskie pakalpojumi, strādnieku un kalpotāju asociācijas u. c.

a) Tiktāl, cik šie pasākumi normalizē sociālo un ekonomisko dzīvi, tie atstāj nelabvēlīgu ietekmi uz revolucionārā procesa attīstību. Šādā nozīmē tie *ipso facto*⁶⁰ ir vērtīgi kontrrevolūcijas palīgspēki – arī tad, ja netiešā veidā.

b) Un tomēr šeit vēl ir vērts atsaukt atmiņā dažas patiesības, kuras bieži vien paliek apslēptas pat tiem, kas sevi šādiem darbiem nesavtīgi ziedo.

- Nav šaubu par to, ka minētie pasākumi var atvieglot un atsevišķos gadījumos arī mazināt materiālās vajadzības, kas tautas masās viesušas tik lielu nemieru. Taču revolūcijas gars nerodas tik daudz no trūkuma. Tā saknēm ir morāla un tādēļ, var teikt, reliģiska daba.⁶¹ Tādējādi arī aktivitātēm sociālajā jomā tik lielā mērā, cik to pieļauj katra darbības veida daba, ir jāveicina reliģiskā un

⁵⁸ Skat. īpaši I daļas 7. nodaļas 2. apakšnodaļu.

⁵⁹ Skat. II daļas 12. nodaļas 7. apakšnodaļu.

⁶⁰ *Ipsa facto* (latīņu val.) – paša fakta dēļ

⁶¹ Sal.: **Leons XIII**, pāvests. Enciklika *Graves de Communi*. 1901. gada 18. janvāris. *No: Wynne. The Great Encyclical Letters of Pope Leo XIII*. 485.-486. lpp.

morālā formācija, kurā būtu likts īpašs uzsvars uz dvēseļu brīdināšanu par revolūcijas vīrusu, kas mūsdienās ir kļuvis spēcīgs.

- Svētā Māte Baznīca līdzjūtīgi rosina darīt visu, kas varētu atvieglot cilvēces ciešanas. Taču Baznīca arī netiecas akli ignorēt faktu, ka viena nespēj izskaust visu šo milzīgo postu, un tā sludina svētu samierināšanos ar slimību, nabadzību un visa veida trūkumu.
- Šīs darbības sfēras neapšaubāmi var pavērt lieliskas iespējas īstenot mērķi un panākt, lai starp darba devējiem un strādniekiem valdītu sapratnes un žēlsirdības atmosfēra, kas palīdzētu demobilizēties arī tiem, kuri jau nonākuši pie šķiru cīņas robežas. Taču nebūtu pareizi iedomāties, ka laipnība vienmēr atbrūno cilvēkus no viņu nekrietnības. Pat neskaitāmie labumi, kādus mūsu Kungs savas dzīves laikā uz zemes bija cilvēkiem sagādājis, nespēja mazināt nekrietno ļaužu naidu pret Viņu. Tāpēc mēs dosim priekšroku laipnībai tad, kad apgaismojam dvēseles un vadām tās cīņā pret revolūciju, bet, saskaroties ar dažādām revolūcijas formām, piemēram, ar komunismu, tieša un atklāta cīņa ar jebkuriem taisnīgiem un likumīgiem līdzekļiem mums ir ne tikai atļauta, bet lielākoties pat saistoša.
- It īpaši ir jāraugās, lai šāda veida darbi raisītu darītājos un viņu palīgos neviltotas pateicības jūtas par saņemtajām žēlastībām, vai arī, ja tās nav žēlastības, bet taisnīgas rīcības sekas, tad spēju novērtēt morālo taisnīgumu, kas iedvesmojis šādu rīcību.
- Līdz šim mēs esam pieminējuši galvenokārt strādnieku šķiru. Tomēr jāatzīmē, ka pastāvīgi izrādīt labvēlību vienai vai otrai sabiedrības šķirai kontrrevolucionāriem nav raksturīgi. Kaut arī kontrrevolucionāri ir dedzīgi īpašuma tiesību aizstāvji, tiem tomēr būtu jāliek augstākās sabiedrības pārstāvjiem saprast, ka ar to vien nebūs diezgan, ja viņi cīnīsies pret revolūciju vienīgi tajās dzīves jomās, kurās revolūcija apdraud viņu personiskās intereses, un, lai arī cik paradoksāli tas nebūtu, veicinās revolūciju pārējās dzīves jomās, tādās kā, piemēram, ģimenes dzīve, gan ar saviem intelektuālajiem un mākslinieciskajiem meklējumiem, gan ar vārdu un piemēru kūrortu liedagos, peldbaseinos un daudzviet citur, kā mēs to tik bieži redzam. Strādnieku šķiru, kas seko šādam piemēram un pieņem viņu revolucionārās idejas, nenovēršami izmantos arī pati revolūcija, kas to kūdīs pret „daļējo kontrrevolucionāru“ eliti.
- Aristokrātija un buržuāzija, kas vulgarizē savas manieres un ģērbjas tā, lai revolucionāriem vairs nebūtu ko teikt, sagādā ļaunumu vienīgi pašas sev. Sabiedrības autoritāte, kas sevi degradē, ir salīdzināma ar sāli, kas zaudējusi garšu. Tā vairs nekam nav derīga, ja nu vienīgi ārā mešanai un samīdīšanai ar kājām.⁶² Vairumā gadījumu smīkņājošās tautas masas tā arī izdarīs.

⁶² Sal.: Mt 5, 13.

- Lai gan sabiedrības augstākie slāņi enerģiski un cēli cenšas saglabāt savu dzīves stāvokli, tiem tomēr vienlaikus būtu augstsirdīgi jāveido arī tieši kontakti ar citām šķirām. Žēlsirdība un taisnīgums, kas tiek praktizēti no attāluma, nespēs iedibināt starp sabiedrības šķirām patiesi kristīgas mīlestības saiknes.
- Bet, pāri visam, tiem, kuriem pieder kāds īpašums, būtu jāatceras: ja ir tik daudz cilvēku, kas vēlas aizsprostot ceļu komunismam, lai tas nevarētu sagrābt savā varā un iznīcināt tiesības uz privāto īpašumu⁶³, tad šīm tiesībām ir jābūt patiesā saskaņā ar Dieva dotajiem dabas likumiem, citiem vārdiem, tām jābūt no Dieva. Tas attiecas tiklab uz strādnieka, kā arī uz darba devēja īpašumu. Šī pret komunismu vērstās cīņas gaitā atklātā patiesība lai arī mudina darba devēju respektēt strādnieka tiesības uz taisnīgu atalgojumu, kas atbilstu tiklab viņa paša, kā arī viņa ģimenes vajadzībām. Ir vērts par to lieku reizi atgādināt, lai uzsvērtu faktu: kontrrevolūcija ir ne vien darba devēja īpašuma, bet arī strādnieka īpašuma aizstāve. Un cīņa, kuru tā izcīna, nav par sabiedrības grupām vai šķirām, bet gan par principiem.

B Cīņa pret komunismu

Tagad aplūkosim organizācijas, kuru pamatdarbības joma saistās ne tik daudz ar sabiedriskās kārtības iedibināšanu, kā tieši ar cīņu pret komunismu. Jau iepriekš šajā grāmatā esam minējuši iemeslus, kāpēc uzskatām, ka šāda veida organizācijas ir likumīgas un reizēm pat neaizstājamas. Izsakot šādu apgalvojumu, mēs, protams, nevaram domāt, ka atbildība par katru nekorektu rīcību, kas šajās organizācijās vienā vai otrā valstī kādreiz var tikt pieļauta, būtu jāuzņemas tieši kontrrevolucionāriem.

Taču mēs ticam, ka šādu organizāciju kontrrevolucionārās darbības efektivitāte varētu krietni vien pieaugt, ja to biedri, turpinot darbošanos savu specifisko aktivitāšu jomās, ņemtu vērā dažas būtiski svarīgas patiesības:

- Tikai pārdomāts komunisma atspēkojums var būt efektīvs. Ar vienu vienīgu saukļu bārstīšanu, lai arī cik gudri un piemēroti tie neizklausītos, ir par maz.
- Atspēkojums, kas izstrādāts kulturālu un izglītotu aktīvistu lokā, jākoncentrē uz komunisma teorētisko pamatu analīzi. Ir svarīgi pasvītrot, ka pēc savas būtības komunisti ir filosofiska sekta, kas, balstoties uz saviem principiem, ir izveidojusi konkrētu cilvēka koncepciju, kā arī sabiedrības, valsts, vēstures, kultūras un citu jēdzienu koncepcijas gluži tāpat, kā Baznīca no Atklāsmes un morāles likuma ir atvasinājusi visus katoliskās civilizācijas un kultūras principus. No tā varam secināt, ka nav iespējama samierināšanās starp komunistiem, kas ir revolūcijas gara pārņemta sekta, un Baznīcu.
- Tā sauktais zinātniskais komunisms daudziem nemaz nav pazīstams, un Marksa mācība tautas masas neaizrauj. Lai pretkomunisma akcija sabiedrībā būtu efektīva, tai vispirms jāpievērš uzmanība kādam ļoti izplatītam dvēseles

⁶³ Šeit domātas indivīda tiesības, kuras tomēr ietekmē arī visu sabiedrību kopumā.

stāvoklim, kas bieži vien pret komunismu noskaņotiem cilvēkiem liek kaunēties no komunisma uzstādījumu noraidīšanas. Šis dvēseles stāvoklis rodas no vairāk vai mazāk apzināta uzskata, ka jebkura nevienlīdzība ir netaisnīga un tāpēc likvidēt pienāktos ne tikai lielos, bet arī vidēji lielos īpašumus – galu galā, ja nebūs bagāto, nebūs arī nabago. Šis romantiskā sentimentālisma aromāts liecina par dažu deviņpadsmitā gadsimta sociālistiskās domas virzienu atstāto ietekmi. Ir radusies mentalitāte, kurā cilvēki sevi uzskata par komunisma pretiniekiem, taču bieži vien dēvē sevi par sociālistiem.

Un šī mentalitāte, kas Rietumos sāk arvien vairāk pieņemt spēcīgā, slēpj sevī daudz lielākas briesmas nekā pati marksistiskās ideoloģijas iedvešana. Tā lēni ved mūs lejā pa piekāpšanās nogāzi, kas var aizsniegt arī galējo robežu, aiz kuras pat tautām, kuras vēl atrodas šaipus Dzelzs priekškara, būs jāklūst par komunistiskām republikām. Tādas piekāpšanās, kurās jau iezīmējas nosliece uz egalitārismu ekonomikā un valsts kontroli, var ievērot ikvienā dzīves jomā. Arvien vairāk sarūk privātuzņēmumu skaits. Mantojuma nodokļi ir tik apgrūtinoši, ka daļā gadījumu valsts kase kļūst par galveno mantinieci. Valdības iejaukšanās tādās sfērās kā valūtas maiņa, eksports un imports dara rūpniecību, tirdzniecību un bankas atkarīgas no valsts. Valsts iejaucas algu, pensiju un cenu sistēmās, it visur. Tās pārraudzībā atrodas ne tikai rūpniecība un bankas, bet arī universitātes, laikraksti, radio raidstacijas, televīzijas kanāli un citas institūcijas. Un kamēr ekonomika tiek pārveidota egalitārisma virzienā, netikumība un liberālisms plosa ģimenes, bruģējot ceļu tā sauktajai brīvībai mīlestībai.

Ja neuzsāksim pret šo domāšanas veidu nopietnu cīņu, tad var gadīties, ka pēc kādiem piecdesmit vai varbūt simts gadiem Rietumi nonāks komunisma varā pat tad, ja Krievijā un Ķīnā jau būtu sācies politisks apvērsums.

- Tiesības uz īpašumu mums ir tik svēta lieta, ka pat tad, ja komunistiskais režīms dotu Baznīcai pilnīgu brīvību un visu iespējamo atbalstu, tā nevarētu kā likumīgu pieņemt tādu sabiedrisko iekārtu, kurā viss īpašums ir kolektīvs.

2. Kristīgā pasaule un vispasaules republika

Lai gan kontrevolucionāri ir pret vispasaules republikas izveidošanu, tie nevar pieņemt arī nestabilo un nedabisko stāvokli, kāds izveidojās pēc kristīgās kultūras nošķiršanas no sabiedrības un mūsdienām tik raksturīgās starptautiskās dzīves sekularizācijas.

Ikvienas tautas pilnīga suverenitāte netraucētu ļaudīm, kas pieder Baznīcas ganāmpulkam, pulcēties kopā kā vienai lielai garīgai ģimenei un veidot savas institūcijas, kurās dziļi iemājotu kristīgais gars un kuras, iespējams, pārraudzītu arī Svētā Krēsla pārstāvji, lai atšķirību radītās problēmas risinātu starptautiskā līmenī. Šādām institūcijām arī vajadzētu atbalstīt katoļu tautu sadarbību, kas visādā ziņā nestu sabiedrībai vienīgi labumu, vispirms, protams, domājot par Baznīcas aizstāvību pret neticīgajiem, kā arī par aizsardzības nodrošinājumu misionāriem pagānu zemēs un zemēs, kur valda komunisms. Visbeidzot, šādas institūcijas varētu nodibināt

kontakts arī ar nekatoļu tautām, lai labāk veiktos uzturēt kārtību starptautisko attiecību jomā.

Nekādā ziņā nevēloties noliegt tā kalpojuma nozīmīgumu, kādu laju apvienības var būt dažādos gadījumos veikušas, kontrrevolūcijai tomēr būtu vienmēr jāpievērš ļaužu uzmanība arī šo institūciju lielajam trūkumam, proti, sekulārismam, kā arī jābrīdina par risku, ka tieši šādās apvienībās var veidoties iedīgļi idejai par vispasaules republiku.⁶⁴

3. Kontrrevolūcija un nacionālisms

Šajā sfērā kontrrevolucionāriem ir jāatbalsta visu veselīgo nacionālo pazīmju saglabāšana ikvienā jomā, vai tā būtu kultūra, tradīcijas vai kas cits.

Tomēr nacionālisms nedrīkst izpausties tā, ka pastāvīgi tiktu noniecinātas vērtības, kas pieder citiem, vai arī nacionālo vērtību dievināšanā, it kā tās būtu šķirtas no kristīgās civilizācijas lielās dārgmantu krātuves.

Cildenums, kādu kontrrevolūcija novēl visām zemēm, ir un var būt vienīgi kristīgais cildenums, kas sevī ietver katram raksturīgo vērtību saglabāšanu un visu starpā brālīgas attiecības.

4. Kontrrevolūcija un militarisms

Kontrrevolucionāram būtu jāšausminās par mieru, kas tiek uzturēts vienīgi ar ieroču palīdzību, ar riebumu jādama par netaisnu karu un ar dziļu nožēlu jāraugās uz mūsdienu pasaulē tik raksturīgo bruņošanu.

Taču viņš arī nelolo ilūzijas par to, ka vienmēr valdīs miers. Tādēļ kontrrevolucionārs uzskata, ka šajā trimdas zemē militāristi ir vienkārši nepieciešami, un aicina izrādīt viņiem līdzjūtību, pateicību un apbrīnu, kādu tie, kuru misija ir cīnīties un mirt, lai sagādātu labumu visai sabiedrībai, ir godam pelnījuši.⁶⁵

12. NODALA

Baznīca un kontrrevolūcija

Kā jau redzējām, revolūcija ir dzimusi nekārtīgu kaislību eksplozijā, kuras aizved pie pilnīgas laicīgās sabiedrības bojāejas, morālās kārtības apvērsuma un Dieva noliegšanas. Tā nu revolūcijas vislielākie mērķi saistās tieši ar Baznīcu, Kristus Mistisko Miesu, šo nemaldīgo patiesības mācītāju, šo Dievišķā dabas likuma un līdz ar to arī visas laicīgās dzīves eksistences sargātāju.

Tas rada nepieciešamību izpētīt, kādās attiecībās atrodas Dievišķā institūcija, kuru revolūcija vēlas iznīcināt, un kontrrevolūcija.

1. Baznīca – daudz augstāks un nesalīdzināmi plašāks jēdziens nekā revolūcija vai kontrrevolūcija

⁶⁴ Skat. I daļas 7. nodaļas 3. apakšnodaļas A punkta k apakšpunktu.

⁶⁵ Skat. I daļas 12. nodaļu.

Revolūcija un kontrrevolūcija Baznīcas vēsturē ir ļoti nozīmīgas epizodes, jo tās iekļauj gan ticības atmešanas drāmu, gan kristīgo Rietumu atgriešanos. Bet tik un tā tās ir un paliek tikai epizodes.

Baznīcas misija nesaistās vienīgi ar Rietumiem, un arī laika ziņā tā nav saistīta ar revolucionāro procesu. Ejot šodien cauri visām vētrām, tā droši un mierīgi var teikt: „*Alios ego vidi ventos; alias prospexi animo procellas*” („Esmu jau redzējusi citus vējus, skatījusi citas vētras“)⁶⁶. Baznīca jau ir cīnījies citās zemēs, cīnījies ar ienaidniekiem, kas nākuši no citām tautām, un tā nešauboties turpinās iziet pretī jauniem ienaidniekiem un jaunām problēmām, kas stipri vien atšķirsies no visa, kas mums ir šodien. Tā arī tas turpināsies līdz pat laiku beigām.

Baznīcas darbības mērķis ir izmantot savu tiešo garīgo varu un netiešo laicīgo varu, lai glābtu dvēseles. Revolūcija ir šķērslis, kas uzradās, lai traucētu šīs misijas izpildīšanu. Baznīcai cīņa pret šo traucēkli (tik daudzu citu traucēkļu vidū) nenozīmē neko vairāk, kā vien līdzekli sava galvenā mērķa sasniegšanai. Tas gan ir ļoti svarīgs līdzeklis, bet tomēr tikai līdzeklis, turklāt vēl samērots tieši ar konkrētā šķēršļa dimensijām. Tādējādi arī tad, ja revolūcijas nemaz nebūtu, Baznīca joprojām turpinātu darīt visu, ko tā jau dvēseļu pestīšanas laukā dara.

Varbūt to varētu izskaidrot vēl labāk, ja salīdzinātu Baznīcas nostāju pret revolūciju un pret kontrrevolūciju ar tautas nostāju karā. Kad Hanibāls jau bija pie Romas vārtiem, pret viņu vajadzēja raidīt visus valsts aizsargspēkus. Tā bija ļoti svarīga atbildes reakcija uz spēcīgā un gandrīz jau uzvarošā ienaidnieka ielaušanos. Bet vai tādēļ Roma būtu iegājusi vēsturē vienīgi ar to, ka tā lika Hanibālam izjust šo atbildes reakciju? Vai kāds varētu šādam pieņēmumam noticēt?

Tikpat absurdi būtu iedomāties, ka Baznīcu var salīdzināt ar kontrrevolucionāro kustību.

Šajā ziņā būtu jāievieš skaidrība uzreiz: kontrrevolūcija nav radīta tam, lai nodarbotos ar Kristus Līgavas pestīšanu. Un Baznīcai, sava Dībinātāja solījumu atbalstītai, nav vajadzīga cilvēku palīdzība, lai tā varētu izdzīvot. Tieši otrādi, tā ir Baznīca, kas dod dzīvību kontrrevolūcijai. Bez Baznīcas kontrrevolūcija nebūtu ne iespējama, ne pat iedomājama.

Tomēr arī kontrrevolucionārie spēki vēlas dot savu ieguldījumu daudzo revolūcijas apdraudēto dvēseļu glābšanā un laicīgo sabiedrību apdraudošo katastrofu novēršanā. Bet, lai spētu to darīt, ir jāpaļaujas uz Baznīcu un tai pazemīgi jākalpo, nevis uzpūtībā jāiedomājas, ka mēs Baznīcu glābjam.

2. Baznīcai ir svarīgi, lai revolūcija tiktu sagrauta

Ja revolūcija pastāv un ja tā ir tāda, kāda tā ir, tad revolūcijas sagrauve, kas kalpo dvēseļu glābšanas interesēs un it īpaši Dieva goda vairošanai, arī pieder Baznīcas misijai.

3. Baznīca pēc savas būtības ir kontrrevolucionārs spēks

⁶⁶ Cicerons. *Vēstules draugiem* (12, 25, 5).

Saprotot terminu „revolūcija“ tādā nozīmē, kādā tas šeit lietots, virsrakstu veidojošie vārdi nepārprotami ir visa agrāk iztirzātā rezumējums. Apgalvot pretējo nozīmētu sacīt, ka Baznīca nespēj pildīt savu misiju.

4. Baznīca pat ir vislielākais kontrrevolucionārais spēks

Fakts, ka Baznīcai starp kontrrevolucionārajiem spēkiem piemīt noteicošā loma, ir acīmredzams. Pietiek tikai atcerēties kaut vai katoļu skaitu, viņu vienotību un ietekmi visā pasaulē. Taču šādām objektīvām pārdomām par Baznīcas dabiskajiem resursiem ir gaužām maza nozīme, jo patiesais Baznīcas spēks izriet no fakta, ka tā ir mūsu Kunga Jēzus Kristus Mistiskā Miesa.

5. Baznīca ir kontrrevolūcijas dvēsele

Kontrrevolūcija ir cīņa par to, lai izdzēstu revolūcijas liesmas un par jaunu veidotu kristīgo pasauli – tādu, kurā atmirdzētu ticība un kas pazemīgi pieņemtu hierarhijas garu, un kas savā sirdsskaidrībā būtu bez vainas. Tas viss, protams, tiks panākts, vispirms dziļi iedarbojoties uz cilvēku sirdīm. Bet tā jau ir Baznīcas misija, jo tieši Baznīca sludina katoļticību un ved cilvēkus pie mīlestības un tās praktizēšanas. Tādējādi Baznīca ir kontrrevolūcijas dvēsele.

6. Kontrrevolūcijas ideāli pieprasa augsti teikt Baznīcas godu

Ja jau revolūcija ir Baznīcas ienaidniece, tad būtu neiespējami ienīst revolūciju (ja runājam par revolūciju kopumā, nevis tikai par kādu tās atsevišķu aspektu) un iziet pret to cīņā, vienlaikus nevēloties jau paša šī fakta dēļ vien slavēt Baznīcu. Tas ir tikai loģisks secinājums.

7. Savā ziņā kontrrevolūcijas skatījums ir plašs un sniedzas tālāk par Baznīcas darbības jomu

Iepriekš sacītais labi parāda, cik cieši kontrrevolucionārā darbība ir saistīta ar visas laicīgās sabiedrības pārkārtošanu. „Visa pasaule no pašiem pamatiem ir jāizveido no jauna“⁶⁷, sacīja pāvests Pijis XII, redzot postažu, par kādu revolūcija bija pārvērtusi pasauli.

Tādējādi rodas situācija, kad, no vienas puses, vienīgi Baznīcas mācībai ir jāiedvesmo visaptveroša, kontrrevolucionāra laicīgās sabiedrības pārkārtošana, bet, no otras puses, tas prasa iedziļināšanos neskaitāmos konkrētos, praktiskos jautājumos, kas ir risināmi laicīgo iestāžu kompetences ietvaros. Un šeit kontrrevolucionārie spēki aizsniegsies tālāk nekā Baznīca, kaut arī tie vienmēr paliek dziļi vienoti ar Baznīcu ikvienā jautājumā, kas saistīts ar Baznīcas maģistēriju vai izriet no tās netiešās ietekmes.

8. Vai katram katolim būtu jābūt kontrrevolucionāram?

⁶⁷ Pijis XII, pāvests. Apustuliskais pamudinājums Romas ticīgajiem. 1952. gada 10. februāris. *No: Discorsi e radiomessagi*. 13. sēj., 471. lpp.

Tik lielā mērā, cik katrs katolis ir apustulis, tas būs arī kontrrevolucionārs. Taču arī kontrrevolucionāri mēdz būt dažādi.

A Neapzināts kontrrevolucionārs

Kontrrevolucionārs var būt arī netieši un it kā neapzināti. Tā ir, piemēram, gadījumā ar žēlsirdības māsu, kas strādā slimnīcā. Viņas darbošanās tiešais mērķis ir cilvēka miesas izdziedināšana un, pāri visam, labuma sniegšana pacienta dvēselei. Savu darbu viņa var darīt, nemaz nerunājot par revolūciju un kontrrevolūciju. Iespējams, ka, dzīvojot specifiskos apstākļos, viņa pat nemaz nav pietiekami labi informēta par tādām norisēm kā revolūcija un kontrrevolūcija. Un tomēr, tik lielā mērā, cik māsa spēj palīdzēt dvēselēm, viņa arī mazina revolūcijas ietekmi uz šīm dvēselēm. Bet tas, savukārt, netiešā veidā stiprina kontrrevolūcijas pozīcijas.

B Mūsdienu prasība pēc skaidras valodas

Tā kā mūsu laikmets ir revolucionāro un kontrrevolucionāro ideju caurausts, šķiet, ka tas mums izvirza prasību šīs lietas dziļi izprast, bet, ar tām sastopoties, nezaudēt modrību un, ja apstākļi to pieprasītu, rīkoties enerģiski.

Tādējādi mēs ticam, ka ir ļoti vēlams, lai jebkuram mūsdienu kristieša apustulātam, neatkarīgi no tā, kādā jomā tas pastāv, būtu izteikti kontrrevolucionāri nodomi un izpausmes veids.

Citiem vārdiem, mēs ticam, ka patiesi mūsdienīgs apustulis, lai arī kurā jomā darbotos, savas darbības efektivitāti tikai kāpinās, ja, laikus pamanījis savā vidē revolucionārus iedīgļus, ar visiem savā rīcībā esošajiem līdzekļiem centīsies tos pakļaut kontrrevolucionārās domas ietekmei.

C Izteikts kontrrevolucionārs

Neviens nevar sacīt, ka būtu nepieļaujami, ja dažas personas uzņemtos pienākumu izvērst specifiski kontrrevolucionāru apustulātu katoļu un nekatoļu aprindās. Šie aktīvistu tad izskaidrotu, ka revolūcija eksistē, aprakstītu tās garu, metodes un teorijas un mudinātu cilvēkus pievērsties kontrrevolucionārai darbībai.

Tā rīkojoties, viņi veltīs savas aktivitātes īpaša apustulāta labā, kas ir tikpat dabisks un uzslavas cienīgs (un noteikti pat vēl dziļāks) kā to personu apustulāts, kas specializējusies cīņā pret citiem Baznīcas ienaidniekiem, tādiem kā spiritisms vai protestantisms.

Iespaidot ļaudis no katoļu un nekatoļu aprindām, lai brīdinātu dvēseles, teiksim, par ļaunumiem, kurus nes sev līdzīgs protestantisms, bez šaubām, ir likumīgi un turklāt arī nepieciešami, ja gribam, lai izdotos laba un efektīva pretprotestantisma akcija. Un katoļi, kas veltī savu darbu kontrrevolūcijas apustulātam, rīkosies līdzīgi.

Dažas pārmērības, kas var izpausties šajā apustulātā – starp citu, tas var tikpat labi atgādīties arī jebkurā citā apustulātā – neapgāž mūsu iedibinātos principus. Galu galā, *abusus non tollit usum* – ļaunprātīga rīcība neiznīcina labas tradīcijas.

D Kontrrevolucionārā darbība, kas neveido apustulātu

Visbeidzot, ir arī tādi kontrrevolucionāri, kas nepraktizē apustulātu šī vārda tiešā nozīmē, jo viņi veltī sevi cīņai tikai kādā jomā, piemēram, partiju politikā vai ekonomikas pasākumos, kas vērsti uz to, lai apkarotu revolūciju. Nevar noliegt, ka arī šādas darbības ir pietiekami svarīgas un atzinīgi novērtējamas.

9. Katoļu Akcija un kontrrevolūcija

Ja mēs lietojam vārdu savienojumu *Katoļu Akcija* tādā nozīmē, kādu tam bija piešķīris pāvests Pijis XII (tas ir, apvienību grupa, kas, Baznīcas hierarhijas vadīta, sadarbojas ar tās apustulātu), tad, mūsaprāt, kontrrevolūcijai tās reliģiskajā un morālajā aspektā būtu jāieņem vissvarīgākā vieta autentiskas mūsdienu katoliskās akcijas programmā.

Protams, kontrrevolucionāru darbību var veikt arī indivīds, kas darbojas vienpersoniski, bet tikpat labi to var saviem spēkiem veikt vairāki indivīdi, kas darbojas kopā. Ar pienācīgu Baznīcas atļauju šāda akcija var pārtapt pat reliģiskā asociācijā, kas īpaši veltījusies revolūcijas apkarošanai.

Taču ir jāsaprot, ka tādu kontrrevolucionāro akciju, kas pēta vienīgi partiju cīņas vai ekonomikas iespējas, nevar ierindot starp katoliskās akcijas pamatuzdevumiem.

10. Kontrrevolūcija un nekatoļi

Vai kontrrevolucionāru nometne varētu pieņemt sadarbību ar nekatoļiem? Vai mēdz būt, piemēram, kontrrevolucionāri protestanti vai musulmaņi? Šeit atbilde ir rūpīgi jāizanalizē. Nav autentiskas kontrrevolūcijas ārpus Baznīcas.⁶⁸ Tomēr var just, ka arī starp nekatoļiem ir atsevišķas personas, kuras jau sasniegušas tādu dvēseles stāvokli, ka sāk visā pilnībā saskatīt revolūcijas ļaunumu un vēlas ieņemt pret to stingrāku nostāju. Šie ļaudis, visticamāk, liks revolūcijai šķēršļus, un reizēm pat lielus šķēršļus. Ja viņi atsauktos uz Dieva žēlastības aicinājumu, varētu kļūt pat priekšzīmīgi katoļi un tādēļ arī efektīvi savā kontrrevolucionārajā darbībā. Bet līdz tam viņi vismaz kaut kādā mērā oponenti revolūcijai un var pat atspiest to atpakaļ. Taču šī vārda tiešā un pilnīgā nozīmē viņi nav kontrrevolucionāri. Viņu piedāvājumu sadarboties ne tikai var pieņemt, bet tas pat būtu jāpieņem, taču ar piesardzību, kādu Baznīca šajā gadījumā pieprasa.

Katoļiem būtu īpaši jāapzinās, kādus apdraudējumus var sagaidīt no sadarbības ar starpkonfesionālām asociācijām. Par to jau tika brīdinājis arī svētais pāvests Pijis X:

Patiesi, nemaz nerunājot par citiem jautājumiem, briesmas, kurām šāda veida asociāciju dēļ mūsu cilvēki pakļauj vai, drīzāk, var pakļaut kā savas ticības viengabalainību, tā arī taisnīgo paklausību likumiem un Katoļu Baznīcas priekšrakstiem, ir ārkārtīgi nopietnas.⁶⁹

Starp nekatoļiem lai mūsu apustulāts vispirms saistās ar tiem, kuriem ir kontrrevolucionāri centieni.

⁶⁸ Skat. 12. nodaļas 5. apakšnodaļu.

⁶⁹ Sv. Pijis X, pāvests. Enciklika *Singulari quadam*. 1912. gada 24. septembris. Paris : Bonne Presse. 7. sēj., 275. lpp.

3. daļa

REVOLŪCIJA UN KONTRREVOLŪCIJA PĒC DIVDESMIT GADIEM

1976. gadā grāmatas autoram palūdza uzrakstīt priekšvārdu jaunam *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* izdevumam itāļu valodā. Taču viņš nolēma tā vietā labāk sniegt revolucionārā procesa evolūcijas analīzi gandrīz divdesmit gadu garumā, kas bija pagājuši kopš šī darba pirmā izdevuma klajā nākšanas. Tā nu viņš pievienoja jau esošajam darbam šo trešo daļu, kas pirmoreiz publicēta 1977. gadā. Bet 1992. gadā, pēc Dzelzs aizkara krišanas, autors vēl papildināja sava darba 3. daļu ar dažiem jauniem komentāriem, kas ir pievienoti arī šajā izdevumā. (Red.)

1. NODALA

Revolūcija – pastāvīgu pārmaiņu process

Tā kā kopš *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* 1. izdevuma iznākšanas jau ir pagājis ilgs laiks, kurā vairāk vai mazāk iezīmējušies dažādi notikumi, būtu tikai vietā jautājums, vai grāmatā aprakstītais neprasa pēc papildinājumiem. Uz to, kā lasītājs pārlicināsies, atbilde var būt tikai apstiprinoša.

1. *Revolūcija un kontrrevolūcija* un TĢĪ: divdesmit darba un cīņas gadi

Kad sāku rakstīt šīs piezīmes, gribot negribot bija jāatceras Aleksandra Dimā romāns *Pēc divdesmit gadiem*. Šo darbu savā laikā mēdza augsti novērtēt Brazīlijas pusaudži, taču tas turpinājās tikai līdz kādam brīdim (šodien gan tā jau ir tāla pagātne); tad sāka iestāties dziļas psiholoģiskas pārvērtības, kas darīja galu interesei par šāda veida literatūru.

Savukārt mēs varam atskatīties uz 1959. gadu un piebilst, ka nu jau drīz būs noslēdzies 1976. gads. Tas nozīmē, ka mūsu grāmatas apgrozījuma periods tuvojas otrās desmitgades beigām.

Divdesmit gadi... Šajā laikposmā grāmatas izdevumu skaits ir tikai audzis.⁷⁰

Grāmata *Revolūcija un kontrrevolūcija* nebija iecerēta vienīgi kā pētījums, bet tika rakstīta ar domu, ka tā varētu kļūt par bieži lietotu rokasgrāmatu kādam simtam jaunu brazīliešu, kas bija mūs lūguši vadīt un koordinēt viņu centienus, ņemot vērā problēmas un pienākumus, ar kādiem viņi tajā laikā saskārās. Tā bija kā sēklas saujiņa, no kuras vēlāk sazēla TĢĪ vienības, kas izplatījās pa visu Brazīliju – valsti,

⁷⁰ Pēc divām pirmajām publikācijām žurnālā *Catolicismo* „Revolūcijai un kontrrevolūcijai” grāmatas formā ir bijuši divi izdevumi portugāļu valodā, trīs izdevumi itāļu valodā (viens Turīnā un divi Pjačencā), seši izdevumi spāņu valodā (viens Barselonā, viens Bilbao, viens Santjago, Čīlē, viens Kolumbijā un divi Buenosairesā), divi franču valodā (Brazīlijā un Kanādā) un divi angļu valodā (Fulertonā, Kalifornijā un Ņūrošelā, Ņujorkā). Darbu arī pilnībā pārpublicēja žurnāli *Qué Pasa?* (Madride) un *Fiducia* (Santjago, Čīle). Abiem periodiskajiem izdevumiem ir 90000 eksemplāru metiens. (Red. piez.)

kura ar savu plašumu varētu līdzināties gandrīz vai veselam kontinentam. Vienlaikus labvēlīgi apstākļi veicināja līdzīgu neatkarīgu organizāciju veidošanos un izaugsmi visā Dienvidamerikā. Tas pats vēlāk notika arī ASV, Kanādā, Spānijā un Francijā. Bet pēdējā laikā arī personas un apvienības no citām Eiropas valstīm, sajūtot gara radniecību ar šo organizāciju plašo saimi, ir izrādījušas vēlmi nodibināt ar to sirsnīgas un daudzsološas attiecības. Piemēram, Francijā 1973. gadā nodibinātais Tradīciju, ģimenes un ģimenes birojs⁷¹ ir veicinājis šādu kontaktu veidošanos un savstarpēju tuvināšanos, cik vien tas bijis iespējams.

Tādējādi šie divdesmit gadi ir bijuši izaugsmes gadi. Jā, tie bija mūsu organizācijas izaugsmes gadi, taču vienlaikus arī intensīvas kontrrevolucionārās cīņas gadi.

Ir sasniegti ievērojami rezultāti. Šis gan nav īpaši piemērots brīdis, lai tos aprakstītu⁷², tādēļ pietiks, ja sacīsim, ka ikvienā valstī, kurā ir TĢĪ vai līdzīga organizācija, tā ir izvērsusi pastāvīgu cīņu pret revolūcijas izplatību jeb, precīzāk izsakoties, pret tā sauktajiem kreisajiem katoļiem reliģijas jomā un komunismu laicīgajā sfērā. Un šī cīņa vienmēr tiek balstīta uz principiem, normām un mērķiem, kas izklāstīti grāmatas II daļā.⁷³

To, cik patiesi ir viss šajā darbā sacītais par nesaraucjami saistītajām revolūcijas un kontrrevolūcijas tēmām, uzskatāmi pierāda kontrrevolucionārajā cīņā ieguldīto pūliņu labie augļi.

2. Vai pasaulē, kas pastāvīgi un strauji mainās, revolūcija un kontrrevolūcija vēl joprojām ir aktualitātes? Atbilde ir apstiprinoša

Līdztekus tam, ka sešos kontinentos⁷⁴ aug grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* izdevumu skaits un vairojas tās nestie augļi, pasaule, kurā četrus gadsimtus valdījis revolucionārais process, vēl joprojām atrodas šī procesa ietekmē. Patiesībā pasaule pārdzīvo tik straujas un dziļas pārmaiņas, ka, izdodot šo jauno izdevumu, ne bez

⁷¹ Mūsdienās: *Association Française pour la Défense de la Tradition, de la Famille et de la Propriété*.

⁷² Skat. grāmatu *Um homem, uma obra, uma gesta – Homenagem das TFPs a Plínio Corrêa de Oliveira* (Sao Paulo: Edições de Amanhã, 1989), kura ietver plašu vēsturisku datu klāstu par TĢĪ biedrībām un birojiem 22 valstīs no sešiem kontinentiem. (*Red. piez.*)

⁷³ Runājot par cīņu pret modernā sociālisma formām, īpašu ievērību pelna profesora Plinio Korreijas de Oliveiras darbs *Kas komunismam ir funkcionējošs sociālisms: šķērslis vai placdarms?* 1982. gadā tas tika nopublicēts 50 nozīmīgākajos Rietumu laikrakstos un žurnālos, kopā sastādot 33 miljonu tirāžu. Šī publikācija pamudināja Nobela prēmijas laureātu ekonomikā Frīdrihu Hajeku uzrakstīt ļoti cildinošu atsaukumi. Lielu interesi ir izraisījušas arī grāmatas *España, anestesiada sin prescribirlo, amordazada sin saberlo, extraviada sin quererlo: la obra del PSOE* un *Ad perpetuam rei memoriam*, kuras publicēja spāņu TĢĪ. Pirmā no šīm grāmatām tika nopublicēta 1988. gadā, bet otrā – 1991. gadā. (*Red. piez.*)

⁷⁴ Grāmatai *Revolūcija un kontrrevolūcija* ir vērā ņemams apgrozījums arī Austrālijā, Dienvidamerikā un Filipīnās. (*Red. piez.*)

pamata atkal gribas jautāt, vai saistībā ar šīm pārmaiņām 1959. gadā rakstītā darbā nav jāizdara kādi labojumi vai papildinājumi.

Revolūcija un kontrrevolūcija ne tikai teorētiski, bet reizēm arī teorētiski praktiskā plāksnē mēdz balansēt uz tīras teorijas robežas. Tādēļ, lai tas nevienu nepārsteidz, bet mūsu skatījumā nav tādu notikumu, kuru iespaidā varētu izmainīties šī pētnieciskā darba saturs.

Tiesa gan, nevar noliegt, ka daudzas darbības metodes un stili, kas bija raksturīgi 1959. gadā dibinātajai Brazīlijas TĢĪ un tai radniecīgām organizācijām, savā laikā tika nomainīti vai pieskaņoti jaunajiem apstākļiem. Bija arī jaunievedumi. Bet, tā kā visas šīs metodes un stili pieder palīgsfērai, kas ir praktiskās realizācijas joma, *Revolūcija un kontrrevolūcija* tās neiztirzā. Līdz ar to arī tekstā nekas nav pārveidojams.

Neraugoties uz to, ir jāatzīst: ja mēs vēlētos *Revolūciju un kontrrevolūciju* pieskaņot jaunajiem apvāršņiem, kurus mūsu priekšā paver vēsture, būtu vajadzīgi vēl daudzi papildinājumi. Taču šādā vienkāršā pielikumā tie neiederas. Mēs gan domājam, ka zināms kopsavilkums, kas atspoguļotu revolūcijas tālākattīstību šajos 20 gados, citiem vārdiem, pārskats, kas parādītu pasaules ainu un to, kā tā revolucionārā procesa iespaidā izmainījusies, palīdzētu lasītājam viegli sasaistīt šī pētnieciskā darba saturu ar tagadnes realitāti. Šādā virzienā tad arī turpināsim tālāko izklāstu.

2. NODALA

Trešās revolūcijas apogejs un krīze

1. Trešās revolūcijas apogejs

Mēs redzējām⁷⁵, kā Baznīcas un kristīgās civilizācijas pakāpeniskā iznīcināšanas procesa trīs galvenās fāzes veido trīs liela mēroga revolūcijas: humānisms, renesanse un protestantisms 16. gadsimtā (pirmā revolūcija), Lielā Franču revolūcija 18. gadsimtā (otrā revolūcija) un komunisms 20. gadsimta otrajā gadu desmitā (trešā revolūcija).

Šīs trīs revolūcijas ir jāsaprot vienīgi kā viena liela veseluma jeb vienas lielas revolūcijas daļas.

Revolūcija ir process, tāpēc nav jābrīnās par faktu, ka trešā revolūcija, kas sākās 1917. gadā, turpinās vēl joprojām. Šobrīd tā jau ir pavisam tuvu savam apogejam.

Pietiek tikai paraudzīties, kādas teritorijas un kādu iedzīvotāju skaitu sev pakļāvis komunistiskais režīms, lai saprastu, ka trešā revolūcija valda pasaulē tā, kā tas vēl nekad agrāk vēsturē nav pieredzēts. Šī impērija iemieso pastāvīgus šķelšanās draudus un rada nedrošības sajūtu arī lielākajā daļā valstu, kas nepieder komunistiskajam blokam. Pat vairāk, trešās revolūcijas virzošie spēki tur savās rokās grožus, kas arī komunisma vēl nepārņemtajās pasaules daļās spēj iedarbināt attiecīgos mehānismus,

⁷⁵ Skat. „Ievadu“ un I daļas 3. un 5. nodaļas A–D sadaļas.

lai atklāti savu darbību izvērstu komunistiskās partijas, kā arī milzīgais slēpto komunistu un daļējo komunistu tīkls līdz ar noderīgiem plānprātiņiem, kas iefiltrējās ne vien nekomunistiskajās, sociālistiskajās un citās partijās, bet pat baznīcās⁷⁶, profesionālajās un kultūras asociācijās, bankās, presē, televīzijā, radio, kino industrijā un līdzīgās sfērās. Un, it kā ar to vēl nebūtu diezgan, trešā revolūcija ar iznīcinošu efektivitāti, kā mēs vēlāk izskaidrosim, liek lietā arī psiholoģiskās cīņas taktiku. Izmantojot šādu taktiku, komunistiem pa lielākai daļai arī izdodas Rietumu nekomunistisko sabiedrisko domu novest līdz muļķīgai apātijai. Minētā taktika ļauj trešajai revolūcijai cerēt, ka šajā jomā izdosies sasniegt arī vēl ievērojamākus rezultātus, kas liks vēl vairāk apmulst tiem, kas no malas vēro un analizē trešās revolūcijas gaitu.

KOMENTĀRS

Trešās revolūcijas krīze – likumsakarīgs marksistisko utopiju rezultāts

Kā šeit tika atzīmēts, trešās revolūcijas apogeja starptautiskās dimensijas jau bija bēdīgi slavenas. Taču, laikam ejot, šī apogeja būtība galvenajos vilcienos kļuva vēl skaidrāka. Varbūt to sekmēja komunisma uzkundzēšanās arvien plašākām teritorijām un iedzīvotāju masām, sarkanās propagandas izplatīšanās pa visu pasauli un komunistisko partiju nozīmīguma palielināšanās Rietumu pasaulē, bet varbūt arī komunistisko strāvājumu ieplūšana dažādu tautu nacionālajās kultūrās.

Jebkurā gadījumā, šie faktori, kurus vēl pastiprināja globālā panika atomdraudu priekšā, ar kādiem padomju agresija biedēja visus kontinentus, noveda pie visnotaļ glēvas politikas, gandrīz vai pie kapitulācijas politikas attiecībās ar Maskavu. Tiklab Vācijai, kā arī Vatikānam bija savas *Ostpolitik*⁷⁷, pūta visu nolīdzinošais beznosacījuma pacifisma vējš un sazēla tādi politiskie lozungi un uzstādījumi, kas sagatavoja daudzus no mietpilsoņiem raudzīties uz komunisma triumfu kā neizbēgamu tuvākās nākotnes pavērsienu.

Vai gan mēs visi neesam dzīvojuši zem šī kreiso partiju optimisma psiholoģiskā spiediena, kas kūtrajiem centrīstiem šķita tikpat mīklains kā sfinksa un draudīgs kā leviatāns pret visiem, kas, līdzīgi TĢĪ pārstāvjiem un *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* piekritējiem daudzās jo daudzās zemēs, spēja labi novērtēt, pie kādas apokalipses šis ceļš aizvedīs?

⁷⁶ Mēs runājam par komunisma iefiltrēšanos vairākās baznīcās. Un nebūtu pieļaujami par to nerunāt, jo tieši šāda iefiltrēšanās pasaulei sagādā vislielākos draudus, it īpaši vēl, ja tas notiek Romas katoļu svētajā un apustuliskajā Baznīcā. Tas tā ir tāpēc, ka mūsu Baznīca nav vienīgi kaut kāds baznīcu paveids. Tā ir vienīgā dzīvā un patiesā Dieva dzīvā un patiesā Baznīca – vienīgā mūsu Kunga Jēzus Kristus mistiskā Līgava. Salīdzinājumā ar citām baznīcām tā nav kā lielāks un mirdzošāks dārgakmens starp mazākiem un blāvākiem dārgakmeņiem, bet gan vienīgais īstais dimants visu šo stikla „analogu“ vidū.

⁷⁷ *Ostpolitik* (vācu val.) – austrumpolitikas.

Cik maz vēl bija to, kas saprastu, ka leviatāns jau ir nāvīgi slims un viņa stāvoklis tikai pasliktinās, jo arī šis briesmonis nevar pārvarēt slimību, kura ir marksistisko utopiju likumsakarīgs rezultāts!

Izskatās, ka mūsdienu pasaulē minētā krīze jau ir likusi leviatānam sadalīties. Taču, kā vēlāk atklāsies, šī sadalīšanās ir izplatījusi pat vēl nāvējošāku krīzes klimatu visā pasaulē.

Tas ir inertums – stāvoklis, kad tik daudzo „demokrātisko“ valdību un izveicīgo Rietumu privātās ekonomikas sektora pārstāvju starpā trūkst atklātas un jēgpilnas sadarbības, lai kopīgi nostātos pret komunismu, kas jau ir laidis visai spēcīgas saknes. Šāds stāvoklis iezīmē diezgan šausminošu globālu panorāmu.

Ja, pastāvot šādiem apstākļiem, revolucionārais process turpinās virzīties uz priekšu pa progresa ceļu tāpat kā līdz šim, tad, no cilvēciskā viedokļa raugoties, gala rezultātā visu pasauli neizbēgami savā varā pārņems vispārējs trešās revolūcijas triumfs. Cik ilgā laikā tas varētu notikt? Ja mēs pat tikai hipotēzes veidā izteiktu domu, ka tas varētu būt pēc kādiem divdesmit gadiem, daudzi satrūktos. Šāds periods viņiem šķistu pārsteidzoši īss. Bet patiesībā, kurš gan var garantēt, ka šāds iznākums mūs nepiemeklē jau pēc desmit, pieciem vai pat pāris gadiem?

Šādu galēju postījumu varbūtību un to iespējamo nenovēršamību var prognozēt, ņemot vērā lielās izmaiņas pasaulē pastāvošajā lietu kārtībā, kad salīdzinām 1959. un 1976. gada pespektīvas.

A Ceļā uz savu apogeju trešā revolūcija apzināti vairījās no liekām un liktenīgām avantūrām

Kaut arī trešās revolūcijas mentoriem ir visas iespējas jebkurā brīdī ļauties tādai avantūrai kā visas pasaules iekarošanai, izraisot virkni karu, politiskus triecienus, ekonomiskas krīzes un asiņainas sacelšanās, viņiem nav nekādu šaubu arī par to, ka šādi izlēcieni ir saistīti ar zināmiem riskiem. Tāpēc trešās revolūcijas mentori ir pieņēmuši lēmumu ķerties pie šo risku iedarbināšanas tikai tad, ja tas viņiem šķitīs absolūti nepieciešami.

Īstenībā, ja jau klasisko metožu pielietojums vien varēja aizvest komunismu varas virsotnēs un šādai uzvarai nemaz nebija nepieciešama revolucionārā procesa pakļaušana neapzinātiem un neaprēķināmiem riskiem, tad arī ir saprotams, kāpēc tie, kas organizē vispārējo revolūciju, cer iegūt visā pasaulē varu, nepakļaujot savu darbību neatgriezenisku katastrofu riskam, kas apdraud ikvienu lielu avantūru.

B Varbūt avantūra vēl ir priekšā revolūcijas turpmākajās fāzēs?

Trešās revolūcijas ierasto metožu veiksmes stāstu sāk apdraudēt nelabvēlīga psiholoģiskā klimata veidošanās, kas diezgan izteikti iezīmējas tieši pēdējo divdesmit gadu laikā.

Vai šādi apstākļi varētu noskaņot komunistus turpmāk izvēlēties riskantākas cīņas metodes?

KOMENTĀRS

Pārkārtošanās un atklātība: trešās revolūcijas atbrūošana vai komunisma metamorfozes?

1989. gada noslēgumā vadošās starptautiskā komunisma amatpersonas nolēma, ka beidzot ir pienācis laiks sākt gatavot komunisma lielāko politisko manevru.

Šis manevrs paredzēja „dzelzs priekškara“ un Berlīnes mūra sagraušanu. Un tam bija jāsakrīt ar „brīvību nesošo“ rīcības programmu *glasnost*⁷⁸ (1985) un *perestroika*⁷⁹ (1986) īstenošanu, tā, lai veicinātu šķietamo trešās revolūcijas izskaušanu padomju pasaulē.

Bet šādai izskaušanai, savukārt, bija jānodrošina tās galvenajam ierosinātajam un izpildītajam Mihailam Gorbačovam līdzjutēju simpātijas, Rietumvalstu vadītāju un neskaitāmu Rietumu ekonomiku pārstāvošu privātpersonu pilnīga uzticēšanās.

No tiem tad Kremlis varēja sagaidīt apjomīgu finanšu resursu ieplūšanu savās tukšajās kabatās.

Šo cerību bagātīgā piepildīšanās Gorbačovam un viņa komandai deva iespēju turpināt stūrēt savu plostu pa nabadzības un laiskuma jūras straumi bezdarbībā, kamēr nelaimīgā Krievijas tauta, kas tikai nesen tika pakļauta pilnīgam valsts kapitālismam, to visu uzņēma ar savādu, mulsinošu mieru. Šāda veida pasivitāte mēdz radīt labvēlīgu klimatu morālai apātībai un haosam, un varbūt arī sekmēt iekšējās nesaskaņas, kas no krīzes var novest pie pilsoņu kara vai pat pasaules kara.⁸⁰

Tāds bija fons, uz kura 1991. gada augustā sāka risināties sensacionālie un mīklainie notikumi, kuros galveno varoņu un iniciatoru lomās startēja Gorbačovs, Jeļcins un citi viņu līdzgaitnieki. Šī spēle tad arī nobruģēja ceļu vispirms uz PSRS pārveidošanu par brīvu valstu konfederāciju un vēlāk uz tās sadalīšanos.

Izplatījās arī runas par sagaidāmo Fidela Kastro režīma krišanu Kubā un par iespējamo izbadējušos ordu invāziju Rietumeiropā no austrumiem un Magriba. Daži nabadzīgo albāņu pūļu mēģinājumi iekļūt Itālijā varēja būt priekšvēstnesis šai jaunajai „barbaru invāzijai“.

Ibērijas pussalā un arī vēl citās Eiropas vietās šādas hipotēzes tiek izteiktas, balstoties uz zināmu pieredzi ar musulmaņiem, kas pagātnē bija tikai atsevišķos gadījumos un salīdzinoši nelielā skaitā apmetušies uz dzīvi vairākās Eiropas kontinenta daļās, taču vēlāk sekoja pat tiltu būvniecības projekti pār Gibraltāra jūras šaurumu, lai atvieglotu turpmāko musulmaņu ieplūšanu Eiropā.

⁷⁸ *Glasnost* (krievu val.) – atklātība.

⁷⁹ *Perestroika* (krievu val.) – pārkārtošanās.

⁸⁰ 1990. gada februārī grāmatas autors laida klajā manifestu ar nosaukumu „Komunisms un antikomunisms uz pēdējās tūkstošgades pēdējo desmit gadu sliekšņa.“ Tās ir nopietnas pārdomas par komunisma cēlājiem kā Austrumos, tā Rietumos un viņu attieksmi pret *perestroiku*. Darbs tika publicēts 21 laikrakstā 8 valstīs un izsauca plašu rezonansi, it īpaši Itālijā. (*Red. piez.*)

Pastāv kaut kāda savāda līdzība starp to, kas sekoja pēc Berlīnes mūra krišanas un pēc minētā tilta uzcelšanas pār Gibraltāru: abos gadījumos Eiropas kontinents tika atvērts ienācējiem, kas ne ar ko neatšķīrās no tiem, kurus ar uzvaru kaujas laukā atvairīja Kārlis Lielais, kad cīnījās pret barbaru vai daļēju barbaru ordām no austrumiem un musulmaņu pūļiem no reģioniem, kas atrodas uz dienvidiem no Eiropas kontinenta.

Varētu domāt, ka vēsture atkārtojas un mūsu priekšā uzvirto senie pirmsviduslaiku notikumi.

Un tomēr šeit kaut kā pietrūkst... Katoliskās sabiedrības ticības pavasara degsme savulaik lika doties cīņā pret abām svešajām varām vienlaicīgi. Bet pāri visam pietrūkst kāda... Kur gan lai mūsdienās atrod vīru, kas varētu līdzināties Kārlim Lielajam?

Ja būtu jāprognozē šo hipotēžu attīstība Rietumos, tad iespējamo seku mērogs un dramatisms liktu aizdomāties ikvienam, kaut arī mūsu pārskats vēl nemaz neietver pilnīgi visas seku prognozes, kādas izvirzījuši no dažādām intelektuālām sfērām nākušie eksperti un objektīvākie masu mediji.

Piemēram, aizvien pieaug pretstati starp patērētājvalstīm un nabadzīgajām valstīm, tas ir, starp bagātajām industrializētajām zemēm un tām, kas ir vienīgi izejmateriālu ražotājas.

Pastāv bažas, ka šie kontrasti var izraisīt pasaules mēroga interešu sadursmi starp divu ieviržu ideoloģijām, no kurām viena rūpējas par neierobežotu bagātību pieaugumu, bet otra – vienīgi par tiesībām uz „visnožēlojamāko izdzīvošanu“.

Šī iespējamā sadursme neviļus atsauc atmiņā Marksa propagandēto šķiru cīņu.

Tādēļ gribas jautāt: vai šī ideoloģiskā cīņa pasaules mērogā varētu projicēt tādu sadursmi, kādu sākotnēji bija paredzējis Markss un kurai bija jāizpaužas kā sociālekonomiskam fenomenam pasaules tautās, tātad, cīņai, kas iekļaus ikvienu tautu atbilstoši tās īpašajām vajadzībām?

Un, ja tā notiktu, vai cīņa starp Pirmās un Trešās pasaules valstīm izrādīsies vien maskēšanās, aiz kuras stāv metamorfozējis marksisms, kas, savas katastrofālās sociālekonomiskās izgāšanās apkaunots, tiecas satvert jaunu izdevību, lai piedzīvotu veiksmes stāstu un gūtu pēdējo un galīgo uzvaru – to uzvaru, kas visu laiku nebija devusies rokā Gorbačovam, kurš, lai arī nebija gluži *perestroikas* doktors, tomēr bija tās dziesminieks un burvju mākslinieks?

Jā, mēs runājam par to pašu *perestroiku*, kas neapšaubāmi ir izsmalcināta komunisma versija. To atzīst arī tās autors savā propagandas rakstā *Perestroika – jauns domāšanas veids mūsu zemei un pasaulei*:

„Šīs reformas mērķis ir nodrošināt... pāreju no pārmērīgi centralizētās, rīkojumos balstītās vadības sistēmas uz demokrātisku sistēmu, kurā demokrātiskais centrālisms būs apvienots ar pašpārvaldi.“⁸¹

⁸¹ **Gorbachev, Mikhail.** *Perestroika: New Thinking for Our Country and the World.* New York :

Un kas gan ir šī pašpārvalde, ja ne „padomju valsts augstākais mērķis“, kā norādīts kādreizējās PSRS konstitūcijas preambulā?

2. Neparedzēti šķēršļi trešās revolūcijas klasisko metožu pielietojumam

A Pārliecināšanas spēka atslābums

Izpētīsim apstākļus, kas varētu piespiest komunisma cēlājus izvēlēties riskantus ceļus.

Pirmkārt, tas ir komunistiskā prozalītisma pārliecināšanas spēka atslābums.

Bija laiki, kad starptautiskā komunisma spēki kā galveno vervēšanas metodi izmantoja skaidri izteiktu un neatlaidīgu cilvēku ideoloģisko pārliecināšanu.

Taču šobrīd nav pat iespējams uzskaitīt visus daudzos iemeslus, kāpēc sabiedriskā doma gandrīz visur Rietumos ir būtiski izmainījusies un atmosfēra šādai metodei vairs nav piemērota. Komunisma dialektikas teorijas tiešās propagandas spēks piedzīvo acīmredzamu norietu.

Tas arī izskaidro faktu, kāpēc mūsdienās komunistiskā propaganda tiek izvesta arvien apslēptākā veidā, neuzkrītoši un pakāpeniski.

Reizēm tas tiek maskētā veidā darīts ar sociālistiskās literatūras starpniecību, kurā it kā aizplīvuroti marksisma principi tiek parādīti cildinošā gaismā. Komunisti arī mēģina iefiltrēt attiecīgos principus valdošās elites kultūrā, lai tie, tāpat kā iesētas sēklas, vēlāk nestu augļus un, soli pa solim, nemanot novestu mērenos politiskus pie komunistiskā domāšanas veida pieņemšanas visā tā pilnībā.

B Līderības efektivitātes mazināšanās

Komunistisko ideju masu pārliecināšanas spēka mazināšanos, kuru apliecina pievēršanās netiešām, ne tik straujām un labāk izstrādātām metodēm, pavada ar to saistītā līderības efektivitātes mazināšanās.

Izpētīsim, kā šīs savstarpēji saistītās parādības izpaužas un kādus augļus tās mēdz nest.

– *Naidu. Šķiru cīņa. Revolūcija*

Pēc savas būtības komunistiskā kustība ir revolūcija, kas dzimusi no naida starp šķirām, un par tādu tās dalībnieki arī šo kustību uzskata. Vispiemērotākā metode komunistiskajai kustībai ir vardarbība. Tā ir tieša un uzbrūkoša metode, no kuras komunisma mentori sagaidīja vislabākos rezultātus, kas sasniedzami ar vismazāko risku un visīsākajā laika posmā, kāds vien iespējams.

Šīs metodes priekšnoteikums ir līderisma iespējas komunistiskajās partijās. Pagātnē tas ļāva komunistiem radīt tautā neapmierinātību, izvērst to naidā, izveidot no naida liela mēroga sazvērestību un tad ar šī naida „atomspēka“ stimulu gūt panākumus pastāvošās iekārtas sagraušanā, tās vietā iedēstot komunisma idejas.

– *Atslābums naida kurināšanā un vardarbības pielietošanā*

Taču arī naida kurināšanas iespējas pamazām sāk izslīdēt no komunistu rokām.

Šīs grāmatas ietvaros gan mēs vairs nekavēsimies pie šāda fakta sarežģīto cēloņu izskaidrojuma. Atzīmēsim vienīgi to, ka vardarbība šo pēdējo divdesmit gadu laikā ir sagādājusi komunistiem arvien mazāk un mazāk labuma. To pierāda kaut vai pastāvīgās gerilju kaujinieku neveiksmes un nesekmīgie terorisma centieni pārņemt savā varā visu Latīņameriku.

Jā, arī tas ir tiesa, ka vardarbība ir faktiski aizvilkusi visu Āfriku pie komunisma robežas. Taču šis fakts maz ko pasaka par sabiedriskās domas tendencēm pārējā pasaulē. Iezemiešu primitīvisms lielākajā Āfrikas daļā nepārprotami piešķir tiem īpašu statusu. Vardarbības pieaugumu tur izsauca ne tik daudz ideoloģiski motīvi, cik kolonizācijas rezultātā radies aizvainojums, kuru, kā vienmēr, veikli izmantoja komunistiskās propagandas darboņi.

– *Šī atslābuma auglis un pierādījums – trešās revolūcijas metamorfozes: „smaidošā“ revolūcija*

Pašas izvēlētā metamorfoze ir visskaidrākais pierādījums tam, ka pēdējo divdesmit vai trīsdesmit gadu laikā trešā revolūcija ir zaudējusi savu spēju radīt revolucionāro naidu un piešķirt tam virzību.

Politiskā „atkušņa“ laikā attiecībās ar Rietumiem, kas iestājās pēc staļinisma perioda, trešā revolūcija uzvilka smaidošu masku, nomainīja polemiku pret dialogu, izlikās, ka maina savu mentalitāti un attieksmi, un izrādīja labvēlību pret visa veida sadarbību ar pretiniekiem, kurus tā vēl nesen bija mēģinājusi ar vardarbīgām metodēm sagraut.

Tā nu revolūcija starptautiskajā arēnā bija veiksmīgi pārgājusi no aukstā kara pie mierīgas līdzāspastāvēšanas politikas, kurai sekoja „ideoloģisko barjeru atmešana“ un, visbeidzot, arī atklāta sadarbība ar kapitālisma nometni. Rietumu presē tika spriests par „austropolitiku“ un „saspīlējuma mazināšanos“.

Vairāku rietumvalstu iekšpolitikā atkal kļuva populārs „izstieptās rokas princips“. Ja Staļina laikos tas bija vien veikls izgudrojums, kā apmānīt nelielu kreisi noskaņotu katoļu minoritāti, tad tagad viesa patiesu saspīlējuma mazināšanos starp komunistiem un pārliecinātajiem kapitālistiem. Sarkanajiem tas bija ideāls veids, kā uzsākt sirsnīgas attiecības un viltus tuvināšanos ar visiem saviem pretiniekiem kā reliģiskajā, tā laicīgajā jomā.

Tas viss radīja virkni „draudzīgās“ taktikas izpausmju: ceļabiedrus, birokrātisko, bet piesardzīgo un Maskavai iztapīgo eirokomunismu, tā saukto vēsturisko kompromisu un tamlīdzīgus fenomenus.

Kā jau sacījām, šīs kara viltības mūsdienās trešajai revolūcijai sagādā priekšrocības. Taču virzīšanās uz priekšu notiek lēni un pakāpeniski, turklāt progress ir atkarīgs no neskaitāma daudzuma mainīgiem lielumiem.

Būdama vēl varas augstumos, trešā revolūcija pārstāja draudēt un uzbrukt. Tā sāka smaidīt un lūgt. Tai vietā, lai turpinātu doties uz priekšu militārā solī, kazaku zābakos apauta, tā sāka iet lēnāk un piesardzīgāk. Atmetusi taisno un īsāko ceļu, tā izvēlējās neziņas apzīmogotu līkloču taku.

Cik milzīgas pārvērtības divdesmit gadu laikā!

C Iebildums: komunistu panākumi Itālijā un Francijā

Kāds tomēr var iebilst, ka, vērojot šīs taktikas panākumus Itālijā un Francijā, nevar teikt, ka brīvajā pasaulē komunisms būtu atkāpies. Un nevar īsti apgalvot pat to, ka mūsdienu smaidošais komunisms virzītos uz priekšu daudz lēnāk nekā savulaik virzījās drūmais Ļeņina un Staļina laiku komunisms.

Uz to atbildot, vispirms varētu sacīt, ka vispārējās vēlēšanas Zviedrijā, Rietumvācijā un Somijā, kā arī reģionālās vēlēšanas un leiboristu valdības pašreizējā nestabilitāte Lielbritānijā neliecina, ka lielas tautas masas justu simpātijas pret sociālisma „paradīzi“, komunistisko vardarbību un līdzīgiem piedāvājumiem.⁸² Turklāt ir redzamas arī nepārprotamas pazīmes, kas liecina, ka šo valstu piemērs jau ir sācis atbalsoties arī abu lielo Rietumeiropas katoļu nāciju vidū, kā rezultātā tiek apslāpēts arī komunistu uzvaras gājiens.

Taču, mūsaprāt, svarīgāk par visu pārējo būtu uzdot jautājumu, cik lielā mērā patiesi komunistiskas ir to vēlētāju balsis, kuras aizvien pieaugošā skaitā iegūst Itālijas Komunistiskā partija vai Francijas Sociālistiskā partija (par šo partiju runājam tāpēc, ka Francijas Komunistiskā partija ir mazaktīva). Abas partijas ne tuvu nav starp tām, kas gūtu labumu vienīgi no sava elektorāta balsojuma. Protams, arī katoļi ir pievienojuši savu artavu vājuma brīžu un vairojuši politisko apātiju, kas pavēra ceļu noziedzīgai līdzdarbībai šo ārkārtējo ilūziju radīšanā par Itālijas Komunistisko partiju, un vienīgi vēsture kādu dienu atklās šī „ieguldījuma“ patiesos apmērus. Vēlēšanu rezultātu projekcija liek ar satraukumu domāt par mākslīgi radītiem apstākļiem, kas lielā mērā izskaidro par komunistisko partiju balsojošo cilvēku skaita pieaugumu,

⁸² Šim tik plaši izplatītajam antisociālistiskajam noskaņojumam Rietumeiropā, kaut arī tas ir vairāk centra nekā labējo politisko spēku rosināts, ir neapstrīdama nozīme kontrrevolūcijas cīņā ar revolūciju. Tā kā Eiropas sociālisms jūt, ka ir sācis zaudēt pārāk daudzus savus ierindas biedrus, tā vadoņiem būs jāiztēlo no komunisma distancējusies sociālisma forma vai pat jāizspēlē piesardzība pret komunismu. Savukārt centristiem, lai pašu elektorāts tos nenoturētu par sociālistiem, būs vēl akcentētāk jāizrāda sava antikomunistiskā pozīcija. Un centra partiju labējam spārnam pat būs sevi jādeklarē par karojošiem antisociālistiem.

Citiem vārdiem, kreisie un centristu politiskie spēki, ja tie atbalstītu sadarbību ar komunismu, ciestu ne mazāk kā vilciens, kura lokomotīve pēkšņi tiek sadragāta. Tādā gadījumā vagoni, kas atrodas tieši aiz lokomotīves, saņem pamatīgu grūdienu un tiek atsists atpakaļ, uzgrūžoties virsū nākošajam vagonam un izraisot līdzīgas sekas, un tā tas turpinās līdz pat sastāva pēdējam vagonam.

Vai šī pašreizējā antisociālistisko tendenču demonstrācija varētu būt pirmā liecība par tādu notikumu attīstības virzienu, kurā tiks konsekventi noplicināta revolucionārā procesa augsne? Vai arī tā ir tikai mūsdienu haosa ietvaros iezīmējusies neskaidra un pārejoša veselā saprāta konvulsija? Līdzšinējie notikumi uz šo jautājumu vēl skaidru atbildi nesniedz.

kaut arī daudzi no tiem pavisam noteikti nav komunisti. Nedrīkstam arī aizmirst zināmu labdaru tiešo vai netiešo ietekmi uz vēlēšanu iznākumu. Šādu personu gluži atklātā sadarbība ar komunistiem spēj sagatavot augsni vēlēšanu manevriem, no kuriem acīmredzamu labumu gūst tieši trešā revolūcija. Līdzīgus vērojumus varētu minēt arī saistībā ar Francijas Sociālistisko partiju.

3. Maskēts naidis un varmācība kurina visaptverošu revolucionāri psiholoģisku karu

Lai spētu skaidrāk izprast visu šo milzīgo pārmaiņu spektru pie komunisma apvāršņiem, ir nepieciešams galvenajos virzienos izanalizēt to, ar ko mūsdienu komunisms saista savas vislielākās cerības, proti, revolucionāri psiholoģisko karu.

Kā jau sacījām, starptautiskais komunisms, kas dzimis vienīgi no naida un, sekojot pats savai loģikai, ir pievērsies vardarbībai, kura gūst izpausmi karos, revolūcijās un nodevīgās slepkavībās, sabiedriskās domas lielo, dziļo pārmaiņu dēļ bija spiests aplēpt savu ļaunprātību un izlikties, ka atturas no šādiem centieniem.

Ja šī atturēšanās būtu bez viltus, tad starptautiskais komunisms noliegtu pats sevi līdz pat pašiznīcināšanās līmenim.

Taču tā nebūt nav. Komunisms izmanto smaidu vienīgi kā ieroci jaunas agresijas un karadarbības uzsākšanai. Tas vardarbību neizskauž, bet vienkārši pārvieto no fiziski taustāmu darbību sfēras uz netaustāmo psiholoģiskās stimulēšanas sfēru. Komunisma mērķis šajā gadījumā ir pakāpeniski un nemanāmi gūt uzvaru dvēseļu iekšienē, lai, pastāvot zināmiem apstākļiem, cīņā par uzvaru nebūtu jāpielieto radikāli un visiem redzami līdzekļi, kādus paredz klasiskās metodes.

Šeit, protams, nav runa par retām un gadījuma rakstura darbībām garīgajā sfērā. Tieši otrādi, tas ir visīstākais iekarošanas karš – tiesa gan, psiholoģisks, taču visaptverošs, jo tā mērķis ir viss cilvēks un visi cilvēki visās zemēs.

KOMENTĀRS

Revolucionāri psiholoģiskais karš: kultūras revolūcija un revolūcija tendencēs

Līdz ar Sorbonnas universitātes studentu sacelšanos 1968. gada maijā daudzi sociālistiskās un marksistiskās literatūras autori sāka saskatīt vajadzību pēc tādas revolūcijas formas, kas, iespaidojot ikdienas dzīvi, tradīcijas, mentalitāti un cilvēku dzīvesveidu, sagatavotu ceļu politiskām un sociālekonomiskām pārmaiņām. Šāds revolucionāri psiholoģiskā kara virziens kļuva pazīstams kā *kultūras revolūcija*.

Minētie autori uzskata, ka tikai pārsvarā psiholoģiska un uz tendencēm vērsta revolūcija var izmainīt sabiedrības mentalitāti līdz tādai pakāpei, kas ļautu īstenot egalitārisma utopiju. Bez izmaiņām mentalitātē nekādas strukturālas izmaiņas ilgi nespēs pastāvēt.

*Kultūras revolūcijas koncepcija sevī iekļauj arī grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* 1959. gada izdevumā aprakstīto „revolūciju tendencēs”⁸³.*

Mēs uzskatām, ka tā ir visaptveroša revolucionāri psiholoģiska kara koncepcija.

Īstenībā jau psiholoģiskā kara mērķis ir visādā ziņā pakļaut cilvēka psihi. Tas nozīmē, ka notiek iedarbošanās uz visiem cilvēka dvēseles spēkiem, uz katru viņa mentalitātes iezīmi.

Savukārt mērķa objekts ir visi cilvēki, sākot no piekritējiem un trešās revolūcijas atbalstītājiem un beidzot ar politiski neitrāliem cilvēkiem un pat ienaidniekiem.

Cīņā par mērķa sasniegšanu tiek izmantoti jebkuri līdzekļi. Ik uz soļa revolūcijas darboņu rīcībā jābūt kādam specifiskam faktoram, kas var palīdzēt katru sociālo grupu un pat katru atsevišķu cilvēku nemanot tuvināt komunismam – arī tad, ja tas notiktu tikai nelielā mērā. Un tas ir spēkā visās jomās: kā reliģiskajos, tā politiskajos uzskatos; kā sociālās, tā ekonomiskās politikas sfērā; veidojot attieksmi pret kultūru un izvirzot prioritātes mākslā; visbeidzot, arī dzīvesveida un rīcības izvēlē, dzīvojot ģimenē, uzturoties darbavietā un esot sabiedrībā.

A Divi galvenie revolucionāri psiholoģiskā kara mērķi

Sakarā ar pašreizējām grūtībām ideoloģiskajā cīņā un kadru vervēšanā trešā revolūcija savus visefektīvākos pasākumus izvērs ar mērķi pievilināt nevis vairs savus draugus vai atbalstītājus, bet neitrāli noskaņoto cilvēku kontingentu, kā arī ienaidniekus. Lai to panāktu, revolūcija tiecas:

- a) apmānīt un pamazām iemidzināt neitrālo cilvēku daļu;
- b) ik uz soļa sanaidot, šķelt, izolēt, terorizēt, apmelot, vajāt un neitralizēt savus ienaidniekus.

Tādi, mūsaprāt, ir divi lielākie revolucionāri psiholoģiskā kara mērķi.

Līdz ar to trešā revolūcija iegūst zināmu spēju uzvarēt – ne tik daudz palielinot savu draugu skaitu, kā iznīcinot savus ienaidniekus.

Lai varētu šo karu turpināt, komunisms, protams, mobilizē visus savus spēkus un izmanto visas iespējas darboties, kādas vien tam rietumvalstīs pieejamas, pateicoties trešās revolūcijas iekarojumiem.

B Vispārējais revolucionāri psiholoģiskais karš – trešās revolūcijas attīstības un pašreizējo problēmu rezultāts

Vispārējais revolucionāri psiholoģiskais karš, tātad, rodas, mijiedarbojoties abiem iepriekš aprakstītajiem pretrunīgajiem faktoriem: no vienas puses tā ir savus kalngalus sasniegusi komunisma ietekme pār visiem svarīgākajiem Rietumu sabiedrības, šī lielā mehānisma, raksturlielumiem; bet no otras puses tās ir arī komunisma arvien sarūkošās spējas pārliecināt un vadīt Rietumu līmeņa sabiedriskās domas virzību.

4. Trešās revolūcijas psiholoģiskais uzbrukums Baznīcas iekšienē

⁸³ I daļas 5. nodaļa.

Šo psiholoģisko karu nav iespējams aprakstīt savādāk, kā vien rūpīgi izpētot tā attīstību kristietībā, kas ir pati Rietumu dvēsele, un vēl precīzāk, katoļticībā, kas ir kristietības absolūtā pilnība, unikāla savā autentiskumā.

A Otrais Vatikāna koncils

Revolūcijas un kontrrevolūcijas skatījumā vislielākie smaidošā pēcstaļina laika komunisma panākumi ir saistāmi ar Otrā Vatikāna koncila mīklaino, mulsinošo, neticamo un apokaliptiski traģisko patiesības noklusēšanu par komunismu.

Bija iecerēts, ka šis koncils būs vairāk pastorāls nekā dogmatisks. Un patiesībā tam arī nebija dogmatiska vēriena. Taču pieļautās nolaidības dēļ, kad netika izskaidrots, kas ir komunisms, koncils varētu ieiet vēsturē kā apastorāls.

Mēs vēl izskaidrosim, ko ar šādu apgalvojumu vēlējamies pateikt.

Iedomājieties milzu ganāmpulku, kas nīkst nabadzīgā apkaimē sausos, izkaltušos laukos un kuru no visām pusēm aplenc bišu un lapsēņu spieti, un tad vēl maitas putni... Gani sāk apūdeņot laukus un izdzenāt kukaiņus un putnus. Vai šādas nodarbības var dēvēt par pastorālām? Teorētiski, protams, var.

Un tomēr, ja tai pašā laikā ganāmpulkam uzglūn arī izbadējušos vilku bari, starp kuriem jau vietumis pavīd pa noplēstai aitādai, bet gani tikai cīnās ar insektiem un putniem, nemaz necenšoties atmaskot un aizdzīt šos vilkus, vai gan viņu darbības varētu vērtēt kā pastorālas, vai tas ir labu un uzticīgu ganu cienīgs darbs?

Citiem vārdiem, vai tie Otrā Vatikāna koncila tēvi, kas vēlējās aizbaidīt prom mazākus pretiniekus, bet ar savu klusēšanu deva vaļu lielajiem ienaidniekiem, patiesi rīkojās kā gani?

Pielietojot „jauninājumu“ metodiku (kura, maigi izsakoties, jau teorētiski ir apstrīdama, bet praksē pierāda vien to, ka ir arī postu nesoša), Otrais Vatikāna koncils mēģināja, kā varētu sacīt, aizdzīt projām bites, lapsenes un maitas putnus. Taču klusēšana komunisma sakarā deva pilnīgu brīvību vilkiem. Tāpēc šī koncila darbs nevar tikt ierakstīts kā efektīvi pastorāls ne vēsturē, nedz Dzīvības Grāmatā.

Ir sāpīgi to atzīt. Taču šajā ziņā acīmredzamība liek vērtēt Otro Vatikāna koncilu kā vienu no lielākajām nelaimēm, ja ne vēl pat vislielāko nelaimi visā Baznīcas vēsturē. Kopš šī koncila „sātana tvans“⁸⁴ izplūda pa visu Baznīcu neaptverami lielā koncentrācijā. Un šis tvans ar baisu gāzēm piemītošu izplešanās spēku dienu no dienas izplatās tikai arvien tālāk. Neskaitāmām dvēselēm par negodu, Kristus Mistiskajai Miesai bija jāieiet it kā pašiznīcināšanās apokaliptiskajā procesā.

KOMENTĀRS

Pārsteidzošās neveiksmes Baznīcas pēckoncila fāzē

⁸⁴ Sal.: Pāvils VI, pāvests. Sprediķis 1972. gada 29. jūnijā.

Tā kā pāvesta Pāvila VI vēsturiskajai deklarācijai 1972. gada 29. jūnija uzrunā *Resistite fortes in fide* ir būtiska nozīme labākas izpratnes radīšanā par Baznīcas pēckoncila fazes neveiksmēm, citēsim *Poliglotta Vaticana*.

Runājot par Baznīcas stāvokli mūsdienās, Svētais tēvs apliecināja, ka viņu mēdz pārņemt tāda sajūta, it kā „caur kādu spraugu Dieva templī būtu ienācis sātana tvans.“ Mēs varam vērot šaubas, nedrošību, tieksmi visu sarežģīt, nemieru, neapmierinātību, pretīrunāšanu. Cilvēki Baznīcai vairs neuzticas. Tai vietā viņi labāk uzticas vai katram bezdievīgam laicīgās pasaules sludinātājam, kas mūs pamāca no laikrakstu slejām vai kādas sabiedriskas kustības uzdevumā. Ļaudis ir gatavi skriet tādiem pakaļ un jautāt, vai viņi nevarētu pateikt, kāda ir dzīves patiesās jēgas formula. Mēs pat nespējam aptvert, ka tā mums jau ir dota un paši esam tās īpašnieki un saimnieki. Šaubas ir ienākušas mūsu sirdsapziņā caur logiem, kuriem vajadzēja būt atvērtiem gaismai... Baznīcā valda arī kaut kāda neziņa. Tika domāts, ka pēc Koncila Baznīcas vēsturē iestāsies saulainas dienas, taču laiks apmācās, sāka celties vējš un debesis satumsa, radot skepsi un nenoteiktību. Mēs sludinām ekumenismu, taču paši savā starpā arvien vairāk atsvešināmies. Mēs tiecamies rakt arvien jaunas bedres, nevis tās nolīdzināt.

Kā gan viss tā varēja notikt? Pāvests atklāja savu viedokli: ir iejaucies naidīgs spēks. Tā vārds ir velns, šī mistiskā būtne, kuru savā vēstulē piemin arī svētais Pēteris⁸⁵.

Tas pats pāvests savā 1968. gada 7. decembra uzrunā Lombardijas pontifikālā semināra studentiem apliecināja:

Baznīca piedzīvo nemiera, paškritikas, varētu pat teikt, pašiznīcināšanās laiku. Tas ir akūts un nopietns iekšējs apvērsums. Neviens kaut ko tādu pēc Koncila nebija gaidījis. Varēja domāt, ka tagad, rāmā apskaidrībā izplatoties Koncila nobriedušajām koncepcijām, sāksies ticības plauksme. Baznīca gan vēl joprojām glabā cerību sagaidīt arī potenciālo ziedoni, bet, tā kā *bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu*,⁸⁶ sājpu klātbūtne tomēr ir skaidrāk saskatāma. Turklāt vēl Baznīcu pastāvīgi ievaino arī tie, kas tai pieder.⁸⁷

Arī Viņa Svētība pāvests Jānis Pāvils II Baznīcas stāvokli attēloja drūmos toņos:

Ir jābūt reālistiem un ar dziļu nožēlu jāatzīst, ka liela daļa mūsdienu kristiešu jūtas apmaldījušies, samulsuši, apjukuši un pat vīlušies: uzskati, kas ir pretrunā ar atklāto un nemainīgo Patiesību, ir jo plaši un tālu izplatījušies; kļedzošas herēzes tika izplatītas gan dogmu, gan morāles jomā, raisot cilvēkos šaubas un apjukumu, kā arī mudinot uz dumpošanu; pat liturģija tika pārveidota. Iegremdēti intelektuālā un morālā „relatīvismā“, kas noved pie visatļautības, kristieši tiek pakļauti ateisma un agnosticisma kārdinājumam, pieslienās sekli moralizējošam iluminismam un tiecas veidot socioloģijā balstītu kristietību bez definētām dogmām un objektīvas morāles.⁸⁸

⁸⁵ *Insegnamenti di Paolo VI*. 10. sēj., 707.–709. lpp.

⁸⁶ Labums prasa pilnīgu ieguldījumu, bet ļaunumam pietiek vien ar daļu (latīņu izteiciens).

⁸⁷ *Insegnamenti di Paolo VI*. 6. sēj., 188. lpp.

⁸⁸ **Jānis Pāvils II**, pāvests. Uzruna konsekrētajiem ļaudīm un priesteriem, kuri piedalījās Itālijas Pirmajā nacionālajā kongresā, par tēmu *Misijas tautām [20. gadsimta] astoņdesmitajos gados*. 1981. gada 6. februāris. *L'Osservatore Romano*, 1981. gada 7. februāra numurs.

Līdzīgus secinājumus izteica arī Ticības doktrīnas kongregācijas prefekts Jozefs kardināls Racinģers⁸⁹:

Koncila rezultāti izskatās krasi kontrastējoši tam, ko visi, sākot ar Jāni XXIII un Pāvilu VI, bija gaidījuši... Pāvesti un Koncila tēvi cerēja ieraudzīt katoļu vidū atjaunotu saliedētību, taču tā vietā ir vērojama tāda nevienprātība, kas, Pāvila VI vārdiem izsakoties, no paškritikas būs aizvedusi pie pašiznīcināšanās. Tika cerēts sagaidīt jaunu entuziasmu, taču pārlieku bieži tā vietā redzam garlaikošanos un atrunāšanos. Tika domāts, ka sekos lēciens uz priekšu, bet tā vietā mēs attopamies, redzot savā priekšā progresējošas dekadences procesu. Ir skaidri jāpasaka: autentiska Baznīcas reforma prasīs konsekventu novēršanos no maldīgajiem ceļiem, kas neapstrīdami aizveda pie negatīvām sekām.⁹⁰

Vēsture runā par neskaitāmām drāmām, kas Baznīcai nākušas ceļā tās divdesmit gadsimtu ilgajā pastāvēšanas laikā. Ne reizi vien ir veidojusies opozīcija ārpus Baznīcas un bijuši mēģinājumi sagraut Baznīcu no ārienes. Savukārt ļaunuma perēkļus, kas izveidojās Baznīcas iekšienē, tā no sevis izcirta, un pēc tam šie elementi ar lielu niknumu centās iznīcināt Baznīcu no ārpuses.

Taču kad gan vēl vēsture būtu pieredzējusi tādu Baznīcas sagraušanas mēģinājumu kā šo? Tagad tas vairs nebija pretinieka organizēts un tika cēli nosaukts par „pašiznīcināšanos“, izraisot atbalsis visā pasaulē⁹¹.

Baznīcai un visam, kas vēl palicis pāri no kristīgās civilizācijas, tas lielā mērā nozīmēja sagrāvi. Šo neveiksmju sekas ir, piemēram, Vatikāna *Austrumu politika* un komunisma ideju liela mēroga izplatīšanās katoļu aprindās. Bet tas, savukārt, sekmē jaunus trešās revolūcijas panākumus psiholoģiskajā uzbrukumā Baznīcai.

KOMENTĀRS

Vatikāna *Austrumu politika*

Lasot šīs rindas par *Austrumu politiku*, varētu jautāt, vai milzīgās pārmaiņas, kas notika Krievijā, būtu panākusi Baznīcas hierarhijas atjautīgā rīcība.

Varbūt Vatikāns, būdams labi informēts, jau paredzēja to, ka iekšējās krīzes plosītais komunisms nostāsies uz pašiznīcināšanās ceļa. Un tad, lai iedrošinātu pasaules materiālistiskā ateisma nometni iet šo pašnoārdīšanās ceļu, Katoļu Baznīca, būdama ideoloģiju spektra pretējā pusē, iztēloja arī pati savu bojāeju. Varbūt tieši šis apstāklis bija mudinājis komunistus ievērojami mazināt Baznīcas vajāšanu. Galu galā, ja jau abiem drīz jāmirst, tad arī vienošanās būtu pati par sevi saprotama. Citiem vārdiem, varētu domāt, ka tieši Baznīcas elastīgums sagatavoja komunisma pasaules piekāpšanos.

⁸⁹ Vēlākais pāvests Benedikts XVI. (*Red. piez.*)

⁹⁰ **Messori, Vittorio.** *Vittorio Messori a colloquio con il cardinale Joseph Ratzinger. Rapporto sulla fede.* Milan : Edizioni Paoline, 1985. 27.–28. lpp.

⁹¹ **Pāvils VI,** pāvests. *Uzruna Lombardijas pontifikālā semināra studentiem.* 1968. gada 7. decembris.

Uz to atbildot, varētu pamatoti iebilst, ka svētās hierarhijas locekļiem, ja vien tie būtu zinājuši, ka trūkums un sabrukums piespiedīs komunismu iet pašiznīcināšanās ceļu, būtu bijis jānosoda viss šis posts un jāizsaka aicinājums rietumvalstīm meklēt iespējas, kā tūlīt pēc tam, kad komunisms būs pilnībā sagruvis, palīdzēt Krievijai un visai pasaulei atjaunoties.

Viņiem nebūtu bijis jāklusē un jāpieļauj, lai viss attīstās savā gaitā, paliekot bez uzlabojumiem, kādus būtu varējusi sniegt katoļu labvēlīgā ietekme, kā arī dāsnā un gādīgā sadarbība no rietumvalstu valdību puses, jo vienīgi šāds Baznīcas izteikts nosodījums būtu varējis vēl laikus novērst stāvokli, kad padomju sabrukšanas rezultātā iestājās galīgs posts un juceklis, kā to šodien redzam.

Jebkurā gadījumā ir aplami uzskatīt, ka Baznīcas pašiznīcināšanās būtu pasteidzinājusi komunisma pašiznīcināšanos, ja nu vienīgi starp abu nometņu vadītājiem šajā sakarā būtu bijis kāds slepens līgums.

Taču šāds līgums – pakts par pašnāvību – katoļu pasaulē nekādā gadījumā nav likumīgs un nevar būt arī noderīgs, nemaz nerunājot par to, kādu apvainojumu pāvestiem satur jau viena pati šī hipotēze, kura pieļauj, ka viņu pontifikāta laikā šāda dubultīga eitanāzija varētu būt organizēta.

B Baznīca – konflikta centrs starp revolūciju un kontrrevolūciju mūsdienās

1959. gadā, kad tika uzrakstīta grāmata *Revolūcija un kontrrevolūcija*, Baznīca tika uzskatīta par lielu garīgu spēku cīņā pret komunistu sektas izplatīšanos pasaulē.

Taču jau 1976. gadā neskaitāmi garīdznieki, ieskaitot bīskapus, ir kļuvuši par trešās revolūcijas noziedzīgās darbības līdzdalībniekiem gan savas nolaidības dēļ, gan arī darbojoties kā revolūcijas līdzstrādnieki un pat dzinējspēki. Cilvēku apziņā iedēstītais progresīvisms, kas nu jau izplatījies tuvu un tālu, liek Katoļu Baznīcai izskatīties tā, it kā tā no kādreiz zaļojoša meža būtu pārtapusi par sausu malku, kuru komunismam vairs nav grūti aizdedzināt.

Citiem vārdiem, šo pārmaiņu apjoms ir tāds, ka mēs nešauboties varam secināt: cīņas centrs starp revolūciju un kontrrevolūciju, tas ir, šīs cīņas jūtīgākais un patiesi izšķirošais punkts ir pārvietojies no laicīgās sabiedrības uz ticīgo kopienu.

Tagad šis centrs ir svētajā Baznīcā. Tur tad nu progresīvisi, maskējušies komunisti un prokomunistiski noskaņotas personas konfrontē ar pretēju uzskatu paudējiem.⁹²

⁹² Jau kopš 20. gadsimta trīsdesmitajiem gadiem domubiedru grupā, kura vēlāk nodibināja Brazīlijas TĢĪ, ir aizvadīti labākie gadi un izmantotas visas iespējas, lai cīnītos. Tas arī pamazām aizveda pie lielās cīņas Baznīcas iekšienē.

Mūsu pirmais plašākais pasākums šajā cīņā bija grāmatas *Aizstāvēt Katoļu Akciju* nopublicēšana (*Em Defesa da Ação Católica*. São Paulo : Editoria Ave Maria, 1943). Tajā tika atmaskota modernisma maldu atdzimšana Brazīlijas *Katoļu Akcijas* kustībā. Šai sakarā varētu minēt arī krietni vēlāk tapušo darbu *A Igreja ante a escalada da ameaça comunista—Apelo aos Bispos silenciosos*. São Paulo : Editora Vera Cruz, 1976. 37.–53. lpp.

C Revolūcijas un kontrrevolūcijas atskaņas

Vai šīs daudzās pārmaiņas nav mazinājušas grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* efektivitāti? Tieši otrādi.

1968. gadā Dienvidamerikas TĢĪ nodaļas, kuras bija īpaši iedvesmojusi šīs grāmatas 2. daļa („Kontrrevolūcija“), organizēja parakstu vākšanas kampaņu pāvestam Pāvilam VI adresētai nacionālajai petīcijai, kurā tika lūgts izvērst pasākumus, lai apturētu kreisi noskaņotu personu iefiltrēšanos Dienvidamerikas katoļu garīdzniecībā, kā arī laju vidū.

58 dienu laikā petīciju parakstīja kopskaitā 2060368 cilvēki no Brazīlijas, Argentīnas, Čīles un Urugvajas.

Cik mums zināms, tā, neatkarīgi no tēmas, ir vienīgā masu petīcija, kuru parakstījuši četrus Dienvidamerikas tautu dēli. Un tā, šķiet, ir arī garākā petīcija visu četrus nāciju vēsturē.⁹³

Pāvila VI atbilde nebija vienīgi klusēšana un bezdarbība. Mums ir sāpīgi to atzīt, bet tā bija pasākumu virkne, kuras rezultātā joprojām daudziem katoļu kreisā spārna aktīvistiem tiek parādīts gods un pavērtas jaunas darbošanās iespējas.

Vērojot šo arvien pieaugošo komunistu ieplūšanu svētajā Baznīcā, TĢĪ un tai līdzīgas organizācijas tomēr nezaudē drosmi. 1974. gadā katra no tām publicēja deklarāciju⁹⁴, paužot savu uzskatu nesavienojamību ar Vatikāna *Austrumu politiku* un apņēmību „atklāti tai pretoties“.⁹⁵

Deklarācijas fragments, kurā uzrunāts pāvests Pāvils VI, uzskatāmi atklāj visa dokumenta garu:

Ceļos noslīguši, mēs goddevīgi uzlūkojam Viņa Svētības pāvesta Pāvila VI personu un izsakām viņam savu pilnīgo uzticību. Kā viņa garīgie bērni mēs sakām visu draudžu ganu Ganam: „Mūsu dvēsele pieder Tev, un arī mūsu dzīve pieder Tev. Liec mums darīt visu, ko vien Tu vēlies. Tikai neliec mums turēt klēpī saliktas rokas uzbrūkošā Sarkanā Vilka priekšā. Tas ir pret mūsu sirdsapziņu.

Šodien, pēc vairāk nekā četrdesmit gadiem, cīņa joprojām rit pilnā sparā, kas liek domāt, ka grūti būtu pat noteikt tās turpmākās attīstības mērogus un intensitāti. Šajā cīņā mūs iepriecina tik daudzu jaunu domubiedru klātbūtne TĢĪ un tai līdzīgu organizāciju rindās vairāk kā divdesmit valstīs, kas atrodas sešos kontinentos. Arī labiem kareivjiem kaujas laukā ir visas tiesības sacīt: „*Quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum*” („Redzi, cik jauki un cik mīļi, kad brāļi kopā dzīvo vienprātīgi!“ *Ps* 132, 1).

⁹³ 1990. gadā TĢĪ pārspēja šo rezultātu, savācot vislielāko parakstu skaitu visā vēsturē – 5212580 parakstus par Lietuvas atbrīvošanu no padomju jūga.

⁹⁴ Deklarācijas nosaukums ir „Vatikāna pretimnākšanas politika komunistiskās varas pārstāvjiem – TĢĪ jautājums: Stāvēt malā? Vai pretoties?“ Šī deklarācija, kas bija kā īsts manifest, tika publicēta, sākot ar 1974. gada aprīli, 57 laikrakstos 11 valstīs. (*Red. piez.*)

⁹⁵ *Gal* 2, 11.

TĢĪ nepagurdama turpināja cīņu tālāk un 1976. gadā kopā ar radniecīgām organizācijām citās valstīs palīdzēja izdot 9 Čīles TĢĪ bestsellera izdevumus ar nosaukumu *Klusējošā Baznīca Čīlē: TĢĪ atklāj visu patiesību*.⁹⁶

Gandrīz visās zemēs, kur grāmata tika izdota, tajā bija iekļauts arī prologs ar daudzu iespaidīgu notikumu aprakstiem no citu tautu vēstures, kas ir līdzīgi Čīlē notikušajam.

Sabiedrības lielā atsaucība, ar kādu tā uzņēma mūsu pūliņu rezultātu, bija uzvara. 56000 eksemplāru tika iespiesti tikai Dienvidamerikā vien, kur arī visapdzīvotākajās valstīs no šāda veida grāmatām, pat ja tie ir veiksmīgi izdevumi, parasti var izpārdot tikai kādus 5000 eksemplārus.

Spānijā vairāk nekā tūkstoš priesteru (gan laicīgie priesteri, gan priesteri-mūki) no visām valsts malām parakstīja petīciju, kurā konsekventi pauda savu atbalstu Kovadongas Kultūras biedrībai (Sociedad Cultural Covadonga⁹⁷) saistībā ar drosmīgā prologa publicēšanu arī grāmatas spāņu izdevumā.

D Revolūcijas un kontrrevolūcijas iedvesmotās TĢĪ un tai līdzīgu organizāciju darbības lietderīgums

Kāds šajā īpašajā kaujas laukā ir bijis *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* iedvesmoto TĢĪ kontrrevolucionāro aktivitāšu praktiskais rezultāts?

Izskaidrojot, cik bīstama ir komunistisko uzskatu infiltrācija katoliskajā domā, TĢĪ ir atvērusi katoļiem acis, lai tie spētu labāk saskatīt neuzticamo ganu lamatas. Līdz ar to šādi gani arvien mazāk un mazāk avju aizved pazušanas ceļos, kuros viņi paši ir aizgājuši, kā var secināt pat no vispārēju faktu vērojumiem.

Pati par sevi gan tā vēl nav nekāda uzvara, tas ir tikai nepieciešamais priekšnosacījums. Taču arī tā ir vērtība ikvienam no mums.

TĢĪ nodaļas pateicas Dievmātei par to, ka ir spējušas *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* otrās daļas garā un, sekojot tur aprakstītajām metodēm, sniegt savu ieguldījumu lielajā cīņā, kurā tagad iesaistījušies arī citi pozitīvi domājoši grupējumi, starp tiem arī liela mēroga darboties spējīgas institūcijas.

5. Trešās revolūcijas divdesmit gadu novērtējums *Revolūcijas un kontrrevolūcijas* kritēriju gaismā

Trešās revolūcijas, kā arī kontrrevolūcijas attīstības stāvoklis šeit ir aprakstīts tā, kā tas izskatījās īsi pirms šīs grāmatas pirmpublicējuma divdesmitās gadadienas.

⁹⁶ Šim darbam, kas ir izcils ar savu dokumentāciju, argumentāciju un aizstāvētajām tēzēm, vēl bija kāds patiesi leģendārs priekšgājējs laikā, kad Čīle vēl nebija nonākusi komunisma varā. Tā bija Fabio Vidigala Ksavera da Silveiras grāmata *Freijs – Čīles Kerenskis (Frei: El Kerensky Chileno)*. Šajā grāmatā atmaskota Čīles Kristīgi demokrātiskās partijas un tās vadītāja Eduardo Freija, toreizējā valsts prezidenta, īstenotā izšķirošā sadarbības politika, kas nobruģēja ceļu marksisma uzvarai. Grāmata ir izdota Brazīlijā, Argentīnā, Kolumbijā, Ekvadorā, Itālijā un Venecuēlā, tā piedzīvoja septiņpadsmit izdevumus un tika izdota vairāk nekā 100000 eksemplāros.

⁹⁷ Mūsdienās – Spānijas TĢĪ (Sociedad Espanola de Defensa de la Tradicion, Familia y Propiedad – TFP Covadonga).

No vienas puses, trešā revolūcija ir sasniegusi tik augstu attīstības pakāpi, ka tuvākajā nākotnē kontrrevolūcijai gūt panākumus būs tik grūti kā vēl nekad.

No otras puses, šobrīd arī jau vērojama tāda alerģija pret sociālismu, ka tas var būt liels šķērslis komunisma uzvarai. Šāds stāvoklis neapšaubāmi rada kontrrevolūcijai labvēlīgus apstākļus, un tas ļauj cerēt par vidēja termiņa iespējamību. Uz dažādajiem kontrrevolucionārajiem grupējumiem, kas izkaisīti pa visu pasauli, gulstas cildena vēsturiska atbildība šos apstākļus labi izmantot.

TGĪ ir centusies dot savu artavu, darbojoties kopīgu interešu labā, un pēdējo divdesmit gadu laikā nodibinājusi savas vienības Centrālamerikā un Francijā, palīdzējusi līdzīgas aktīvas organizācijas izveidē Ibērijas pussalā un popularizē savu nosaukumu un kontaktus arī citās Vecās pasaules valstīs, ļoti vēloties sadarboties ar visiem kontrrevolucionārajiem grupējumiem, kas tur jau cīnās.

Tādējādi arī divdesmit gadus pēc grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* izdošanas TGĪ un tai līdzīgās organizācijas stāv plecu pie pleca kontrrevolucionārās cīņas frontes līnijā.

3. NODALA

Dzimst ceturta revolūcija

Apskats, kuru šeit sniedzam, nebūtu pilnīgs, ja mēs nepieminētu arī trešās revolūcijas iekšējo pārveidošanos. Tas ir process, kurā dzimst ceturta revolūcija.

Ceturta revolūcijas dzimšanas un izveidošanās process gan ir nāvējošs tās mātei. Arī tad, kad dzima otrā revolūcija, tā attīstījās⁹⁸, parādījās atklātībā un tad deva nāvējošu triecienu pirmajai revolūcijai. Tas pats notika, līdzīgā procesā trešajai revolūcijai dzimstot no otrās. Bet tagad visas pazīmes norāda, ka trešā revolūcija jau ir sasniegusi liktenīgo kulminācijas brīdi, kad tā dod dzīvību ceturta revolūcijai, līdz ar to arī pakļaujot sevi nāvei no meitas rokas.

Vai trešās revolūcijas un kontrrevolūcijas sadursmes apstākļos atliks pietiekami daudz laika, lai process, kurā jārodas ceturta revolūcijai, varētu pilnvērtīgi attīstīties? Un vai tas spēs efektīvi atvērt jaunu lappusi revolūcijas vēsturē? Varbūt tā būs tikai priekšlaicīgām dzemdībām līdzīga parādība, kas uznāks un drīz vien arī pāries, neatstājot nekādu vērā ņemamu ietekmi uz trešās revolūcijas un kontrrevolūcijas konfliktu? Tas, vai mums šajās steigā rakstītajās, konspektīvajās piezīmēs būtu jāatvēl vairāk vai mazāk vietas ceturta revolūcijas tēmai, ir atkarīgs tieši no atbildes uz šo jautājumu – atbildes, kuru pilnībā var sniegt vienīgi nākotne.

Par neskaidrām lietām nevar spriest tā, it kā tās būtu tikpat nozīmīgas kā skaidrās lietas, tāpēc arī mēs veltīsim visai skopus vārdus, aprakstot to, kas izskatās pēc ceturta revolūcijas.

1. Ceturto revolūciju paredzēja vēl trešās revolūcijas organizētāji

⁹⁸ Skat. I daļas 6. nodaļas 3. apakšnodaļu.

Kā labi zināms, ne Markss, nedz arī lielākā daļa viņa bēdīgi slaveno sekotāju (gan ortodoksālo, gan neortodoksālo) neuzskatīja proletariāta diktatūru par pēdējo revolucionārā procesa fāzi. Šī diktatūra, pēc viņu paustā viedokļa, nav nekas cits, kā vien ļoti noslīpēts un dinamisks vispārējās revolūcijas aspekts. Bet pēc evolūcijas piekritēju mitoloģiskajiem priekšstatiem, kas tik raksturīgi Marksa un viņa sekotāju domāšanas veidam, gluži tāpat, kā evolūcija gadsimtu gaitā attīstīsies līdz bezgalībai, arī revolūcija būs bezgalīga. No pirmās revolūcijas jau ir piedzimušas divas citas revolūcijas. Līdzīgi arī trešā revolūcija radīs vēl jaunu revolūciju. Un tā tas turpināsies...

To, kāda būs divdesmitā vai piecdesmitā revolūcija, marksisma redzesloka ietvaros paredzēt nav iespējams. Taču ir iespējams prognozēt, kāda būs ceturttā revolūcija. Un šādu prognozi marksisti jau ir izstrādājuši.

Šī revolūcija noteikti būs proletariāta diktatūras gāšana, kuru izsauks jauna krīze. Un šīs krīzes spiediena rezultātā hipertrofiskā valsts kļūs pati par savas hipertrofijas upuri. Tā izzudīs, bet vietā radīsies uz zinātniskiem pamatiem veidota patērētāju valsts, kurā valdīs lietas un kurā, pēc komunistu sacītā, cilvēks būs sasniedzis līdz šim vēl nepieredzētu brīvības, vienlīdzības un brālības pakāpi.

2. Ceturttās revolūcijas paralēles ar cilts ideāliem – vai nejaušība?

Kā gan tas notiks? Gribot negribot mums izbrīnā gribas vaicāt, vai tikai atbilde uz šo jautājumu neslēpjas domā par cilšu sabiedrību, kuru jau apjūsma dažī mūsdienu strukturālisma strāvojumi. Strukturālisms saskata cilts dzīvē iluzoru sintēzi starp indivīda brīvības augstumiem un kolektīvisma vienbalsīgumu, turklāt pēdējā tendence beigu beigās ņem virsroku. Šajā kolektīvismā gan reizēm uzpeld arī dažī „es“, tas ir, atsevišķas personības ar izteiktākām prāta spējām, gribu un jutīgumu, un tātad ar savām īpatnībām un savām nosliecēm izraisīt konfliktus, taču tikpat ātri kā šīs zvaigznes uzlec, tās arī sadalās un izkūst, ieplūstot cilts kolektīvajā personībā, kurai raksturīgais eksistences stils pieprasa intensīvu viengabalainību domāšanā un gribas izpausmēs.

Protams, ceļš uz šādu ciltij raksturīgu lietu kārtību var iet tikai caur aizmirstību, izdzēšot vispārpieņemtās normas, kas reiz saistīja indivīda atmiņu, gribaspēku un uztveri. Pakāpeniski to visu tad nomainīs cits domāšanas veids, zināma piesardzība un jutīgums, kas kļūs arvien kolektīvāks. Tātad pārveidošanās paredzama galvenokārt šādā virzienā.

Taču kādā veidā tas var notikt? Ciltī tās locekļu saliedētību galvenokārt nodrošina visiem kopīgs domāšanas un uztveres veids, no kā arī rodas kopīgi paradumi un vēlmes. Indivīda saprāts šeit vairs nespēlē tikpat kā nekādu lomu, citiem vārdiem, tas ir reducējies līdz pašām nepieciešamākajām un elementārākajām funkcijām, kādas nu šāds atrofijas stāvoklis vēl var pieļaut. Mežonīgs domāšanas veids⁹⁹ – domas, kurās vairs nav vietas analīzei un kuras vērstas vienīgi uz kaut ko konkrētu – tāda ir cena,

⁹⁹ Sal.: Claude Lévy-Strauss. *La pensée sauvage*. Paris, Plon. 1969.

kas jāsamaksā par kolektīvo saplūsmi ciltī. Un tad talkā jānāk vairs vienīgi šamanim, lai mistiskā līmenī uzturētu šo kolektīvo psihi ar totēmisko kultu palīdzību, kas uzlādēti ar neskaidriem „vēstījumiem“, toties bagāti maldugunīm vai pat izstarojumiem no parapsiholoģijas noslēpumainās pasaules. Šo „bagātību“ apguve tad nu cilvēkam kompensētu saprāta atrofēšanos.

Saprāts, kas agrāk tika izniekots, brīvi skaidrojot Svētos Rakstus, popularizējot kartēzismu un pievēršoties vēl citiem maldiem, tas pats saprāts, kuru dievišķoja Franču revolūcija un kuru līdz vislielākajai nekaunībai ļaunprātīgi izlietoja ikviena komunistiskās domas skola, tagad tiks pakļauts atrofijai un iesprostots parapsiholoģijā un totēmismā.

A Ceturtā revolūcija un pārdabiskais

“*Omnes dii gentium daemonia*” („Patiesi, visi tautu dievi taču ir elki“), sacīts Svētajos Rakstos¹⁰⁰. Cik lielā mērā katolis spēj palūkoties pāri šim strukturālistu skatījumam, kurā maģija tiek pasniegta kā zināšanu forma? Vai katolis spēj aiz tā saskatīt maldinošos zibšņus un atpazīt šo dziedājumu, kurš izskan tik draudīgi, bet kurā tomēr jaušams kaut kas atraktīvs un mierinošs, taču vienlaikus arī neprātīgs, dziedājumu, kuram ir ateisma pieskaņa un no kura pretī dveš ticība fetišiem – dziedājumu, ar kuru no bezdibeņu dzīlēm tumsas ķēniņš, kas tur uz mūžīgiem laikiem gulēs, vilina tos, kas ir nolieguši Jēzu Kristu un Viņa Baznīcu?

Tas ir jautājums, kuru teologi varētu risināt un kuru tiem arī vajadzētu iztirzāt. Mēs gan šeit runājam par īstenajiem teologiem, tas ir, par tiem nedaudzajiem, kas vēl tic arī sātana un elles eksistencei, un it īpaši par dažiem no šiem nedaudzajiem, kuriem ir drosme sastapties ar mediju smīnu un vajāšanu, lai pateiktu sabiedrībai patiesību.

B Strukturālisms un tendences, kas vēsta par tuvošanos cilts sabiedrībai

Ja saskatām strukturālistu kustībā vairāk vai mazāk izteiktu un, jebkurā gadījumā, vēstījumu saturošu ceturtās revolūcijas komponentu, tad arī dažas parādības, kas pēdējo desmit vai divdesmit gadu laikā ieviesušās, ir jāvērtē kā tādas, kas sagatavo un virza strukturālistu impulsus.

Piemēram, ģērbšanās tradīciju atmešana Rietumos, kur aizvien vairāk izplatās nūdisma sērga, acīmredzot, ir ceļš uz tādu paradumu ieviešanu un nostiprināšanu, kad labākajā gadījumā piecietīs no putnu spalvām darinātu jostu nēsāšanu, kā tas jau dažās ciltīs pieņemts, un, vienīgi iestājoties aukstam laikam, tās nomainīs ar pārsegiem, kas līdzīgi tiem, kādus nēsā lapzemieši.

Straujā pieklājības likumu izžušana var novest vienīgi pie cilts uzvedības manierēm raksturīgā absolūtā primitīvisma (lietojot vien šādu apzīmējumu).

Savukārt arvien pieaugošā nepatika pret visu, kas balstīts uz saprātu, strukturēts un sistematizēts, var gala rezultātā aizvest vienīgi pie mūžīgas klaiņošanas un mežonīgas džungļu dzīves, kura, līdzīgi kā iepriekšējā gadījumā, reizēm mijas ar dažu dzīvības

¹⁰⁰ Ps 96, 5.

uzturēšanai absolūti nepieciešamu darbību instinktīvu un gandrīz mehānisku veikšanu.

Nepatika pret prāta piepūlēšanu, sevišķi pret abstrakcijām, teoretizēšanu un zinātnisko domu, var galu galā veicināt vienīgi pārmērīgu koncentrēšanos uz izjūtām un iztēli, kas arī aizvedīs pie „tēlu civilizācijas“, par kuru runājis jau pāvests Pāvils VI, uzskatot par savu pienākumu brīdināt cilvēci.¹⁰¹

Pie citiem šīs slimības simptomiem pieder arvien biežāka idillisku slavas dziesmu dziedāšana kultūras revolūcijai, kā rezultātā veidosies postindustriāla sabiedrība. Tas gan vēl ir visai neprecīzs skaidrojums, bet šīs sabiedrības pirmais piemērs būs (daži jau saka „īr“) komunisms ķīniešu izpratnē.

C Nepretenciozs devums

Mēs labi apzināmies faktu, ka panorāmisks apskats, kas vienmēr ir gan plašs, gan koncentrēts, mēdz izpelnīties daudzus iebildumus.

Saīsināts atbilstoši šīs nodaļas iecerei, mūsu pārskats ir vien nepretenciozs devums tajā rūpīgi izsijāto pārdomu krātuvē, kurā savu ieguldījumu dod tie, kas saņēmuši uzdrīkstēšanās dāvanu un īpašas spējas vērot un izvērtēt – spējas, kas visos laikmetos ļāvušas atsevišķiem cilvēkiem saskatīt nākotni.

D Banālo opozīcija

Citi, turpretim, ignorējot jebkādas priekšnojautas, vēlas vienkārši iet to pašu ceļu, kādu jau gadsimtu gaitā ir gājušas daudzas bailīgas un banalitātē iegrimušas dvēseles. Ar smaidu uz lūpām šie cilvēki šajā grāmatā aprakstītos procesus dēvēs par neiespējamiem. Kāpēc? Tāpēc, ka procesi, kas nepakļāvīgi aizsniedzas ārpus veselā saprāta robežām, nesaskan ar viņu garīgajiem paradumiem. Saskaņā ar šo cilvēku banālajiem uzskatiem, vēsture parasti virzās pa veselā saprāta ceļu. Tādēļ, dzirdot par citādām perspektīvām, viņi tikai ar neticību un pavisam optimistiski pasmaidīs – gluži tāpat, kā pāvests Leons X pasmaidīja par muļķīgo „mūku ķildu“, jo tas bija vienīgais, ko viņš bija saskatījis dzimstošajā pirmajā revolūcijā. Vai arī viņi smaidīs kā smaidīja „fenelonietis“ Luijs XVI, kad viņš krāšņajos pils salonos skatīja pirmos otrās revolūcijas iedīgļus, reizēm vēl sidrabaino klavīhorda skaņu ieaijātus vai arī rāmi mirdzošus bukolistā ainavā, tādā, kā viņa sievas lauku rezidence. Viņa smaidis ne ar ko neatšķīrās no daudzu augstu un dažu visaugstāko Baznīcas un Rietumu laicīgās sabiedrības amatpersonu smaidiem, noraugoties smaidošā pēcstaļinisma laika komunisma manipulācijās un apvērsumos, kas vēsta par ceturto revolūciju.

¹⁰¹ „Mums labi zināms, ka mūsdienu cilvēks, kuram visapkārt skan runas, sāk izrādīt arvien lielāku paguruma pazīmes no to uzklaustīšanas un, kas vēl ļaunāk, arī bezatbildību savā attieksmē pret dzirdētajiem vārdiem. Esam informēti arī par daudzu psihologu un sociologu uzskatiem, kuri apgalvo, ka mūsdienu cilvēks jau ir pārsniedzis vārda civilizācijas robežas un vārds ir kļuvis praktiski neefektīvs un nekam nederīgs, jo šodien cilvēks dzīvo tēla civilizācijā.“ Apustuliskais pamudinājums *Evangelii nuntiandi*. 1975. gada 8. decembrī. *No: Documentos Pontificios*. 6. izd. Petropolis : Vozes, 1984. Nr. 188, 30. lpp.

Ja kādu dienu trešā vai ceturtnā revolūcija, garīgajā plāksnē ekumeniskā progresīvisma atbalstīta, pārņems savā varā cilvēces laicīgo dzīvi, tam daudzkārt vairāk par iemeslu būs bijusi šo smaidošo, optimistisko veselā saprāta praviešu bezrūpība un sadarbība nekā jebkāds revolucionāro spēku niknums un propaganda.

KOMENTĀRS

Veselā saprāta praviešu opozīcija

Tie tiešām ir savādi pravieši, jo viņu pravietojumi pastāvīgi tiecas apstiprināt, ka nekas nenotiks.

Gala rezultātā viņu dažādās optimisma formas nonāca tik kļiedzošās pretrunās ar to, kas notika pēc 1976. gada, ka, lai pie šīm formām varētu palikt arī turpmāk, eksperti pievērsās maldinošai un pilnībā hipotētiskai cerībai, ka pēdējie notikumi Austrumeiropā konsekvēnti novedīs pie komunisma izzušanas un tādēļ arī pie revolucionārā procesa izzušanas, kuru komunistiskā kustība līdz šim bija iniciējusi.¹⁰²

E Cilts gars un pentakostālisms Baznīcā

Ir skaidrs, ka ne jau tikai laicīgo dzīves sfēru ceturtnā revolūcija vēlas novest līdz cilts līmenim. To pašu tā vēlas izdarīt arī garīgajā jomā. Kā tas tiks darīts, to jau tagad var labi redzēt no tādiem teologu un kanonistu strāvojumiem, kas tiecas pārveidot cēlo, nelokāmo eklēsiastiskās struktūras stingrību, kādu bija iedibinājis jau mūsu Kungs Jēzus Kristus un tālāk vēl divdesmit gadsimtu garumā slīpējusi reliģiskā prakse, par bezmugurkaula mīkstu, amorfu diecēžu un draudžu kopumu bez savas teritorijas un ar reliģiskajiem formējumiem, kuros stingri kanoniski noteiktu autoritāti pamazām sāk nomainīt pentakostālisma „pravieši“ jeb strukturālisma pārstāvju un cilts fanu atzīto šamaņu kolēģi. Ar laiku šos praviešus vairs nebūs iespējams atšķirt no šamaņiem. To pašu var sacīt par progresīvisma pārstāvju un pentakostālistu draudzēm un diecēzēm, kas pamazām sāks izskatīties pēc strukturālisma cilts šūnām.

KOMENTĀRS

Baznīcas pārvaldes „demonarhizācija“

Šajā skatījumā, kas balstīts gan uz vēsturi, gan pieņēmumiem, dažas pārvērtības, kurām pašām par sevi nav lielas saistības ar notiekošo, var tikt uzlūktas arī kā pārejas soļi no pirmskoncila kārtības uz pilnīgi pretēju stāvokli, kuru jau aprakstījām.

Kā piemēru varētu minēt faktu, ka bīskapu piedalīšanās Baznīcas pārvaldē sadarbībā ar pāvestu tiek traktēta kā: 1) vienīgais pieņemamais varas realizācijas veids Baznīcas iekšienē un 2) Baznīcas pārvaldes „demonarhizācijas“ izpausme, kad varas dažādos līmeņus jau paša šī fakta dēļ sāks arvien vairāk iespaidot zemāko instanču līmeņi, ar kuriem tie robežojas.

Tas viss gala rezultātā varētu novest pie stabilas un vispārējas balsstiesību paplašināšanās Baznīcas iekšienē. Nav gan gluži tā, ka arī līdz šim Baznīca vajadzības gadījumā nebūtu izmantojusi šādas iespējas. Taču, saskaņā ar cilts gara aizstāvju

¹⁰² Skat. III daļas 2. nodaļai pievienotos komentārus.

vēlmēm, nostabilizējoties šādai situācijai, tiktu panākta visas Baznīcas hierarhijas bezpalīdzīga atkarība no lajiem, kuru viedokli tad uzskatītu par vienīgo iespējamo Dieva balsi. Vai tiešām tā būtu Dieva balss? Vai arī kāda pūšlotāja, pentakostu guru vai šamaņa balss, kas savu „mistisko atklāsmi“ labprāt iebartu cilts gara pārņemtajiem lajiem? Un vēl – vai caur pakļaušanos šiem lajiem Baznīcas hierarhija tiešām piepilda savu misiju paklausīt paša Dieva gribai?

3. Kontrrevolucionāru pienākums ceturtais revolūcijas priekšvakarē

Ja neskaitāmi jēgpilnā veidā sargrupēti fakti rosina izvirzīt hipotēzi par ceturtais revolūcijas aizsākumiem, tad ko gan šeit vēl varētu palīdzēt kontrrevolucionāri?

Grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* pausto ideālu gaismā kontrrevolucionāram vispirms pienākas izcelt dominējošo lomu, kāda ceturtais revolūcijas veidošanās procesā un pēc tam, jau šī procesa pārveidotajā pasaulē, ir revolūcijai tendencēs¹⁰³. Viņam būtu jā sagatavojas uz cīņu, nevis vienīgi jābrīdina cilvēki par tendenču noteicošo lomu, kas jau tāpat mūsdienās sāk kļūt par likumu, fundamentāli graujot normālo kārtību, uz kādu jābalstās cilvēku sabiedrībai. Mums ir jāizmanto ikviens tendenču sfērā atrodamais likumīgs un piemērots līdzeklis, lai apkarotu šo pašu revolūciju tendencēs. Kontrrevolucionāram arī vajadzētu novērot, analizēt un paredzēt sagaidāmos revolucionārā procesa soļus, lai tik ātri, cik vien iespējams, varētu izveidot katru iespējamo šķērsli dzimstošās ceturtais revolūcijas, tā tad tendenču revolūcijas un revolucionāri psiholoģiskā kara izplatībai.

Ja ceturtajai revolūcijai būs ļauts attīstīties vēl pirms trešā revolūcija paguvusi sasniegt savu kulmināciju, tad cīņai pret to grāmatā *Revolūcija un kontrrevolūcija* nāksies veltīt vēl vienu nodaļu. Un šāda nodaļa viena pati varētu aizņemt tikpat daudz vietas, cik tika veltīts visām trim iepriekšējām revolūcijām kopā. Kāpēc? Tāpēc, ka dekadences procesiem ir nosliece visu gandrīz līdz bezgalībai sarežģīt. Šī iemesla dēļ arī katra jauna revolūcijas fāze ir sarežģītāka nekā iepriekšējā, bet tas, savukārt, liek kontrrevolucionāriem izvērst detalizētāku un sarežģītāku cīņu.

* * *

Ar šādu skatu uz revolūciju un kontrrevolūciju, kā arī uz darbu, kas mums vēl nākotnē veicams, noslēgsim šīs pārdomas.

Nebūdami droši par savu nākotni, gluži tāpat kā ikviens mums visapkārt, mēs lūgšanas garā vērsām savu skatienu augšup pie Marijas, Visuma Karalienes, troņa, un sakām viņai vārdus, kas līdzīgi tiem, kurus reiz psalmists sacīja mūsu Kungam:

Ad te levavi oculos meos, qui habitas in coelis. Ecce sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum, sicut oculi ancillae in manibus dominae suae; ita oculi nostri ad Dominam Matrem nostram donec misereatur nostri. (Uz Tevi es paceļu acis, uz Tevi, kas sēdi savā goda krēslā Debesīs! Redzi, kā kalpu acis raugās uz savu kungu rokām un kā kalpones

¹⁰³ Skat. I daļas 5. nodaļas 1.–3. apakšnodaļu.

acis uz savas kundzes rokām! Tā arī mūsu acis ir pievērstas Dieva Mātei, mūsu Valdniecei, cerot uz viņas žēlastību.)¹⁰⁴

Jā, mēs pievēršam savu skatienu Fatimas Dievmātei, lūdzot viņas palīdzību, lai spētu tā nožēlot grēkus, ka tas mums atnestu piedošanu, spēku izcīnīt lielas kaujas un spēju atsacīties no saviem nopelniem lielajās uzvarās, kurām jāatnes Dievmātes valdīšanas ēra. Mēs vēlamies šīs uzvaras no visas savas sirds, vēlamies pat tad, ja Baznīcai un visai cilvēcei, lai pie tām nonāktu, būtu jāiziet caur apokalipsi. Par gaidāmo Dieva sodu Dievmāte runāja vēl 1917. gadā Kovadairijā. Un tas ir tikai taisnīgi, tas mūs atjauno un ļauj izjust Dieva žēlsirdību.

¹⁰⁴ Sal.: *Ps* 123, 1.–2.

NOBEIGUMS

Kad bijām ar šajās lappusēs sniegto jaunāko informāciju papildinājuši grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* pirmo, 1959. gada izdevumu, radās jautājums, vai nav jānomaina vai vismaz jāpārveido arī īsais nobeigums, kas bija uzrakstīts grāmatas sākotnējai versijai un tai sekojošajiem izdevumiem. Taču pēc rūpīgas pārlasīšanas mēs pārliecinājāmies, ka nav nepieciešamības to izlaist vai pat pārveidot.

Mēs sakām šodien to pašu, ko toreiz: ņemot vērā visu, kas šeit tika pētīts, tiem, kas atzīst kontrrevolucionāro principu loģiku, šodienas aina ir pavisam skaidra. Cīņas ugunīs mēs ejam caur lielām ciešanām. Tā ir cīņa starp Baznīcu un revolūciju, cīņa, kurā viss ietu bojā, ja kaut viena no tajā iesaistītajām pusēm nebūtu nemirstīga. Tādēļ būs pareizi, ja mēs, Baznīcas dēli un kontrrevolucionāro cīņu izcīnītāji, ar dēlu mīlestību veltīsim šo grāmatu Dievmātei.

Tā bija Bezvainīgā Jaunava, kas samina čūskas galvu, šī pirmā, galvenā un mūžīgā revolucionāra galvu, kas izprovocēja un visnotaļ atbalstīja gan šo revolūciju, gan arī ikvienu citu pirms vai pēc tās. Tieši tāpēc Marija ir aizbildne visiem tiem, kas cīnās pret revolūciju.

Kontrrevolucionāriem ir pamatots iemesls cerēt uz vispārēju un visspēcīgu Dievmātes aizbildniecību. Viņa jau Fatimā ir devusi tiem drošu pārliecību par uzvaru, sakot, ka arī tad, ja visā pasaulē jau būtu izplatījies komunisms, „beigās uzvarēs mana Bezvainīgā Sirds!”

Tādēļ mēs lūdzam Svēto Jaunavu pieņemt šo mūsu cieņas apliecinājumu, kuru izsakām ar dēlu mīlestību un kas pauž nesatricināmu ticību viņas uzvarai.

Taču mēs arī nespētu nobeigt šo grāmatu bez dēlu uzticības un pilnīgas paklausības apliecinājuma „mīļajam Kristum virs zemes“, patiesības balstam un nemaldīgajam pamatam, Viņa Svētībai pāvestam Jānim XXIII.

„*Ubi Ecclesia ibi Christus, ubi Petrus ibi Ecclesia*” („Kur ir Baznīca, tur arī Kristus; kur ir Pēteris, tur arī Baznīca“). Tad nu arī mēs ar mīlestību, entuziasmu un veltīšanos darbosimies Svētā tēva nodomos. Tieši ar šādām domām un jūtām mēs esam strādājuši pie katras izdevuma *Catolicismo* lappuses jau kopš pašiem tā dibināšanas laikiem un arī tagad izlēmām publicēt šo savu darbu.

Mūsu sirdī nav ne mazāko šaubu par šajā darbā pausto atziņu patiesumu. Tomēr mēs tās pilnībā pakļaujam Kristus Vikāra spriedumam un esam noskaņoti tūlīt pat atteikties no jebkuras savas atziņas, ja tā būtu kaut vismazākajā mērā novirzījies no svētās Baznīcas, mūsu Mātes, Pestīšanas šķirsta un Debesu vārtu mācības.

PĒCVĀRDS

Izlasot visu iepriekš sacīto, lasītājam noteikti gribēsies jautāt, kas ar revolucionāro procesu notiek mūsdienās. Vai trešā revolūcija vēl joprojām ir dzīva? Vai padomju impērijas sabrukums ļauj mums sacīt, ka Austrumeiropas visziļākajos politiskās realitātes slāņos briest ceturta revolūcija, kas varbūt jau pat ir ņēmusi virsroku?

Mums jāspēj atšķirt dažas lietas. Mūsdienās, kaut arī dažādās formās, visā pasaulē ir izplatījušies domu strāvojumi, kas aizstāv ideju par ceturto revolūciju, un tiem gandrīz visur ir tendence pieaugt.

Šādā nozīmē ceturta revolūcija pieņemas spēkā un kļūst daudzsološa tiem, kas to ar atplestām rokām gaida, un draudīga tiem, kas tai oponē. Tomēr būtu pārspīlēti sacīt, ka pašreizējā lietu kārtība bijušajā PSRS ir pilnībā izveidota pēc ceturta revolūcijas parauga un ka tur vairs nebūtu palicis nekādu pēdu no trešās revolūcijas.

Ceturta revolūcija, kaut arī tajā zināmā mērā iezīmējas politiskā dimensija, pēc savas būtības ir kultūras revolūcija. Citiem vārdiem, tā plaši ietver visus cilvēka eksistences aspektus. Tādēļ, kaut arī politiskās sadursmes, kas var rasties starp bijušās PSRS tautām, spētu diezgan spēcīgi ietekmēt ceturto revolūciju, ir maz ticams, ka tās noteiks notikumu virzību, saskaņojot visas kultūras revolūcijas ietvaros notiekošās cilvēku darbības.

Bet ko sacīt par sabiedrisko domu bijušajās padomju zemēs, no kurām daudzās vēl joprojām pie varas ir vecie komunisti? Vai tā mums ne par ko neliecina? No grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* var spriest, ka vismaz iepriekšējās revolūcijās sabiedriskajai domai ir bijusi gana nozīmīga loma.

Uz šo jautājumu nav iespējams atbildēt, kamēr nav rastas atbildes uz dažiem citiem jautājumiem. Vai šajās zemēs patiešām pastāv sabiedriskā doma? Un, ja pastāv, vai to ir iespējams novirzīt uz sistemātisku kalpošanu revolucionārajam procesam? Ja tas nav iespējams, tad kādi ir vadošo komunistisko līderu plāni gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī, lai piešķirtu šādai sabiedriskajai domai vēlamo orientāciju?

Tie ir jautājumi, uz kuriem grūti sniegt gatavas atbildes. Šobrīd varam redzēt vien to, ka sabiedriskā doma bijušajā padomju pasaulē nav diez cik izteikta, tā vēl ir neskaidra un smagnēja, kā jau pēc septiņdesmit nomāktības gadiem, kuros valdījusi totalitārisma diktatūra. Šādas tirānijas apstākļos cilvēki baidījās paust savus reliģiskos un politiskos uzskatus pat tuvinieku un vislielāko draugu klātbūtnē. Jebkāda iespējama apsūdzība, slepena vai atklāta, patiesībā vai melos balstīta, varēja uz nenoteiktu dzīves laiku atnest smaga darba gadus Sibīrijas mūžīgā sasaluma zonas plašumos. Un tomēr, ja vēlamies prognozēt notikumu gaitu bijušajās padomju zemēs, mums ir jāatbild uz minētajiem jautājumiem.

Tikmēr starptautiskie masu mediji turpina izplatīt baumas par iespējamo izbadējušos un daudzējādā ziņā necivilizēto, tātd barbariem tuvo, pūļu pārceļošanu uz pārticīgajām Eiropas valstīm, kurās dzīvi nosaka Rietumu patērētāju kultūras režīms.

Ko gan šie nožēlojamie cilvēki, kuriem trūkst ne tikai pārtikas, bet arī ideju, varētu saprast no brīvās pasaules? Tas ir tikpat kā gribēt, lai izaugsmē par kulturāliem civilizētās pasaules pilsoņiem strauji progresētu tie, kuru locekļus jau skārusi gangrēna. Vai, sastopoties ar brīvo pasauli, viņi neizraisīs sadursmi?

Un ko šāda sadursme varētu atnest jaunpienācēju pārpludinātajai Eiropai un, plašāk raugoties, arī bijušās padomju valsts zemēm? Strukturālistu un cilts idejas aizstāvju revolucionāro¹⁰⁵ pašpārvaldi un kooperāciju vai arī pamošanos pilnīgas anarhijas, haosa un šausmu pasaulē, kuru mēs nešauboties nosauktu par piekto revolūciju?

Laikā, kad tiek publicēts šis izdevums, atbildēt uz šiem jautājumiem vēl ir pārāgri. Taču nevar arī sacīt gluži tā, ka par agru būtu uzdot šādus jautājumus, jo nākotne ir tik neprognozējama, ka rīt var izrādīties jau par vēlu. Un tiešām, kāda gan vairs nozīme būtu grāmatām, domātājiem vai kādām citām civilizācijas paliekām pasaulē, kurā cilts cilvēku apsēdušas nesakārtotas kaislības un valda strukturālistu lolotais un cilts dzīvesveidam raksturīgais „misticisma“ bezprāts? Cik traģiski būtu šādā Niecības impērijā iemantot stāvokli, kurā ikvienam jāklūst par neko!

* * *

Gorbačovs vēl joprojām atrodas Maskavā, kur viņš arī paliks, vismaz tik ilgi, kamēr nepieņems kādu no īpaši ekskluzīvajiem uzaicinājumiem, kurus drīz vien pēc savas krišanas¹⁰⁶ saņēma no prestižajām Hārvarda, Stenforda un Bostonas universitātēm, vai arī neatsauksies uz Spānijas karaļa Huana Karlosa I ielūgumu viesoties pazīstamajā Lanzerotes pilī Kanāriju salās¹⁰⁷, vai arī neieņems piedāvāto amatu slavenajā Francijas koledžā¹⁰⁸.

Šķiet, ka vienīgā problēma, ar kādu saskaras Austrumos sakāvi piedzīvojušais bijušais komunistu vadonis, ir izdarīt pareizo izvēli starp daudzajiem godpilnajiem uzaicinājumiem, kurus viņš saņem no Rietumiem. Līdz šim gan Gorbačovs ir nolēmis vien uzrakstīt virkni avīžu rakstu tās pašas kapitālisma pasaules ziņu aģentūrām, kura ar neizskaidrojamu dedzību turpina viņu visaugstākajā līmenī atbalstīt, kā arī doties uz Amerikas Savienotajām Valstīm un, pateicoties savai lielajai popularitātei, vākt līdzekļus Gorbačova fondam.

Tādējādi, pat neraugoties uz to, ka Gorbačovs bauda zināmu neuzticību pats savā zemē un arī Rietumos viņa labie centieni tiek nopietni apšaubīti, Rietumu magnāti joprojām dažādos veidos cenšas raidīt savu prožektoru glaimojošās gaismas starus uz *perestroikas* autoru, kas visā savas politiķa karjeras laikā ir uzskatījis par svarīgu

¹⁰⁵ Skat. III daļas 2. nodaļas komentāru „Pārkārtošanās un atklātība: trešās revolūcijas atbrunošana vai komunisma metamorfozes?”

¹⁰⁶ Sal.: *Folha de S. Paulo*. 1991. gada 21. decembris.

¹⁰⁷ Sal.: *O Estado de S. Paulo*. 1992. gada 11. janvāris.

¹⁰⁸ Sal.: *Le Figaro*. 1992. gada 12. marts.

parādīt, ka viņa veiktās reformas mērķis nav ieviest kaut kādu komunismam pretēju kārtību, bet vienīgi komunismu noslīpēt.¹⁰⁹

Bet, runājot par novārgušo padomju federāciju, kas izmisīgi cīnījās par dzīvību laikā, kad tika gāzts Gorbačovs, gribētos sacīt, ka tā ir kļuvusi par kaut kādu gandrīz vai spokainu Neatkarīgo Valstu Sadraudzību, kuras locekļu savstarpējā rīvēšanās satrauc gan valstsvīrus, gan politikas analītiķus. Dažām no šīm republikām ir kodolieroči un iespēja tos pielietot, lai apklusinātu kaimiņu (vai arī islama ienaidniekus, kuru ietekme bijušajā padomju pasaulē ar katru dienu pieaug). Tas nopietni satrauc ikvienu, kam rūp stabilitāte un spēku līdzsvars pasaulē.

Šāda kodolagresijas iespēja var izsaukt visdažādākās sekas, no kurām galvenās būtu agrāk Dzelzs priekškara kopā saturēto iedzīvotāju izceļošana. Drebot skarbo ziemu un plaša mēroga katastrofu draudu priekšā, viņi var izjust divtik lielu pamudinājumu „lūgt” patvērumu pie Rietumeiropas un Amerikas tautām.

Brazīlijā Riodežaneiro štata gubernators Lionels Brizola, valsts laiksaimniecības ministra atbalstīts, jau ir izteicis ierosinājumu valdības gatavoto zemes reformu programmās iekļaut Austrumeiropas laukstrādnieku piesaistīšanu¹¹⁰. Argentīnas prezidents Karloss Menems, kontaktējoties ar Eiropas Ekonomikas kopienas pārstāvjiem, ir sacījis, ka vēlas panākt, lai viņa zeme pieņemtu daudzus šo imigrantu tūkstošus¹¹¹. Kolumbijas Ārlietu ministre Noemija Sanīna ir izteikusies, ka viņas valsts valdība pētot iespējas pieņemt darbā speciālistus no Austrumiem¹¹². Tas tikai parāda, cik reāli var būt masveida ieceļošanas viļņu draudi.

Un kā tad paliek ar komunismu? Kas ar to īsti noticis? Ilgstoša un vispārēja miera perspektīvas apburti, Rietumi pat cerēja uz pastāvīgu mieru, kas varētu darīt galu šausminošajam globālās kodolkatastrofas rēgam. Citiem vārdiem, Rietumu sabiedrisko domu bija pārņēmusi sajūta, ka komunisms ir miris.

Taču, kā liecina jau minētie visa veida agresijas draudi, kas reizēm pāršalc pār mirušās PSRS teritorijām, Rietumu prieks par šo šķietamo draudzības un miera paradīzi pamazām sāk zaudēt kaut ko no savas sākotnējās harmonijas. Vai tādā gadījumā Rietumu priekšstats par komunisma ēras beigām arī turpmāk izrādīsies pamatots?

Sākumā tās bija tikai nedaudzas, atsevišķas balsis, kas apstrīdēja komunisma nāves autentiskumu, turklāt tām trūka arī pārlicinošu pierādījumu.

Taču maz pamazām apvārsnis sāka iegrimt krēslā. Varēja vērot, ka Centrāleiropas zemēs, Balkānos un bijušajā PSRS daļa jaunās varas pārstāvju bija no tiem, kas

¹⁰⁹ Skat. III daļas 2. nodaļas komentāru „Pārkārtošanās un atklātība: trešās revolūcijas atbrūošana vai komunisma metamorfozes?”

¹¹⁰ Sal.: *Jornal do Tarde*. Sanpaulu, 1991. gada 27. decembris.

¹¹¹ Sal.: *Ambito Financiero*. Buenosaires, 1992. gada 19. februāris.

¹¹² Sal.: *El Tiempo*. Bogota, 1992. gada 22. februāris.

savulaik ieņēmuši nozīmīgus posteņus vietējā komunistiskajā partijā. Visās šajās zemēs, izņemot vienīgi agrāko Austrumvāciju, pavērsiens uz privatizāciju lielākoties ir drīzāk šķietams nekā reāls, turklāt jebkāds progress notiek gliemeža gaitā, kas jau pats par sevi norāda, ka ieturētā virziena mērķis nav skaidri definēts.

Vai gan tādā gadījumā komunisms šajās zemēs ir miris? Vai arī tas vienkārši iet caur kādu sarežģītu metamorfozi? Šaubas šajā jautājumā arvien pieaug, rāmi izdziestot pēdējām vispārējā prieka atbalsīm par iedomāto komunisma bojāeju.

Rietumu komunistiskās partijas atmira mūsu acu priekšā, atskanot pirmajiem padomju valsts sabrukuma signāliem. Bet jau tagad vairākas no tām reorganizējas ar jauniem nosaukumiem. Vai nosaukumu nomaiņa liecina par augšāmcelšanos? Varbūt tā ir drīzāk metamorfoze? Es sliecos pieņemt pēdējo hipotēzi. Tomēr lielāku skaidrību šajā jautājumā viesīs vien nākotne.

Šis vispārējās ainas pēdējo izmaiņu apskats, ņemot vērā, ka uz izmaiņām reaģē visa pasaule, jebkurā gadījumā bija nepieciešams, lai kaut nedaudz izgaismotu horizontu un mēģinātu klasificēt tur valdošajā haosā pamanāmās iezīmes. Pie kā gan novedīs šī haosa spontānā virzība, ja ne pie neaptveramas pašreizējā posta padziļināšanās?

.....

Vērojot šo haosu visapkārt, jāatzīst, ka ir tikai viena lieta, kas nepievils, un, proti, tā ir lūgšana – lūgšana, kas tika pieminēta jau arī mazliet agrāk un kas ir manā sirdī un uz manām lūpām, kā arī visu to sirdīs, kas redz un domā tāpat kā es:

Uz Tevi es paceļu acis, uz Tevi, kas sēdi savā goda krēslā Debesīs! Redzi, kā kalpu acis raugās uz savu kungu rokām un kā kalpones acis uz savas kundzes rokām! Tā arī mūsu acis ir pievērstas Dieva Mātei, mūsu Valdniecei, cerot uz viņas žēlastību.

Lūk, katoļu dvēseles nesatricināmās paļāvības apliecinājums. Tā gan noslīgst uz ceļiem, taču nezaudē stingro nostāju arī tad, kad visapkārt valda satraukums; tā paliek nelokāma līdz ar visiem, kas, vētraī plosoties, ar vēl lielāku dvēseles spēku turpina no savas sirds dziļumiem apliecināt: *“Credo in Unam, Sanctam, Catholicam et Apostolicam Ecclesiam”*, tas ir, „es ticu uz vienu, svētu, katolisku un apustulisku Baznīcu“, kuru, kā tika apsoliņš Pēterim, „elles vārti nekad neuzvarēs.“

Tēmu un personu rādītājs

A

Anarhisms 11, 37

Aristokrātija:

- demokrātija un 18, 34
- kontakti ar citām šķirām 63
- naids pret 17-18, 34
- tās vulgarizēšanās 62

Ateisms:

- deisms un 17
- egalitārisms un 33
- Franču revolūcija un 16
- sekulārisms un 11, 33

Austrumpolitika:

- Baznīcas pašiznīcināšanās un 84-85
- komunisma krīze un 77-78
- TĢĪ pret Vatikānu 86-87

Autoritāte:

- sacelšanās pret 11, 16, 33, 36, 92

B

Babefs, Fransuā Noels 17, 24

Baznīca, Katoļu:

- citas baznīcas un 39, 73
- civilizācija un 31-32
- kontrrevolūcija un 46, 65-69
- kontrrevolūcijas dvēsele 67
- kreiso iefiltrēšanās 73, 84-86
- krīze 82-85
- līdzāspastāvēšana ar komunismu 63-64, 91-92
- nabadzība un 61-62
- revolūcijas vienotība nostājā pret 27
- revolucionāri psiholoģiskais karš un 81
- sacelšanās pret hierarhiju 16-17, 92
- sadursmes centrs starp revolūciju un kontrrevolūciju 85, 94
- valsts pārvaldes formas un 17-18

Brīvā griba 22, 38

Brīvība (un atļaušanās) 11, 36-37

Brīvmūrniecība 28

C

Cilts gars:

- Baznīcā 92
- dzimstošs 88-89
- kolektīvisms 89
- optimisms, saskaroties ar 91-92
- pārdabiskā pasaule un 90
- pretdarbība 93
- revolūcijas fāze 88-89

Civilizācija:

- katoliskā 31-32

sabiedrības un valsts koncepcija 31-32

D

Deisms 17

Demokrātija:

aristokrātiskā 18

citas valsts pārvaldes formas un 17-18, 34

revolucionārā 17-18, 34

Diktatūra 19-20

E

Eirokomunisms 78

Ekumenisms: 60-61, 69

F

Franču revolūcija:

egalitārisms un 16-17

komunisma pirmsākumi 17, 23-24, 40

metamorfozes 20-21

revolūcijas fāze 11, 16-17, 88

G

Gaisotne 41

Glastnost 74-77

Gorbačovs, Mihails 74-77, 96-97

H

Haoss, postkomunisma 75, 98

Hierarhija (un nevienlīdzība):

dvēselē 36

naidis pret 11-12, 18, 33-35, 37

robežas 35

vajadzība pēc 35

Humānisms 15-16, 72

I

Islāms:

bijušajā Padomju Savienībā 96-97

iekaro Rietumus 75-76

J

Jānis XXIII: par kārtības sagraušanu 30

Jānis Pāvils II: par krīzi Baznīcā 83

Jēzus Kristus 31

juteklība:

egalitārisms un 36

liberālisms un 11, 36-37

protestantiskais askētisms un 26-27

revolūcijas izraisītāja 11, 16

K

Kaislības:

definētas 32-33, 59

revolūcijas dzinējspēks 22-23

Karaspēks 44, 65

Kārtība:

definēta 19, 46

nākotnes 46

sagraušana 29
viduslaiku kristietības 29-30
Katoļu Akcija 69, 85
Kolektīvisms:
 Baznīcas opozīcija pret 64
 cilts gars un 89
 masu lomas kāpināšana un 34
Komunisms:
 apogejs 72-74
 centieni 95-96
 eirokomunisms 78
 glasnost un 75-77
 infiltrācija 73, 84-86
 Katoļu Baznīca un 63-64, 73, 81-82, 84-87
 krīze 73-74, 77-79, 89
 ķīniešu 90
 mērķis 11, 37
 metamorfozes 74-80, 97-98
 nāve 89, 97
 optimistisks vērtējums par 91-92, 97
 perestroika un 74-80
 progresīvisms un 85
 proletariāta diktatūra 17, 88
 revolūcijas fāze 11, 16, 88
 revolucionāri psiholoģiskais karš 80-82, 84
 saspīlējuma atslābums 83-85
 sociālisms un 24, 71
 TĢĪ un 84-86
 Otrais Vatikāna koncils un 81-82
Kontrevolūcija:
 aktuāla mūsdienās 45, 68
 atdzīvina labā un ļaunā jēdzienus 60-61
 autoritāte un 58-59
 Baznīca un 46, 65-69
 cildenums 45
 definēta 46
 dzinējspēks 59-60
 fāzes 59
 kārtība un 46
 Katoļu Akcija un 69
 konservatīvisms un 48
 laicīgā sabiedrība un 61-65
 metafiziskie aspekti 59
 militārisms un 65
 nacionālisms un 65
 nav disponēta uz strīdiem 54
 nav favorītu starp šķirām 62-63
 nav novecojusi 45, 53
 nav saistības ar negatīvismu 53-54
 nekatoļi un 69

- neuzvaramība 60
- par vispasaules republiku 64-65
- partiju politika un 69
- pretdarbība 45
- process 55, 59
- progress 48-49
- šķēršļi 52-55
- taktika 49-52, 54-55, 58-59, 60-61
- tradicionālisms un 46, 47
- Kontrrevolucionārs:
 - izteikts 68
 - lai kļūtu par 55, 56-58
 - neapzināts 68
 - potenciāls 49
 - patiess 49-50
 - pieņēmumi mūsdienās 92
- Kultūra, katoliskā 31-32
- Kultūras revolūcija (*skat. arī* revolūcija tendencēs) 80, 95
- L**
- Leons XIII:
 - par brīvmūrniecību 28
 - par valsts pārvaldes formām 17-18
 - par viduslaikiem 29-30
- Lepnība:
 - egalitārisms un 11, 33-35
 - protestantiskais askētisms un 26-27
 - revolūcijas izraisītāja 11, 16
- Liberālisms:
 - definēts 36
 - brīvība un 36
 - egalitārisms un 11, 36-37
 - juteklība un 36
 - noliedz pirmgrēku 42-43
 - sociālisms un 37
- M**
- Māksla 41
- Monarhija:
 - absolūtā 34
 - naids pret 17-18, 34
 - pārākums 17-18
 - protestantiskā 26
- P**
- Pacifisms 43-44
- PSRS, bijusī 95-98
- Pašpārvalde 76-77, 96
- Pāvils VI:
 - kreiso infiltrācija un 83, 85-86
 - par „sātana tvanu“ Baznīcā 82
 - šolaiku „tēlu civilizācija“ 90
 - Otrais Vatikāna koncils un 82-83, 84

Pentakostālisms 92
Perestroika 74-77, 97 (zemteksta piezīme)
Pijs VI:
 par monarhiju 18
Pijs IX:
 par revolucionāriem katoļiem 27-28
Pijs X, svētais:
 par apustulātu 57
 par katolisko civilizāciju 31
 par ekumeniskām attiecībām 69
 par valsts pārvaldes formām 17-18
Pijs XII:
 par demokrātiju 18
 par kolektīvismu 34
 par nevienlīdzību 35
 par progresu 48
Pirmgrēks:
 iespaids uz dvēseli 36, 38
 revolūcija par 42-43
Progresīvisms, reliģijā 85, 92
Progress 48
Protestanti:
 apustulāts ar 69
 askētisms 26-27
 monarhisms 26
 sadarbība ar 69
Protestantisms:
 lepnības un juteklības auglis 16
 revolūcijas fāze 15-16, 23-24, 72
Psiholoģiskais karš, revolucionārais 80-81
R
Racingers, Jozefs kardināls:
 par krīzi Baznīcā 83
Renesanse 15-16, 53, 72
Revolūcija:
 aizsākumi 15-16, 38, 39
 ar asins izliešanu un bez tās 29
 armijas tradīcijām pretējs noskaņojums 43-44
 attīstība 15-17, 20-21, 22-24
 definēta 28, 29, 32
 dzinējspēks 22, 59
 fāzes 20-21, 22, 23-24, 42-43, 54, 72
 gaisotne 41-42
 izpaušmes līmeņi 21-22
 lētīcīgi optimistisks vērtējums 91
 māksla un 41-42
 mērķi 29, 37, 43
 metamorfozes 20-21, 23-24
 par grēku 42-43
 policija pakļautībā 43-44

- prototipi 29
- reģionālisms 35
- rosinošie spēki 28
- sakāve 56-59
- saukļi 53-55
- skats uz zinātni 43, 44
- tempi 24-25, 37, 55-56
- tendencēs 21, 80, 93
- vienotība 27

Revolucionāri:

- „pa daļai kontrrevolucionāri“ 25-26, 40-41, 50-51, 55
- radikālie 24, 55, 57-58
- remdenie 25, 55-56, 58
- remdenie, ar noslieci uz dažām kontrrevolucionārām tendencēm 25-26, 50-51

Rietumi:

- pakļaušana 75-76, 96-98
- atbalsts Gorbačovam 74, 96

Rokenrols 37

S

Sabiedrības augstākie slāņi 18, 20, 51, 62

Saprāts:

- cilts gars un 89-90

Saspīlējuma atslābums 77-78, 84-85

Sekulārisms 33-34, 60-61

Sociālisms:

- komunisms un 24
- liberālisms ar korekcijām 37
- kultūras revolūcija un 80
- pašpārvalde 76-77, 96

Sorbonna:

- dumpis 80

Strukturālisms 89-91

T

Tieksmes, nekārtīgas 21-22, 23, 41

Toms no Akvīnas, svētais:

- par nevienlīdzību 35

TĢĪ 70-71, 85-88

V

Valsts pārvaldes formas 17, 18, 26

Vara:

- likumīgā 31
- revolucionārā 37
- sacelšanās pret likumīgo 17

Vatikāna II koncils 81-84

Viduslaiki:

- kārtība un 29
- norietis 15
- pārākums 29-30

Vienlīdzība (un egalitārisms):

- Baznīcā 33

cilts ideāli 11, 37, 88-90
dabiskā 35
ekonomiskā 35
Franču revolūcija un 11, 16-17
juteklība un 36-37
komunisms un 11-12, 17, 63-64
konsekrētās personas 33
lepnība un 11, 32-33
liberālisms un 36
naids pret Dievu un 33, 35
nolīdzināšana un 35
politikā 34
protestantisms un 11, 16
sociālā 33
starp cilvēkiem un Dievu 33
starp tautām 35
starpniekinstitūcijas un 34
Vispasaules republika 17, 35, 43, 64-65

Atsauksmes par grāmatu *REVOLŪCIJA UN KONTRREVOLŪCIJA*

No redakcijas

Kā jau priekšvārdā minējām, grāmata *Revolūcija un kontrrevolūcija* atstāja uz lasītājiem tūlītēju un dziļu iespaidu. Baznīcas izcilās personības, dažas no kurām jau tika citētas, kā arī teologi, profesori un konservatīvo partiju vadītāji no visas pasaules izteica savu atzinību par to, kā autors analizējis mūsdienu krīzi un kādus risinājumus piedāvājis. Kaut arī kopš grāmatas pirmpublicēšanas jau pagājuši daudzi gadi, atskaņas, ko tā izraisījusi, joprojām vēršas plašumā, it īpaši jaunatnes vidū. Trīs atsauksmes par grāmatu *Revolūcija un kontrrevolūcija* pievienojam arī šeit.

Lima, 1961. gada 24. jūlijā

Apustuliskā nunciatūra Peru

Godātais profesors!

Jūsu grāmata *Revolūcija un kontrrevolūcija* man šķita lieliska tās drosmes un meistarības dēļ, ar kādu Jūs analizējat revolucionāro procesu, bagātīgi izgaismojot patiesos morālo vērtību sairšanas cēloņus, kas šodien dezorientē cilvēku sirdsapziņu. Iespaudu atstāja arī spars, ar kādu Jūs norādāt cīņas taktiku un metodes.

Īpaši augsti es novērtēju Jūsu grāmatas 2. daļu, kurā uzsvērta katoliskās mācības efektivitāte un runāts par garīgās dziedināšanas līdzekļiem, kādi ir Baznīcas rīcībā, lai apkarotu un uzvarētu revolūcijas spēkus un maldus.

Esmu pārliecināts, ka Jūsu grāmata būs devusi nozīmīgu ieguldījumu katoliskās nostājas veidošanā un ka tā palīdzēs pulcināt gaismas spēkus, lai tuvākajā laikā šai lielajai mūsdienu problēmai varētu rast risinājumu. Un šis risinājums, manuprāt, ir tas pats, kādu jau atkārtoti ir norādījis pašreizējais Kristus Vikārs, kurš ar lielu pārliecību un rūpēm par Baznīcu uzsver nepieciešamību pēc kristīgās un sakramentālās dzīves dziļas atjaunotnes, kas būs drošs dziedināšanas līdzeklis pret ļaunumu, kas sagandē pasauli, pret tām pašām nebūšanām, kuras valstsvīri veltīgi pūlas atrisināt ar bīstami iedarbīgiem ieročiem, tehnoloģijām un tīri cilvēciska progresā veicināšanu.

Vēlu Jūsu grāmatai, mīlais profesors, plašu izplatību un pelnītu atsaucību no katoļu aktīvistu puses, lai tie vēlētos pievienoties kontrrevolucionārās kustības dalībnieku pulkam.

Pieņemiet manu no visas sirds izteikto apbrīnas apliecinājumu par Jūsu darbu.

Visdziļākajā cieņā,

□Romolo Karboni

Sīdonas titulārarhibīskaps,
apustuliskais nuncijs

Arhibīskaps Romolo Karboni

Arhibīskaps Romolo Karboni dzimis 1911. gadā Itālijas pilsētā Fano. Viņš tika ordinēts par priesteri 1934. gadā, bet par bīskapu kļuva 1953. gadā. Vēlāk Karboni kļuva arī par arhibīskapu un 1959. gadā tika iecelts par apustulisko nunciju Peru. No 1969. līdz 1986. gadam viņš kalpoja kā apustuliskais nuncijs Itālijā. Miris 1999. gadā.

1984. gada 17. jūlijā

Santo Domingo el Real klosteris
Dominikāņu tēvi

Dārgais draugs!

Vakar es vienā rāvienā izlasīju Jūsu lieliskās grāmatas *Revolūcija un kontrrevolūcija* 1978. gada spāņu izdevumu, kuru Jums labpatikās man atsūtīt.

Biju lasījis arī citus Jūsu darbus, tādējādi jau zināmu laiku esmu ievērojis, ar kādu dedzību Jūs aizstāvat kristīgo civilizāciju.

Es ļoti labi saprotu šī izdevuma trešo daļu („Revolūcija un kontrrevolūcija pēc divdesmit gadiem“), īpaši bažas par iespējām iefiltrēties pēckoncila laika Baznīcā. Ja ticība ir dziļi iesakņojusies patiesībā par BAZNĪCAS nemaldību, šie apstākļi radīs tikai jaunu stimulu ar cerību darboties...

Nākamēnes arī es pabeigšu darbu pie nelielas grāmatiņas. Aizsūtīšu Jums eksemplāru, tiklīdz tā nāks klajā.

Apskauju,

Viktorīno Rodrigezs OP

Tēvs Viktorīno Rodrigezs

Tēvs Viktorīno Rodrigezs i Rodrigezs OP ir viens no izcilākajiem inteliģences pārstāvjiem mūsdienu Spānijā. Viņš dzimis 1926. gada 14. februārī Karrilesā, Astūrijas provincē, un 19 gadu vecumā pievienojies Dominikāņu ordenim. Pēc ordinēšanas par priesteri 1952. gadā Rodrigezs devās uz Romu, lai pabeigtu studijas un iegūtu doktora grādu.

Ievērojamais teologs, šobrīd Madrides *Santo Domingo el Real* klostera priors, ir bijis profesors Salamankas Svētā Stefana Teoloģijas skolā un ieņēmis amatu arī šīs pilsētas Pontifikālajā universitātē. Viņš ir profesors Madrides Augstākajā Zinātnisko pētījumu padomē, šīs pilsētas Karaliskās Ārstu akadēmijas loceklis un Romas Pontifikālās Teoloģijas akadēmijas loceklis. Ir izdoti vairāk nekā 250 Rodrigeza darbi – gan grāmatas, gan raksti – turklāt daudzus no tiem izdevusi plaši pazīstamā Madrides izdevniecība *Biblioteca de Autores Cristianos*.

Recenzija, kuru uzrakstījis visā pasaulē pazīstams kanonists

Ar vislielāko interesi un prieku, kā arī, gūstot sev derīgas atziņas, es izlasīju profesora Plīnio Koreijas de Oliveiras darba izdevumu spāņu valodā, kas man tika uzdāvināts ar patiesas draudzības un cieņas apliecinājumiem un par ko jūtos pateicīgs.

Revolūcija un kontrrevolūcija ir meistardarbs, kurā ietvertā mācība būtu jāizplata tuvu un tālu, lai tā caurstrāvo dvēseli ne tikai tiem, kas sevi uzskata par īsteniem katoļiem, bet arī visiem pārējiem labas gribas cilvēkiem. Pēdējie no šīs grāmatas iemācītos, ka pestīšanu var rast tikai Jēzū Kristū un Viņa Baznīcā; pirmie, savukārt, atjaunotos savā pārliecībā un gūtu stiprinājumu ticībā, kā arī, saņēmuši šādu brīdinājumu, tiktu psiholoģiski un garīgi sagatavoti sastapties ar apslēptā procesa vilinājumiem un kļūtu pret tiem imūni. Daudzus jau šis process ir izmantojis kā noderīgus nevēlamus vai līdzskrējējus.

Grāmatā sniegtā revolucionārā procesa analīze ir iespaidīga un spēj atklāt lietas būtību, jo tā balstīta reālismā un dziļā vēstures izpratnē par to, kā viduslaiku norieta pagrimums bruģēja ceļu paganizējošajai renesansei un pseidoreformācijai, kas tālāk aizveda pie šausmas iedvesošās Franču revolūcijas un drīz vien arī pie ateisma un komunisma.

Tā nav tikai virspusēja vēstures analīze. Jebkura rīcība un atbildes reakcija tiek izskaidrota arī no cilvēku psiholoģijas viedokļa – kā personības psiholoģijas, tā kolektīvās masu psiholoģijas līmenī. Taču vēl būtiski svarīgi ir saskatīt, ka ir kāds, kas vada šo visaptverošo un labi koordinēto dekristianizācijas procesu. Cilvēks, protams, tiecas uz ļaunu, to vilina lepnība un juteklība. Tomēr, ja kāds neturētu šīm nekārtīgajām tieksmēm grožus un visu saprātīgi nekoordinētu, diez vai tās pašas no sevis spētu tā saplūst kopā, lai tik prasmīgi nodrošinātu pastāvīgu, sistemātisku darbību, kas, ar stingru roku uzturēta, spēj gūt labumu tiklab no augšupejas, kā no lejupslīdes, ko izsauc pretējo spēku pretestība un dabīgā „reakcija“.

Revolūcija un kontrrevolūcija ieskicē arī nākotnes perspektīvas, norādot uz turpmāko iespējamo revolucionārās, kā arī kontrrevolucionārās, darbības attīstību, tomēr prognozes tiek izteiktas piesardzīgi, hipotēžu veidā.

Grāmata sniedz ieskatu un daudzus vērtīgus vērojumus socioloģiskas, politiskas, psiholoģiskas un evolucionāras dabas jautājumos, un ne vienam vien šo jautājumu izklāstam būtu vieta antoloģijās. Autors bieži iztirzā veikli izstrādāto taktiku, kas ir labvēlīga revolūcijai, kā arī runā par tiem cilvēkresursiem, kurus varētu un vajadzētu izmantot vispārējā kontrrevolūcijas stratēģijā.

Rezumējot sacīto, es uzdrīkstos apgalvot, ka šis vārda labākajā nozīmē ir pravietisks darbs. To vajadzētu mācīt Baznīcas augstākās izglītības centros, lai vismaz kristīgā inteliģence sāktu pilnībā apzināties mūsu patieso stāvokli, par kuru tai, šķiet, nav pietiekami skaidra priekšstata. Tas, cita starpā, palīdzētu atklāt un atmaskot revolūcijai noderīgos tumsoņus un līdzskrējējus, kuru vidū netrūkst arī Baznīcas pārstāvju, jo šīs personas rīkojas pašnāvnieciskā veidā, cīnoties ienaidnieka pusē. Rezultātā šādu tumsoņu, revolūcijas sabiedroto, pulki sāktu lielā mērā izklīst...

Grāmatas otrā daļa labi izskaidro kontrrevolūcijas dabu, kā arī drošsirdīgo un „agresīvo“ taktiku, pie kādas kontrrevolucionāriem jāturas, vienlaikus izvairoties no pārspīlējumiem un kaut kādas nepiemērotas, neapdomīgas attieksmes.

Saskaroties ar šādu realitāti, pārņem šaubas, vai šajā jomā Baznīca vispār ir pieņēmusi kādu konkrētu nostāju, kas konsekvences ziņā būtu līdzvērtīga revolucionāru izstrādātajai taktikai. Tiesa gan, reizēm var vērot dažādus taktikas elementus, darbošanos un ieradumus, bet šie

gadījumi ir it kā izkaisīti un pastāv katrs pats par sevi, neveidojot vienotu veselumu. Kontrevolūcijas koncepcijas apzināšanās, kā arī atziņa, ka šāda kustība vēl vispār pastāv, varētu atsevišķos elementus vienot un ieviest Baznīcā šajā jomā lielāku sadarbības izjūtu.

Man ir jāuzteic TĢĪ kustība par to, ka tai ir tik cienījams un ietekmīgs dibinātājs kā prof. Plīnio. Tas ir apsveicami. Es paredzu, ka TĢĪ spēs plaši attīstīties nākotnē un savā kontrrevolucionārajā darbībā piedzīvos vienu veiksmi pēc otras. To arī no visas sirds novēlu.

Nobeigumā vēlos atzīmēt, ka lielu iespaidu uz mani atstāja arī gars, kādā šis darbs ir uzrakstīts – tas ir dziļi kristīgs gars, kurā jaušama dedzīga mīlestība pret Baznīcu. Šī grāmata ir autentisks kristīgās gudrības auglis. Ir aizkustinoši sastapt starp lajiem cilvēku, kas spēj tik sirsnīgi godināt Jēzus Māti, kas ir arī mūsu Māte. Tā tiešām ir pazīme, kas liek domāt par izredzētību. „Nebūdami droši par savu nākotni, gluži tāpat kā ikviens mums visapkārt, mēs lūgšanas garā vēršam savu skatienu augšup pie Marijas, Visuma Karalienes, troņa... Tādēļ mēs lūdzam Svēto Jaunavu pieņemt šo mūsu cieņas apliecinājumu, kuru izsakām ar dēlu mīlestību un kas pauž nesatricināmu ticību viņas uzvarai“.

Romā, 1993. gada 8. septembrī,
Dievmātes dzimšanas dienas svētkos

Tēvs Anastasio Gutjerezs CMF

Tēvs Anastasio Gutjerezs

Tēvs Anastasio Gutjerezs CMF ir viens no Katoļu Baznīcas pazīstamākajiem kanonistiem.

Viņš ir dzimis 1911. gadā Buenosairesā, Argentīnā, un bijis Spānijas pilsonis, bet vairāk kā piecdesmit gadus no savas dzīves pavadījis Romā.

Ieguvis doktora grādu Kanoniskajās tiesībās Romas Laterāna Pontifikālajā Universitatē, viņš sāka strādāt šīs universitātes Kanonisko tiesību fakultātē un kļuva par tās dekānu.

Tēvs Gutjerezs bija viens no Vatikāna II koncila padomdevējiem un ilgus gadus kalpoja par kardināla Larraona palīgu Konsekrētās dzīves institūtu un Apustuliskās dzīves biedrību kongregācijā. Viņš arī kļuva par Romas Klarefīnu juridiskā institūta (Institutum Iuridicum Claretianum) dibinātāju.

Tēvs Gutjerezs ir piedalījies jaunā kanonisko tiesību kodeksa izveidē un darbojies kā konsultants Vatikāna Austrumu Baznīcu kongregācijā, Klēra kongregācijā un Konsekrētās dzīves institūtu un Apustuliskās dzīves biedrību kongregācijā. Viņš arī bijis konsultants Pontifikālajā Padomē likumdošanas tekstu interpretācijai, kas ir Baznīcas augstākā lēmējinstāde ar kanoniem saistītu jautājumu skaidrojumā.

Visbeidzot, tēvs Gutjerezs ir bijis arī Kastīlijas karalienes Izabellas kanonizācijas procesa postulators.

[The text on the cover]

Plínio Korreija de Oliveira

Piecpadsmit grāmatu un vairāk nekā 2500 dziļi saturīgu rakstu un eseju autors Plínio Korreija de Oliveira bija Jauno un jaunāko laiku vēstures katedras profesors Brazīlijas Sanpaulu Pontifikālajā Katoļu universitātē. Viņš bija arī Tradīcijas, ģimenes un īpašuma aizstāvības biedrības dibinātājs Brazīlijā un šīs organizācijas prezidents no tās pirmsākumiem 1960. gadā līdz pat savai nāvei 1995. gadā.

Prof. Oliveiras grāmata *Revolūcija un kontrrevolūcija* ir iedvesmojusi visplašākā autonomu antikomunistisku organizāciju tīkla izveidi visā pasaulē. Tās ir organizācijas, kuras vieno kopīgi ideāli. Laikā, kad 1995. gadā mūžībā aizgāja grāmatas autors, Tradīciju, ģimenes un īpašuma aizstāvības biedrības un līdzīgas organizācijas jau bija nodibinātas 25 valstīs 6 kontinentos, bet grāmata *Revolūcija un kontrrevolūcija* bija kļuvusi par rokasgrāmatu neskaitāmiem ar šīm organizācijām saistītiem cilvēkiem visā pasaulē.

Plínio Korreija de Oliveira ir autors, kas ar saviem darbiem vienmēr tiecies kalpot kristīgās civilizācijas atdzimšanai. Svētā Krēsla atsauksme par Oliveiras plaši pazīstamo grāmatu *Baznīca komunistiskā valstī: neiespējamā līdzāspastāvēšana* labi iederētos arī visas viņa intelektuālās darbības raksturojumā – „precīza visu Baznīcas maģistērija dokumentu atbalss“.